

Mona Ul-Hassan

Sara Aatif

MASTEROPPGAVE

ved Handelshøyskolen BI

GRA 19003 – Master Thesis

MSc in Business

- Omvendt avgiftsplikt – fordeler og ulemper -

*Bør vi ha mer omfattende regler om
omvendt avgiftsplikt i Norge?*

Veileder: Anders Mikelsen

GRA 19003 – Master of Science in Business

MAJOR: Business Law, Tax and Accounting

Innleveringsdato:

01.09.2016

Handelshøyskolen BI OSLO – BI Norwegian Business School

Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet, eller de konklusjoner som er trukket.

Forord

Denne masteroppgaven skrives i forbindelse med avslutning av studiet Master of Science in Business med major i Business Law, Tax and Accounting ved Handelshøyskolen BI i Oslo.

Oppgaven bærer tittelen “Bør vi ha mer omfattende regler om omvendt avgiftsplikt i Norge?” hvor vi fokuserer på innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen.

Etter lange diskusjoner og lærerike samtaler med fagfolk har vi tilegnet oss god innsikt i hvordan merverdiavgiftsunndragelsen skjer og mulige tiltak for å forhindre slik unndragelse.

Vi ønsker å takke Marianne Gansmo fra Skatteetaten, Maj Hines Grape fra Næringslivets Hovedorganisasjon og høyskolelektor Roy Kristen Kristensen for gode samtaler og faglig påfyll. Vi vil også rekke en stor takk til familie og venner som har støttet oss gjennom arbeidet.

Vi vil til slutt rette en stor takk til vår veileder Anders Mikelsen som la frem problemstillingen til oppgaven. Han har kommet med konstruktive tilbakemeldinger, kommentarer og nyttige diskusjoner igjennom arbeidet.

Oslo, 01. September 2016

Sara Aatif

Mona Ul-Hassan

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
INNHOLDSFORTEGNELSE	3
SAMMENDRAG	6
LISTE OVER FIGURER	7
LISTE OVER TABELLER	7
LISTE OVER ILLUSTRASJONER	7
INNLEDNING	8
1.1 BAKGRUNN	8
1.2 BYGGE- OG ANLEGGSTRANSJEN	9
1.3 OMVENDT AVGIFTSPLIKT	12
1.4 BAKGRUNN FOR PROBLEMSTILLING	12
1.5 PROBLEMSTILLING OG PÅSTANDER	13
1.6 AVGRENSNING	15
2. METODE OG DATABEHANDLING	16
2.1 VALG AV FORSKNINGSDESIGN.....	16
2.2 METODE	17
2.2.1 <i>Datainnsamling</i>	18
2.2.2 <i>Sekundærdata</i>	18
2.2.3 <i>Primærdata</i>	19
2.3 SPØRREUNDERSØKELSE	20
2.4 INTERVJU	21
2.5 ERFARING FRA ANDRE LAND.....	22
2.6 DATABEHANDLING.....	23
2.7 RELIABILITET/VALIDITET	23
3. OMLEGGELSE TIL OMVENDT AVGIFTSPLIKT FOR BYGGE- OG ANLEGGSTRANSJEN	25
3.1 INTRODUKSJON	26
3.2 KORT INTRODUKSJON AV ARBEIDSGRUPPEN	26
3.3 GENERELT OM MERVERDIAVGIFTSSYSTEMET	27
3.3.1 <i>Innbetalings og opptjeningsfunksjonen</i>	27
3.4 MERVERDIAVGIFTSSVINDEL MED DAGENS AVGIFTSSYSTEM.....	28
3.5 FIKTIV FAKTURERING (FALLER UNDER KATEGORI 1, 2 OG 4).....	30
3.5.1 <i>Fiktiv fakturering i nettverk</i>	32
3.5.2 <i>Hvordan fungerer avgiftssvindele i bygg- og anleggsbransjen?</i>	35
3.5.5 <i>De mest utsatte bransjene</i>	37
3.5.6 <i>Avdekking - hva har blitt gjort hittil</i>	38
3.5.7 <i>Konklusjon og oppsummering</i>	38

3.6 HVA VIL INNFØRINGEN AV OMVENDT AVGIFTSPLIKT BETY I FORHOLD TIL DE METODER SOM BENYTTES I DAG?	40
3.6.1 Viktige konsekvenser	41
3.6.2 Avgrensningsspørsmålet	42
3.6.3 Objektavgrensning.....	42
3.6.4 Subjektavgrensning	44
3.6.5 Vil en omlegging til omvendt avgiftplikt for byggebransjen motvirke avgiftsunndragelser?	45
3.7 HVORDAN KAN AVGIFTSSVINDEL SKJE SELV ETTER EN OMLEGGING TIL OMVENDT AVGIFTSPLIKT FOR BYGGEBRANSJEN?	46
3.8 FORDELER OG ULEMPER VED EN OMLEGGING TIL OMVENDT AVGIFTSPLIKT I BYGGE- OG ANLEGGSSBRANSJEN	48
3.8.1 Fordeler.....	48
3.8.2 Negative effekter.....	51
3.8.4 Konklusjon og oppsummering	58
4. HVORDAN HAR EN OMLEGGING TIL OMVENDT AVGIFTSPLIKT FUNGERT FOR KLIMAKVOTER OG GULL?	60
4.1 KLIMAKVOTER.....	60
4.2 GULL.....	62
4.3 KONKLUSJON.....	62
5. SPØRREUNDERSØKELSE	64
5.1 INTRODUKSJON	64
5.2 SPØRSMÅL	65
5.2.1 Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	65
5.2.2 En innføring av omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse.	66
5.2.3 En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører	67
5.2.4 De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene.	68
5.2.5 Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelse men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.....	69
5.2.6 Omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	70
5.3 KONKLUSJON.....	70
6. TILTAK	72
6.1 INNLEDNING.....	72
6.1.1 ROT-fradrag (og evt. RUT-fradrag)	72
6.1.2 Strengere internkontroll.....	74
6.1.3 Styrke samarbeid mellom etatene.....	74
6.1.4 Mer detaljert omsetningsoppgave og hyppigere rapportering	76
6.1.5 Mer åpne næringslivsdata	77
6.2 ANDRE TILTAK	78
6.2.1 Kontantuttak	78
6.2.2 Portaler og offentlig register.....	78
6.2.3 ID-kort.....	79
6.3 KONKLUSJON OG OPPSUMMERING	79

7. SAMLET VURDERING	81
8. REFERANSELISTE	82
9. VEDLEGG.....	90
10. PRELIMINARY.....	144

Sammendrag

Denne oppgaven drøfter merverdiavgiftsunndragelse i Norge og hvorvidt en innføring av omvendt avgiftsplikt vil være et treffsikkert tiltak mot den type unndragelse. I oppgaven vår går vi i dybden på omvendt avgiftsplikt og fokuserer på en spesifikk bransje, nemlig bygg- og anleggsbransjen. Ved å benytte en kvalitativ metode har vi utført intervju av relevante kandidater for å få flere meninger, og for å få et større perspektiv på problemstillingen.

Selv om vi i oppgaven ikke har kommet frem til et konkret standpunkt om omvendt avgiftsplikt bør innføres eller ikke utfører vi grundige drøftelser og ser på ting fra ulike synsvinkler. Vi kommer frem til at omvendt avgiftsplikt oppleves som et godt og treffsikkert tiltak mot avgiftssvindel både i Norge og i resten av Europa. Hittil har det fungert som et treffsikkert tiltak i bransjer der det er innført i Norge (gull og klimagasskvoter) og erfaringer fra Sverige og Finland viser at omvendt avgiftsplikt i bygge og anleggsbransjen også har vært treffsikker.

Vi har i tillegg drøftet andre konkrete tiltak mot denne type kriminalitet i bygge- og anleggsbransjen. Det kom vi frem til at tiltak som bør (re)vurderes og fokuseres mer på i bransjen er innføring av ROT-fradraget, strengere internkontroll, bedre ressursbruk fra staten og innføring av en mer detaljert omsetningsoppgave i tillegg til omvendt avgiftsplikt. Vi mener at dette er de viktigste tiltakene som kan bidra til å bekjempe det stadig økende problemet med avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.

Liste over figurer

Figur 1: Andel bedrifter fordelt etter sysselsettingsgruppe.....	9
Figur 2: Vekst i omsetning for bygg og anlegg.....	10
Figur 3: Inndeling av datatyper.....	18
Figur 4: Illustrasjon av underleverandørpraksis.....	33
Figur 5: Illustrasjon av omlegging til omvendt avgiftsplikt.....	42
Figur 6: Likviditetsgrad 1.....	50
Figur 7: Respondentenes svar på om “omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse”.....	65
Figur 8: Respondentenes svar på om “innføring av omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse”.....	66
Figur 9: Respondentenes svar på om “En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører”.....	66
Figur 10: Respondentenes svar på om “De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen”.....	68
Figur 11: Respondentenes svar på om “Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg”.....	69
Figur 12: Respondentenes svar på om “Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper”.....	70

Liste over tabeller

Tabell 1: Bygge- og anleggsbransjen kategori F (41-43).....	10
---	----

Liste over illustrasjoner

Illustrasjon 1: Slik ser en fiktiv faktura ut.....	31
Illustrasjon 2: Skatteetaten 2025 - Strategikart 2015 - 2017	75
Illustrasjon 3: brud av skatteetatens midler.....	76

Innledning

1.1 Bakgrunn

Merverdiavgift defineres som *“en avgift til staten som skal beregnes ved omsetning, uttak og innførsel av varer og tjenester”* jf. mval. § 1-1 (1) og blir fastsatt av stortinget jf. § 1-1 (2). Merverdiavgiften ble innført i Norge 1. januar 1970, og har blitt ett av de viktigste inntektskildene for staten (Finansdepartementet; 2014). I 2015 utgjorde merverdiavgiften 259.2 milliarder kroner av statens inntekter, og i 2016 er den budsjettetert til 264 milliarder kroner (Regjeringen; 2016). Enhver næringsdrivende med avgiftsplikt omsetning som passerer 50 000 kr i en periode på 12 måneder skal registreres i merverdiavgiftsmanntallet og kalkulere merverdiavgift av sin omsetning (Regjeringen; 2011).

I Norsk merverdiavgiftsrett er beregning og betaling av merverdiavgiften generelt avhengig av rapportering fra avgiftssubjektet selv jf. mval. § 11-1 (1). Dette kalles et selvdeklareringsprinsipp og fører til at det største ansvaret ligger på avgiftsobjektet. Samme hovedregel gjelder i EU jf. Art 193 (VAT Directive 2006). Dette ansvaret åpner for en større risiko for unndragelse. Unndragelsen kan skje ved at avgiftssubjektet uaktsomt har benyttet seg av et uriktig regelverk, eller ved grovt uaktsomhet, eller det som er mest utbredt per dags dato; forsettlig handlinger (Gyldendal, 2012; 20). Dokumentasjonskravet i Norge er lavt og useriøse aktører har blitt mer oppmerksomme på bruk av akseptabel dokumentasjon. Dette gjør det vanskelig å avdekke om unndragelsen er utført bevisst eller uaktsomt. Skatteetaten får inn nærmere 1.6 millioner merverdiavgiftsoppgaver per år, hvor kun et mindretall blir kontrollert. Av merverdiavgiftsoppgavene som blir kontrollert består 70 % av tilgodeoppgaver (Riksrevisjonen 2013; 62).

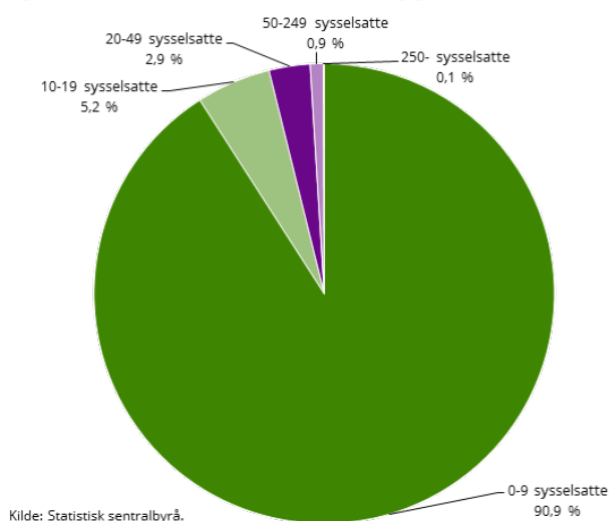
Hovedregelen om fradrag for inngående merverdiavgift sier at *“Et registrert avgiftssubjekt har rett til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester som er til bruk i den registrerte virksomheten.”* jf. mval. § 8-1. Det er avgiftssubjektet som personlig har ansvaret for beregning og betaling av merverdiavgiften jf. mval. § 11-1 (1). Dette regelverket pålegger en stor ansvarsrolle for avgiftssubjektet samtidig som det medfører stor risiko for avgiftsunndragelse. Merverdiavgiftssystemet i Norge beror altså på tillit og det

innebærer at den som innkrever merverdiavgiften og får den refundert av staten, opptrer lovlydig. En forutsetning for at fradragsretten skal være gyldig er at det skal ligge til grunn en reell transaksjon for fakturaen, og at denne skal dokumenteres jf. mval. § 15-10 (1). I følge bokføringsforskriftens § 5-2-1 skal fakturaen (salgsdokumentet) være utstedt av selger, med mindre omvendt avgiftsplikt ligger til grunn. Det foreligger derimot ingen betalingsbetingelse, noe som åpner for ulike former for avgiftsunndragelse. I tillegg er det svært vanskelig og resurskrevende for avgiftsmyndighetene å kunne til enhver tid kontrollere at lovverket blir fulgt, slik at det blir lettere å både skjule og drive unndragelse.

1.2 Bygge- og anleggsbransjen

I følge strukturstatistikken til SSB omsatte bygge- og anleggsbransjen for 462 milliarder kroner i 2014. Det er svært mange små virksomheter i bygge- og anleggsbransjen, totalt antall foretak utgjør 55 150 hvorav så mye som 91 % av bedriftene har 0-9 sysselsatte (SSB, 2014). Se figur under for en illustrasjon av andel bedrifter som er fordelt etter sysselsettingsgruppe i Norge.

Figur 1. Andel bedrifter fordelt etter sysselsettingsgruppe

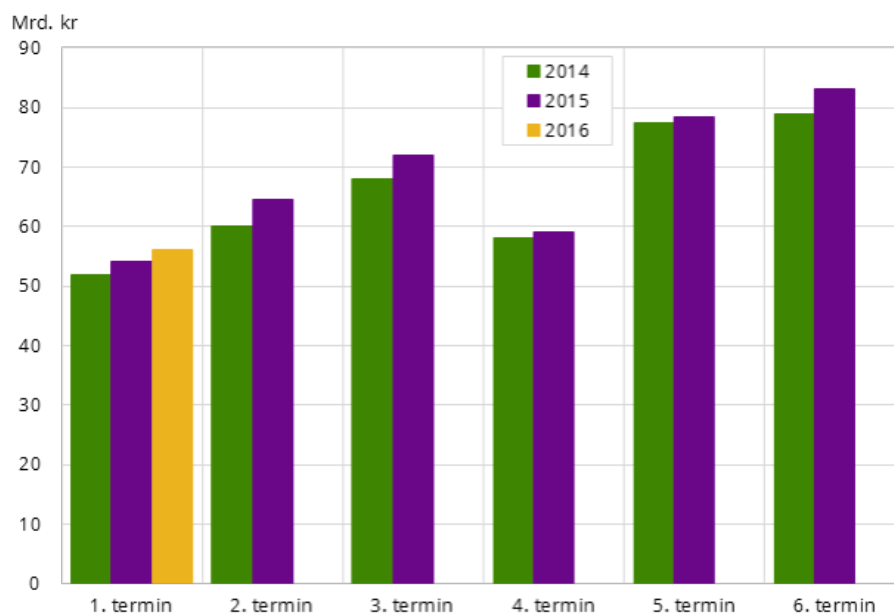

Figur 1: Andel bedrifter fordelt etter sysselsettingsgruppe (Kilde: SSB, 2014)

Bygge- og anleggsbransjen har hatt en omsetning på 55.8 milliarder kroner i månedene januar-februar 2016, noe som tilsvarer en økning på 3.6 % fra samme periode i fjor (SSB 2016). Det har generelt vært en moderat økning i denne

bransjen, både når det kommer til omsetning og aktivitet. Se figur og tabell under for en nærmere oversikt.

Figur 1. Terminvis omsetning i bygg og anlegg

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2: Vekst i omsetning for bygg og anlegg (kilde: SSB 2016)

Hovedtall, etter sysselsettingsgruppe og næringshovedgruppe. Bedrifter ¹

	2014				
	0-9 sysselsatte	10-19 sysselsatte	20-49 sysselsatte	50-249 sysselsatte	250 eller flere sysselsatte
I alt					
Bedrifter	50 953	3 028	1 623	525	25
Sysselsatte (personer)	79 261	40 846	48 307	46 078	12 855
Lønnskostnader (mill. kr)	24 649,2	19 788,1	26 148,5	28 194,3	9 299,1
Omsetning (mill. kr) ²	155 837,2	68 012,1	94 298,2	106 554,6	37 571,5

Tabell 1: Bygge- og anleggsbransjen kategori F (41-43) kilde: (SSB publisert 2016).

Bygge- og anleggsbransjen er også preget av en stor del utenlandsk arbeidskraft. I 2014 var hele 25 % av arbeideren i bygge- og anleggsbransjen utenlandske (Arve Brekkuhus, bygg.no; 2014). I 2015 var 24 % av de ansatte i bygge- og anleggsbransjen innvandrere (Dagens Næringsliv; 2016). En vesentlig del av de næringsdrivende fra utlandet adlyder ikke pliktene som følger av

merverdiavgiftsloven (Holst Ringen et al. 2008; 24), dette kan gi uheldige konsekvenser.

Sverige har omsatt for over 500 milliarder svenske kroner per år de siste årene i bygge- og anleggsbransjen (Sveriges Byggindustri; 2016). I 2014 hadde Sverige 96 700 virksomheter i bygge og anleggsbransjen. Bygge og anleggsbransjen i Sverige er også preget av mange små foretak, og av de totale foretakene hadde 88 % mellom 0-4 ansatte. Blant Sveriges byggindustri var imidlertid 1.7 % utenlandske selskaper, de vanligste opprinnelseslandene er Polen og Tyskland. Finland har omsatt for ca 29 M € i 2014 i bygge- og anleggsbransjen, og hatt en økning på 2 % fra året før (Tilastokeskus; 2016). Både Sverige og Finland har opplevd mye svindel i denne bransjen og innførte derfor omvendt avgiftsplikt i 2007 og 2011 som et tiltak for å motvirke unndragelsen.

Det har i en rekke tilfeller blitt avdekket og avslørt omfattende kriminalitet i bygg- og anleggsbransjen i Norge. Byggenæringen har i mange år vært en problembransje for skattemyndighetene i både privatmarkedet og i det profesjonelle markedet. Kripes presiserer i sin trendrapport for 2016 at det er en kjensgjerning at bygge- og anleggsbransjen er en bransje som er mest utsatt for svart arbeid. Skatteetaten har hatt mye fokus på arbeidsmarkedskriminalitet og har blant annet hatt prosjekter som retter seg mot avgiftsunndragelse i bygg- og anleggsbransjen. Slik svindel oppleves som en trussel mot grunnleggende strukturer og verdier i samfunnet og skaper i tillegg uønsket konkurransevridning mellom den seriøse delen av næringslivet og de som driver med avgiftsunndragelse.

1.3 Omvendt avgiftsplikt

Et tiltak for å redusere omfanget av merverdiavgiftsunndragelse er å innføre regelverket om omvendt avgiftsplikt. *”Omvendt avgiftsplikt innebærer at plikten til å beregne utgående merverdiavgift flyttes over fra selger til kjøper”*

(skattedirektoratet, 2009). I Norge er omvendt avgiftsplikt allerede innført i enkelte bransjer som tidligere har vært svært preget av svindel. Dette gjelder ved innenlandsk omsetning av klimakvoter (2010) og ved salg av gull (2013).

Innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge og anleggsbransjen har vært oppe til separat høring i 2009, men ble avslått av stortinget (Stortinget 2012). Det er videre vedtatt omvendt avgiftsplikt ved innførsel av varer, dette vil tre i kraft fra januar 2017.

1.4 Bakgrunn for problemstilling

I de siste årene har det vært økt fokus på økonomisk kriminalitet i form av skatte- og avgiftsunndragelser. Slike saker har dekket mange overskrifter i media, og har i større grad blitt avdekket av skattemyndighetene. Tallene på skatte og avgiftsunndragelse er høye. Dette er summer som i utgangspunktet skal tilbake til fellesskapet og støtte opp velferdssamfunnet. Denne formen for økonomisk kriminalitet som kommer under betegnelsen skatte- og avgiftskriminalitet, er derfor ødeleggende for samfunnet og viktig å avdekke og forebygge. Fiktiv fakturering er en form for hvitvasking av penger og gjennomføres for å skjule skatte- og avgiftsunndragelser. Systematisk og organisert bruk av fiktiv fakturaer er en form for å få tilgang til større profitt, hvor staten bidrar til å finansiere denne tilgangen.

Det er stadig flere aktører fra den offentlige forvaltningen, politi- og påtalemyndigheter, bransjeorganisasjoner og finansinstitusjoner som er bekymret for dagens utvikling av denne formen for skatte og avgiftsunndragelse, og som har uttalt seg i media angående dette. Blant annet har skattedirektør Hans Christian Holte uttrykket forholdet i malerbransjen for å ha “mafialignende tilstander” (NRK; 2013). Med dette menes at denne type nettverk har en pyramidelignende struktur hvor det er få aktører på toppen som styrer økonomien og mottar gevinstene mens andre aktører lengre ned i strukturen påtar seg eventuell straffeskyld.

Selv om det i økt grad er en mediedekning rundt emnet om avgiftsunndragelse er det svært lite norsk litteratur på dette, sett i betraktning til annen økonomisk kriminalitet som blant annet skatteunndragelse. Marianne Gansmo i Skatt Øst har forsket på organisert bruk av fiktiv fakturering i 2014, og konkluderte med at *“Gevinster ved organisert bruk av fiktive fakturaer tilfaller aktører høyt oppe i nettverket, mens aktørene i bunnen av nettverket/kjeden, i den grad kriminaliteten avdekkes, løper risiko for straff”*. I 2015 skrev Hildegunn Burmo og Astrid Brathaug Sørset masteroppgave om merverdiavgiftssvindel hvor de drøftet *hvordan begrense merverdiavgiftsunndragelse i bygge og anleggsbransjen*. Vi mener likevel at dette er et såpass viktig og bredt emne at det bør tas opp til debatt og få mer oppmerksomhet.

Merverdiavgiftssvindel er et høyaktuelt problemfelt, både samfunns- og forskningsmessig. Det er helt klart at byggebransjen peker seg ut innen dette feltet. Vi er derfor nysgjerrige på om omvendt avgiftsplikt egner seg som et treffsikkert tiltak for å få ned den svindelen.

1.5 Problemstilling og påstander

Formålet med oppgaven er å se på hvordan omvendt avgiftsplikt kan bli brukt som et tiltak for å minske problemet med merverdiavgiftsunndragelse. Vi skal derfor diskutere hva et system med omvendt avgiftsplikt innebærer og komme grundig inn på fordeler, ulemper og tiltak knyttet til dette. Vår problemstilling er følgende:

- *Bør vi ha mer omfattende regler om omvendt avgiftsplikt i Norge?*

For å kunne svare på denne problemstillingen ønsker vi å se på de ulike bransjene hvor det allerede er innført omvendt avgiftsplikt i Norge, samtidig innhente erfaringer fra Sverige, Danmark og Finland. Vi ønsker å kunne undersøke i hvor stor grad innføringen har vært en suksess. Vi kommer til å diskutere fordeler og ulemper ved å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. Ut i fra dette ønsker vi å dra noen konklusjoner om hvorvidt omvendt avgiftsplikt er noe som bør innføres i bygge- og anleggsbransjen eller ikke, ettersom at det gjøres en del svindel her. Vi skal også undersøke svakheter ved dagens avgiftssystem. Vi

kommer også til å gå dypere inn på fiktiv fakturering og ønsker videre å kunne identifisere hvordan svindel kan forhindres gjennom omvendt avgiftsplikt.

For å kunne komme til en hovedkonklusjon har vi utviklet tre påstander eller hypoteser som skal benyttes som støtte, slik at vi kan komme frem til delkonklusjoner som benyttes og påbygges for å kunne besvare den endelige problemstillingen.

Påstandene er følgende:

- 1. Svakheter i dagens merverdiavgiftssystem åpner for større unndragelse.*
- 2. Omvendt avgiftsplikt ville vært egnet som tiltak for å redusere avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.*
- 3. Det finnes andre gode tiltak som kan redusere merverdiavgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.*

Ved valg av overnevnte påstander ønsket vi å knytte disse så mye som mulig til problemstillingen. Den første påstanden ble utviklet med betraktning i det økte mediefokusert på avgiftsunndragelse. Påstand to ble utviklet fordi vi ønsker å se om omvendt avgiftsplikt kan virke som en effektiv metode for avgiftsunndragelse tatt i betraktning erfaringer fra naboland samt andre bransjer i Norge som allerede har innført endringer i merverdiavgiftsregelverket. Påstand tre ble fremstilt fordi vi ønsker å se om det finnes andre treffsikre tiltak mot denne type svindel og svart omsetning i bransjen.

Vi skal kunne besvare ovennevnte påstander ved å dele opp oppgaven i ulike deler. Gjennom å granske svakheter ved dagens avgiftssystem skal vi kunne komme frem til en konklusjon på den første påstanden. Den andre påstanden beror på en meget grundig drøftelse om omvendt avgiftsplikt, hvor fordeler og ulemper blir tatt til nærmere betraktning. Her vil vi benytte oss av blant annet sekundærlitteratur i form av utredning (2008) og høringsuttalelser (2009) om omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen, samt primærdata i form av undersøkelser og intervjuer. Det er viktig å bemerke seg at det var i følge utredningen og høringsuttalelsene kun fire land som hadde innført omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen (Holst Ringen et al. 2008). Mange argumenter i høringsuttalelsene var basert på at svært få EU-land hadde innført

regelen og at det ikke var nok informasjon tilgjengelig om omvendt avgiftsplikt hadde ført til reduserte avgiftsunndragelser. I 2015 hadde 18 EU-medlemsland innført omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. Den siste påstanden evalueres ved en gjennomgang av de ulike tiltakene som kan benyttes i stedet for eller ved siden av en innføring av omvendt avgiftsplikt.

1.6 Avgrensning

Vi har avgrenset denne oppgaven til å omhandle hvordan avgiftsunndragelser skjer i praksis. Vi skal på de ulike formene for avgiftsunndragelse men fokuserer kun på merverdiavgiftsunndragelse som skjer innenlands og ser derfor ikke på unndragelser som er knyttet til eksport og import av varer og tjenester. Svært mye litteratur går ut på svindel ved bruk av momskaruseller i EU, dette faller utenfor vår oppgave. Vi avgrenser oppgaven til å omhandle omvendt avgiftsplikt der hvor den har blitt innført i Norge, og ser på bygge- og anleggsbransjen hvor svindel er svært utbredt. Vi har hovedfokus på hvordan fiktiv fakturering gjøres i praksis og kommer av den i grunn ikke til å gå i dybden av de andre metodene for avgiftssvindel. Vi kommer ikke til å se på de skattemessige konsekvensene av merverdigavgiftsunndragelse. Vi vil i utgangspunktet begrense analysen til å handle om forholdene i Norge men kommer til å trekke inn EU i analysen der vi ser paralleller. Vi kommer ikke til å gå dypere inn på andre former for økonomisk kriminalitet, selv om annen form for økonomisk kriminalitet ofte forårsakes som en ytterligere konsekvens av merverdiavgiftsunndragelse.

2. Metode og Databehandling

Vi ønsker å kunne utdype vår forståelse for omvendt avgiftsplikt slik at vi kan svare på våre påstander. Formålet med påstandene er å kunne bidra til å svare på vår problemstilling. Valg av metode handler om hvordan man skal organisere oppgaven for å kunne, på en fornuftig måte, komme frem til en konklusjon på emnet.

2.1 Valg av forskningsdesign

Vi har et ønske om å øke forståelsen av merverdiavgiftssystemet slik det brukes i Norge i dag. Vi forsøker å forstå hvordan det, med dagens system, unndras merverdiavgift for mange millioner kroner, og dersom mer omfattende regler av omvendt avgiftsplikt vil føre til en lavere grad av unndragelse.

Merverdiavgiftsunndragelse er per dags dato svært utbredt særlig i bygge- og anleggsbransjen og av den grunn har vi lagt mye av vår forskning til rette i denne bransjen. Emnet om innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen er noe som ble diskutert i utredningen (2008) og under høringsuttalelsen (2009). Forslaget ble under sistnevnte omstendighet, forkastet. Vi ønsker under vår drøftelse å komme med gode argumenter for og imot slik at det eventuelt kan konkluderes med om avslaget var riktig eller ikke. Omvendt avgiftsplikt har i ettertid blitt innført i flere land i EU, både i bygge- og anleggsbransjen samt andre bransjer, og det er dermed nå større erfaringer å innhente.

En forskningsprosess består av planlegging, iverksettelse og undersøkelse. I henhold til Ghauri & Grønhaug (2010) er forskningsdesign en overordnet plan og strategi over hvordan man kan svare på problemstillinger og eventuelle underliggende påstander. Motivet med et forskningsdesign er å assosiere problemstillingen og eventuelle påstander til aktuell og praktisk empirisk forskning på en fordelaktig måte. Presist forskningsdesign er viktig for å kunne pålitelig og klart, svare på problemstilling og påstander. Det er vanlig å skille mellom tre designhovedtyper; eksplorativt (utforskende) design, deskriptivt (forklarende) design og kausalt (årsak/virkning) design.

Ved deskriptiv design ønsker man å kunne oppnå en bredere forståelse av en situasjon, hvor det gjerne allerede er utført tidligere forskning på feltet. Dette samsvarer i flere tilfeller med vår problemstilling. For å kunne gjøre en nærmere redegjørelse for om omvendt avgiftsplikt er et egnet virkemiddel for å stanse momsunndragelse, ønsker vi å undersøke mulige konsekvenser, både fordeler og ulemper av en slik innføring. Dette vil gi en mer riktig konklusjon av problemstillingen samt gjøre den så realistisk som mulig. Ettersom at både problemstillingen og påstandene som vi har utarbeidet er brede og åpner for ulike tolkningsmåter, måtte vi stadig utarbeide nye spørsmål å stille, noe som krever fleksibilitet. Dette gjør det naturlig å bruke eksplorativt design som hoveddesign, ved siden av deskriptivt. Vi har benyttet oss av mye empiri som allerede er tilgjengelig, i form av litteratur, artikler, høringsuttalelse, utredningen, og erfaring fra svensker og finner om emnet, i tillegg til noe erfaring fra EU.

2.2 Metode

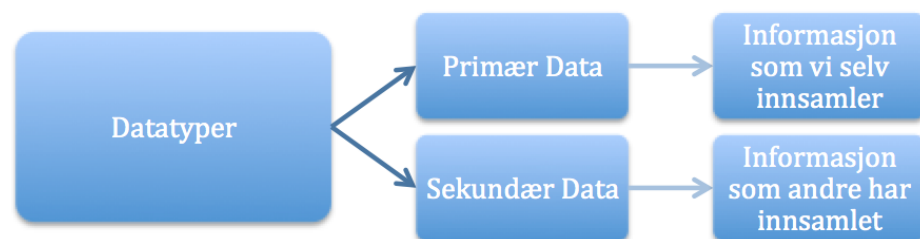
Fremgangsmåten som brukes for innhenting av informasjon defineres av Ghauri og Grønhaug (2010) som forskningsmetode. Kvalitativ metode vektlegger forståelse og løsningsorientering. Forskningen er basert på et spesifikt felt hvor man undersøker i dyden. Formålet er her å kunne forstå underliggende motivasjon og årsaker. Denne formen for metode kombineres helst med eksplorativt eller deskriptivt forskningsdesign. I oppgaven vår går vi i dybden på omvendt avgiftsplikt og fokuserer mye på en spesifikk bransje, nemlig bygg- og anleggsbransjen. Ved å benytte en kvalitativ metode har vi utført intervju av relevante kandidater for å få flere meninger, og for å få et større perspektiv på problemstillingen. Vi har også utarbeidet en grundig spørreundersøkelse hvor vi har stilt relevante personer om deres meninger knyttet til en innføring av omvendt avgiftsplikt. Vi skal med andre ord benytte oss av muntlige og skriftlige kilder. Teorien våres bygger på kilder som har beskrevet dette tidligere, og på uttalelser vi har fra intervjuer vi har gjort. Vi har kontaktet skattemyndighetene i Sverige, Finland og Danmark og stilt dem noen spørsmål, slik at vi ytterligere kan sammenligne og tilføye erfaring fra nabolandene i vår oppgave.

Vi skal altså hovedsakelig bruke en kvalitativ tilnærming i oppgaven våres. Dette for å si noe om hvordan avgiftsunndragelse skjer i praksis. Vi skal også benytte

oss noe av juridisk metode for å si noe om reglene i merverdiavgiftsloven som er relevant for oppgaven. Juridisk metode går ut på å finne og anvende rettsregler (Boe, Erik. 2010). Vi utgir forståelse ut i fra lovens ordlyd, forarbeider og rettspraksis, samt reelle hensyn.

2.2.1 Datainnsamling

I forbindelse med innsamling av data er det vanlig å skille mellom primærdata og sekundærdata (Ghuri & Grønhaug, 2010). Primærdata består av informasjon som ikke er direkte tilgjengelig, men anskaffes blant annet ved hjelp av eksperimenter, intervjuer og spørreundersøkelser. Sekundærdata består av allerede eksisterende informasjon som er utarbeidet og forsket på av andre.

Figur 3: Inndeling av datatyper.

2.2.2 Sekundærdata

Sekundærdata som anvendes er av type offentlige kilder og faglitteratur. Ved bruk av sekundærdata har vi fått en oversikt over informasjon og litteratur angående fiktiv fakturering som allerede eksisterer. Vi har anskaffet informasjon fra nettsider som tilhører Skatteetaten, Økokrim, Finanstilsynet, osv. Vi har brukt informasjon og hentet tall fra nyhetsartikler i store aviser. Hyppige innslag av merverdiavgiftssvindler i media presiserte behovet for tiltak i bygg- og anleggsbransjen. Vi har også benyttet Statistisk Sentralbyrå for innhenting av tall og statistikk. Vi har hentet informasjon fra trendrapporter fra Økokrim, samt benyttet den informasjonen som er tilgjengelig fra skatteetatens landsdekkende prosjekt for å avdekke fiktiv fakturering i organiserte nettverk.

Høringsuttalelsene om innføring av omvendt avgiftsplikt fra 2009 har blitt mye brukt for å hente informasjon om hvilke mulige konsekvenser en innføring av omvendt avgiftsplikt kan gi, i tillegg til utredningen om omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen fra 2008 som har gitt oss en bedre forståelse av den aktuelle problemstillingen. Faglitteraturen som vi har anvendt er blant annet bøker, artikler, rapporter, tilgjengelige dommer og mye mer. Vi har også funnet det nyttig å se på tidligere studentoppgaver knyttet til relaterte emner.

Ved å benytte de overnevnte eksterne kildene har vi fått en bedre forståelse for problemstillingen vi har utviklet og et bredere perspektiv. Det har hjulpet med å forstå sammenhengen av andre faktorer og teori som har en betydning for oppgaven. Når vi har et slikt bredt grunnlag med allerede eksisterende kilder, er det lettere for oss å bruke informasjonen vi har, til å samle inn primærdata som vi har behov for, til å utforme undersøkelser og intervjuer. Samtidig er det viktig å være oppmerksom på at sekundærdata som anvendes her sannsynligvis ikke er innsamlet til formål som er i samsvar med oppgaven vår. Vi har dermed ikke fullstendig kontroll over hvordan informasjonen er samlet inn, og kan derfor ikke helt optimalt og ukritisk benytte oss av kildene til vårt formål. Informasjonen må være både relevant og pålitelig.

2.2.3 Primærdata

Som allerede nevnt er formålet med oppgaven å undersøke om omvendt avgiftsplikt er et egnet virkemiddel for å stanse merverdiavgiftsunndragelse. På bakgrunn av det kan vi si noe om problemstillingen, altså om det er behov for mer omfattede regler for omvendt avgiftsplikt i Norge. Gevinsten av å bruke primærdata er at vi henter inn informasjon som er spesifikk egnet til vår oppgave. Informasjonen er på denne måten mer konsistent med problemstillingen våres kontra informasjon hentet fra sekundærdata. På en annen side er denne formen for informasjonshenting mer tidskrevende, i tillegg til at det er mer krevende å finne kandidater og deretter få dem til å samtykke deltakelse i spørreundersøkelse eller intervju.

2.3 Spørreundersøkelse

Utforming av den strukturerte spørreundersøkelsen hadde som hovedformål å innhente informasjon for å gi mer kjøtt på beinet i en diskusjon rundt oppgavens problemstilling. En utarbeidelse av spørsmålene krevde en grundig gjennomgang av flere steg (Ghuri & Grønhaug, 2010). Blant annet var det viktig å reflektere rundt hvem vi skulle sende undersøkelsen til og hva slag informasjon vi hadde behov for. Informasjonsbehovet vårt sentraliserte seg hovedsakelig rundt en ytterligere diskusjon om omvendt avgiftsplikt, og på hvilken skala våre kandidater var enige i ulike fordeler og ulemper som kan oppstå ved en mulig innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anlegg.

For at vi skulle få innspill fra kandidater som har kunnskap innenfor dette feltet, falt det oss naturlig å stille disse spørsmålene til dem som var med i diskusjonen under høringsuttalelsen om en mulig innføring av merverdiavgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen i 2009. Det var også interessant for oss å se om enkelte fra høringsuttalelsen hadde endret mening siden sist. Vi tok derfor utgangspunkt i oversikten over kandidater som deltok i høringsuttalelsen da vi søkte etter kontaktinformasjon.

Vi valgte også å sende undersøkelsen ut til skatteavdelinger i selskaper som PWC, Deloitte, BDO, EY, KPMG, og RSM. Under informasjonsinnhenting av sekundærdata kom vi borti relevante rapporter og undersøkelser relatert til omvendt avgiftsplikt og svindel i bygge- og anleggsbransjen utført av ovennevnte. Vi fant det derfor relevant og meget interessant og få supplert undersøkelsen med deres meninger. For å kunne underbygge en sterkere diskusjon ved drøftelsen om omvendt avgiftsplikt var det viktig for oss å få forskjellige vinklinger når det kom til respondenter. Vi ønsket bidrag fra ulike perspektiv, blant annet næringslivs-, skattemyndighets-, byggherre-, revisjonsselskaps-, revisjonforenings-, advokatselskaps-, div. byggforeninger-, konkurransetilsyns-, og landsorganisasjons-perspektiv.

Vi valgte å gi respondentene alternativet om være anonym ved besvarelsen ettersom at det viktigste for oss var å få de rette kandidatenes meninger og ikke nødvendigvis poengtere hvem som mener hva. For oss var det viktig at spørreundersøkelsen ikke ville ta svært langt tid å besvare, slik at flest mulig ville

være villig til å gjennomføre. Vi stilte 20 spørsmål men var påpasselige slik at enkelte spørsmål kunne besvares raskt, samtidig som de skulle være forståelige. Vi valgte å ha fem ulike svar alternativer, slik at vi kunne rangere svarene etter hvor enige eller uenige kandidatene er, i tillegg til at vi hadde et alternativ for “verken eller”. På slutten av undersøkelsen hadde vi et åpent tekst felt hvor det skulle være mulig å legge igjen diverse kommentarer.

Vi sendte spørreundersøkelsen ut til 32 ulike virksomheter, og 60 forskjellige kandidater. Vi mottok svar fra 58 kandidater hvor kun 55 svarte på alle spørsmål, og resten hoppet over enkelte. Vi presiserte i mailen vi utsendte at det ville vært fint om de kunne dele undersøkelsen, dersom de kjente til fler som hadde kjennskap til regelverket rundt omvendt avgiftsplikt. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra enkelte hvor de hadde videresendt mailen til sine kollegaer. Av alle respondentene var det 10 som valgte å ikke være anonym under besvarelsen (se vedlegg 6). Dette var blant annet kandidater fra Byggenæringens landsforening (næringspolitisk rådgiver), Boligprodusentene (adm. direktør), Selvaag Bolig (økonomidirektør), Deloitte (advokat; tax and legal), NHO, Pwc (advokat; tax and legal), UiO (seniorarkitekt) og de resterende som ikke var anonyme består av entreprenører/daglige ledere i entreprenørselskap. Kommentarfeltet i del 3 var det kun tre kandidater som valgte å benytte seg av (se vedlegg 5). En nærmere oversikt over alle kandidatene som undersøkelsen ble utsendt til finnes i vedlegg 1. Spørreundersøkelsen samt svar finnes også i vedlegg 3.

Vi tok også eksplisitt kontakt med 14 ulike entreprenørselskap. Formålet her var å kunne gå til kjernen selv, og stille spørsmål om deres kunnskap til omvendt avgiftsplikt og fiktiv fakturering.

2.4 Intervju

Intervju er en verdifull kilde til informasjon, hvor man begår ulik registrering av informasjon og data, relatert til problemstillingen man sikter å få svar på (Ghuri & Grønhaug, 2010). Ved utforming av intervju spørsmålene var det viktig for oss å kunne få et inntrykk av kandidatenes oppfatning av avgiftssvindel, og deres oppfatning av fordeler og ulemper knyttet til innføring av omvendt avgiftsplikt i

bygg- og anleggsbransjen. For oss var det viktig å kunne snakke med personer som har lang og praktisk bakgrunnskunnskaper om merverdiavgiftslovgivningen, fiktiv fakturering, og andre relevante områder for problemstillingen.

Det ideelle var å kunne intervju representanter fra både skattemyndigheten (statlig perspektiv), og fra NHO (næringlivsperspektiv). Intervjurepresentantene var seniorrådgiver Marianne Gansmo fra Skatt Øst, og advokat og skattespesialist Maj Hines Grape fra NHO. Vi holdt også et kort intervju med Roy Kristen Kristensen, høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI, som har bakgrunnserfaring fra arbeid i både Skattedirektoratet og Økokrim. Det var viktig for alle kandidatene å presisere at deres uttalelser og meninger ikke representerte etatene i sin helhet, men kun var deres individuelle meninger.

Et dybdeintervju er et mer ustrukturert intervju hvor formålet er å gå i dybden på et emne man har en form for ide om på forhånd (Saunders, Lewis & Thornhill, 2009). Intervjuformen blir gjerne knyttet til det forhåndsbestemte emnet, men hensikten er å kunne skape relativt fri samtale. Det er viktig med en avslappet, uformell stemning i tillegg til at man er foruten et tidspress (Tjora, 2012). Vi tok kontakt med deltakerne gjennom epost, hvor vi kort forklarte hva vi ønsket å diskutere. Vi hadde på forhånd utarbeidet en del spørsmål for oss selv, men hadde et ønske og rom for en mer åpen diskusjon rundt problemstillingen og emnet. Lengden på intervjuene var stort sett kontrollert av kandidatene. De to første intervjuene varte i ca. 45 min, mens det siste med Kristensen kun var på ca 20 min. Se vedlegg 10, 11 og 12 for intervju referat.

2.5 Erfaring fra andre land

I tillegg til spørreundersøkelsen og intervjuene, har vi vært i kontakt med det som tilsvarer skattemyndighetene i Danmark, Sverige og Finland. I de to sistnevnte landene har det allerede blitt innført omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen, men i Danmark er det erfaring å hente fra andre bransjer hvor omvendt avgiftsplikt er innført. Vi sendte et tilsvarende skjema til alle tre, gjennom mail, hvor hensikten var å få utfyllende tilbakemeldinger. Det var i alt 10 spørsmål, hvor enkelte var raskere å besvare enn andre. Intervjuet/undersøkelsen var på engelsk og ligger i vedlegg 7, 8 og 9.

Danmark, i likhet med Norge, har ikke omvendt avgiftsplikt på innenriks handel i bygge- og anleggsbransjen. De har derimot omvendt avgiftsplikt på enkelte elementer som skrapmetall, mobiltelefoner, gass, elektrisitet, spillkonsoller, tablet PC'er, bærbare datamaskiner, IT-komponenter og karbonkreditter. Det har likevel ikke blitt foretatt noen offisielle rapporter på effekten av omvendt avgiftsplikt i Danmark. Til tross fikk vi en bekreftelse på at implementeringen av systemet har ført til en reduksjon av merverdiavgiftsunndragelse på elementene nevnt overfor. I Sverige benyttes det også omvendt avgiftsplikt i flere bransjer. Blant annet for skrapmetall, klimavoter og bygge- og anleggsbransjen, spesielt for selskaper som arbeider som underleverandører i bygg og anlegg, hvor unndragelsen i sistnevnte bransje er signifikant større enn skrapmetall og klimavoter tilsammen.

2.6 Databehandling

Respondentenes svar valgte vi å fremstille i diagrammer, mer spesifikt i sektordiagrammer, i ulike farger slik at det tydelig fremkommer hvor stort prosentantall som er enige eller uenige i de ulike utsagnene. Dette følte vi ga et raskt og oversiktlig inntrykk av svarfordelingen. Under hvert diagram er det en angivelse over hvilket svar alternativ som tilhører hvilken farge. En oversikt over alle diagrammene finnes i vedlegg 4.

Intervjubesvarelsene og besvarelsene fra utlandet var det ikke like lett å representere i grafer eller diagrammer, så dette ble i stedet kun brukt for å understøtte utsagn og diskusjoner i oppgaven.

2.7 Reliabilitet/Validitet

Det er enkelte kriterier som man må være oppmerksom på ved en vurdering av oppgaven. Nå en benytter seg av kvalitativ metode er det rimelig å vurdere oppgavens "pålitelighet, troverdighet, overførbarhet og overensstemmelse" (Johannessen, Kristoffersen og Tufte 2005, 227).

Validitet handler om i hvilken grad man kan trekke konklusjoner fra resultatene i en studie som man har som mål å undersøke (store norske leksikon). Reliabilitet

går ut på hvor stabile/konsistens resultatene er (store norske leksikon). Vi har ingen interesse av å gjengi informasjon på en feilaktig måte, eller forsøke å vinkle oppgaven på en spesifikk retning. For oss er det viktig at all informasjon er riktig gjengitt og at alle undersøkelser og formuleringer er korrekte. Vi har dobbeltsjekket resultatene fra våre analyser og undersøkelser. Ettersom at vi har spurt ulike aktører i samfunnet som blir påvirket på forskjellige områder, av en innføring av omvendt avgiftsplikt, mener vi at oppgaven er rettferdig distribuert. Dette gjør at vi kan fange opp forskjellige potensielle konsekvenser, og med det kan vi påpeke at påliteligheten er høy. Vi ønsker at studiet vårt skal ha lavest mulig skjevhet og har derfor hentet primærdata fra kandidater som antagelig blir påvirket av en endring. Av allerede nevnte årsaker kan vi konkludere med at gyldigheten er høy.

3. Omlegging til omvendt avgiftsplikt for bygge- og anleggsbransjen

Vi skal i denne delen drøfte omvendt avgiftsplikt og legger hovedvekt på fordeler og ulemper ved en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. Vi skal også gå inn på hvordan en potensiell innføring av omvendt avgiftsplikt ville ha fungert for bygge- og anleggsbransjen. Vi kommer til å se på avgrensingsspørsmålet, både subjekt- og objektavgrensning. Videre ser vi nærmere på de områdene der det allerede er innført omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot avgiftsunndragelse og undersøker hvordan tiltaket er tatt imot.

Problemstillingen vår innebærer at det må gjøres tolkning av de reglene som ble foreslått under utredningen i 2008. Det er naturlig å sammenligne omvendt avgiftsplikt med andre land hvor tiltaket allerede er innført. Vi sammenligner hovedsakelig med Sverige og Finland når det kommer til bygge- og anleggsbransjen. Men også med Danmark i de bransjene hvor de har innført ordningen. For å bygge på en diskusjon om omvendt avgiftsplikt, går vi her inn på en drøftelse basert på intervjuer.

Denne delen av oppgaven skal hjelpe oss med å besvare følgende påstand:

Omvendt avgiftsplikt ville vært egnet som tiltak for å redusere avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.

En gjennomgang av avgiftsunndragelse med dagens merverdiavgiftssystem skal hjelpe oss med å besvare på følgende påstand:

Svakheter i dagens merverdiavgiftssystem åpner for større unndragelse.

3.1 Introduksjon

Merverdiavgiftssvindel oppleves som et stort problem og staten prøver stadig å finne nye metoder mot den type svindel. Merverdiavgift er en av den største inntektskilden til statskassen og bekjempelse av merverdiavgiftssvindel er derfor av høy prioritet. Scheel-utvalget har gitt uttrykk for at merverdiavgiften utelukkende bør ha som formål å skaffe staten inntekter (Scheel et al. 2014, 29). Som vi har nevnt har det vært forslag til høring om å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen som et verktøy for å stoppe merverdiavgiftssvindel. Bransjen har lenge hatt problemer med useriøse aktører, både kjøpere og selgere.

Med omvendt avgiftsplikt ønsker man også å oppnå rettferdig konkurranseforhold i bransjen. En ordning med omvendt avgiftsplikt som tiltak mot avgiftssvindel vil i tillegg sende signaler til resten av markedet om at samfunnet ikke tolerer avgiftsunndragelser og at tiltak blir iverksatt for å få bukt med dette.

Ved vurdering av om innføring av omvendt avgiftsplikt vil være lønnsomt har man sett på om ulempene er så tungtveiende at det ikke lønner seg å iverksette en omlegging av avgiftssystemet. Om omvendt avgiftsplikt vil kunne omfatte en stor nok andel av kundegruppen til de useriøse aktørene og hvorvidt avgiftsinntekten vil være stor nok til å kunne forsvare innføringen av en slik ordning er spørsmål avgiftsmyndighetene ønsker svar på.

Ved å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil merverdiavgiften ikke gå gjennom flere ledd som den gjør i dag og muligheten for selger å innberette merverdiavgift av eget salg blir borte. Ved at merverdiavgiften er en avgift på forbruk, vil provenyet (skatteinntektene for staten) først være endelig opptjent ved omsetningen med merverdiavgift til en forbruker uten rett til fradrag, og opptjeningsfunksjonen til staten vil ikke bli påvirket (Lande et. al 2006).

3.2 Kort introduksjon av arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen under utredningen om omvendt avgiftsplikt i bygge og anleggsbransjen i 2008 ble nedsatt av skattedirektorater etter oppdrag fra Finansdepartementet. Gruppen bestod av Seniorskattejurist Trygve Holst Ringen

(skattedirektoratet), Seniorskattejurist Guri Ellen Stange Lystad (skattedirektoratet), Seniorrådgiver Reidar Rasmussen (skattedirektoratet), underdirektør Kjetil Neset (Skatt Øst), Seniorrådgiver Jan-Erik Hagvet (Økorim). Arbeidsgruppens leder og ett av medlemmene har hatt møte med representanter fra kontorene i Sverige og Finland for å få en bredere forståelse av problematikken.

3.3 Generelt om merverdiavgiftssystemet

Merverdiavgiften er en generell forbruksskatt som har som hensikt å fastsette avgift på det siste anvendelsen av varer og tjenester. Avgiften er transaksjonsbasert, og i utgangspunktet er det omsetning av en avgiftspliktig vare/tjeneste blant de forskjellige subjekter som forårsaker plikten til å beregne avgift. (Holst Ringen et al. 2008; 15). Det skal beregnes avgift på all innenriks omsetning i næring, dette innebærer at avgiften er generell, og avvikes kun dersom det er gitt særegne unntak eller fritak (Merverdiavgiftshåndboken, 2015; 2).

Utgående merverdiavgift skal kalkuleres ved omsetning til andre næringsdrivende og til alminnelige forbrukere. Avgiften kalkuleres av den som omsetter varen/tjenesten. Inngående avgift forekommer ved erverv av avgiftspliktige varer/tjenester. I utgangspunktet har næringsdrivende rett til å fradragføre inngående avgift til fradrag ved avgiftsoppgjør med staten. Differansen mellom inngående og utgående merverdiavgift betales til staten. Den avgiftspliktige næringsdrivende har rett på tilbakebetaling av avgift i den anledning hvor inngående merverdiavgift overstiger utgående merverdiavgift. Merverdiavgiften kreves i alle ledd i omsetningskjeden. Rett til fradrag for inngående merverdiavgift er en essensiell funksjon i merverdiavgiftssystemet i Norge, og avgiftsbelastningen pålegges det siste forbruket.

3.3.1 Innbetalings og opptjeningsfunksjonen

Merverdiavgiftssystemets innbetalingsfunksjon er den betalingen til staten som foretas av hvert ledd i omsetningskjeden. (Holst Ringen et al. 2008; 18). Som nevnt over beregnes merverdiavgift i hvert ledd ved omsetning, men grunnet

retten til fradrag for inngående merverdiavgift innbetales kun differansen inn til staten. Det skjer likevel ingen avsluttende opptjening for statskassen før varen/tjenesten er omsatt til en forbruker som ikke har rett til fradrag for inngående merverdiavgift.

Merverdiavgiftssystemets opptjeningsfunksjon er den siste opptjeningen av merverdiavgift til statskassen. Det beregnes utgående avgift i hvert omsetningsledd, hvor disse leddene har en innbetalingsfunksjon, men følgelig betyr det ikke at det oppstår en opptjening av merverdiavgift i hvert ledd. Årsaken er at effekten av avgiftsberegningen på alle ledd, utenom salget til forbruker, nøytraliseres gjennom retten til fradrag for inngående mva. (Holst Ringen et al. 2008; 20).

3.4 Merverdiavgiftssvindel med dagens avgiftssystem

Organisert merverdiavgiftssvindel kan ta mange former. Vi ønsker å gi en kort introduksjon av de ulike metodene, men fokuserer hovedsakelig på fiktiv fakturering. Vi har tidligere avgrenset oppgaven om å omhandle merverdiavgiftssystemet i Norge, og går derfor ikke inn i detaljer om avgiftssystemet i EU. Hensikten er å gi et innblikk i ulike former for svindel.

Det er fire hovedmåter å gjøre merverdiavgiftssvindel på (Holst Ringen et al. 2008). I praksis er det likevel vanlig med en kombinasjon av disse metodene.

1. Innrapportering av for lite utgående merverdiavgift

Denne formen for svindel forekommer ved at merverdiavgift registrerte virksomheter rapporterer inn for lite utgående merverdiavgift slik at det minker netto merverdiavgift som skal til statskassen, eller at man får urettmessige utbetalinger fra statskassen. Eksempelvis er dette tilfeller hvor selskaper feilrapporterer salg. Selskaper kan forfalske regnskapet sitt, eller drive med svart handel på siden slik at de kun rapporterer deler av salget sitt til myndighetene. Man oppgir altså for lite inntekter/omsetning slik at det innrapporteres for lite utgående merverdiavgift. På denne måten får man en momsrefusjon etter mval. § 11-5, eller basert på et lavere innbetalingsbeløp enn reelt.

Denne form for svindel forekommer også ved at selskaper fradragsfører merverdiavgift som i utgangspunktet ikke er fradragsberettiget. Ved kjøp av både mva-pliktige og ikke mva-pliktede varer kan produksjonskostnadene allokere til den mva-pliktige slik at begge varene kan fradragsføres. Selskaper kan også kjøpe varer til privat konsum, men kjøpet foretas gjennom selskapet slik at merverdien som egentlig skulle bli betalt, fradragsføres for virksomheten.

2. Innrapportering av urettmessig inngående mva

Denne formen for svindel forekommer ved at registrerte virksomheter fradragsfører urettmessig inngående merverdiavgift slik at netto mva som skal innbetales til statskassen enten minkes, eller at virksomheten får urettmessig utbetaling fra statskassen. Virksomheter oppnår dette ved å urettmessig fradragsføre inngående merverdiavgift.

Eksempelvis er dette tilfeller hvor selskaper rapporterer inn forfalskede fakturaer for kjøp som aldri har forekommet eller ved å oppføre en høyere sum enn den som har funnet sted. Du kan også oppgi for høye kostnader. På denne måten vil det innrapporteres for mye inngående merverdiavgift. Den inngående merverdiavgiften vil være høyere enn den utgående merverdiavgiften slik at selskapet får en momsrefusjon etter mval. § 11-5, eller basert på et lavere innbetalingsbeløp enn reelt.

Skatteetaten har også kartlagt at denne form for svindel ofte hender ved man oppgir en upresis avgiftssats enn det som er nevnt på salgsdokumentet. Det kan også skyldes fradragsføring av inngående mva med opphav av tolldeklarasjon og inngående faktura, eller dobbeltføring av inngående dokumentasjon.

3. Urettmessig registrering og påfølgende utbetalinger fra statskassen

Denne formen for svindel forekommer blant annet ved at selskaper urettmessig, men bevisst, har registrert seg som avgiftspliktige når dem egentlig ikke er det, nettopp for å få utbetalinger fra statskassen. Selskapene er fiktive som ofte har fiktive anskaffelser. Selskapene kan også ha ekte anskaffelser til privat bruk, eller

for bruk i selskaper som ikke er omfattet av avgiftsområdet. Ofte har slike selskaper utelatt å overholde alle regnskaps og legitimasjonskrav.

4. Manglende betaling av mva

Den siste hovedkategorien av merverdiavgiftsunndragelse skjer ved unnlatt betaling av merverdiavgift til staten. Dette kalles å *“løpe fra staten”*, og skjer blant annet ved at man sender inn omsetningsoppgaven uten å betale merverdiavgiften. Skatteetaten har gjennomført kontroll hvor det fremkommer at selskaper ønsker å opprette avgiftspliktige bedrifter som registreres i mva registret slik at de kan kreve merverdiavgift fra potensielle kunder. Deretter oppgis omsetningen til avgiftsmyndighetene men selskapet har ikke planer om å betale dersom selskapet feks skulle gås retning mot (styrt)konkurs.

Dette er de fire hovedkategoriene, også har man mange ulike former innenfor disse igjen. Vi skal nå gå nærmere inn på fiktiv fakturering, som er et av de vanligste formene for å begå merverdiavgiftsunndragelse (Regjeringen, 2011).

3.5 Fiktiv fakturering (faller under kategori 1, 2 og 4)

“Skatte- og avgiftsunndragelsene skjer ved det at lages en fiktiv faktura for å legitimere uttak av penger som enten brukes til å betale svarte lønninger eller til private uttak for eieren” (Skatteetaten, 2012). Fiktiv fakturering er en av de mest utbredte metodene for å begå merverdiavgiftsunndragelse (Regjeringen, 2011). I følge skattekrimsjef Jan-Egil Kristiansen i skatt Øst er organisert skattekriminalitet med fiktiv fakturering et alvorlig samfunnsproblem (DN, 2014).

Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet forklarer fiktiv fakturering som at *“det utstedes fakturaer for tjenester som ikke er levert av den virksomheten som fremstår som selger”* (Regjeringen, 2011; 33). Skatteetaten forklarer en fiktiv faktura som et salgsdokument som viser en transaksjon som aldri er gjennomført eller som er gjennomført, men hvor det er oppgitt feil opplysninger (Skatteetaten, 2013).

De vanligste kjennetegnene ved en fiktiv faktura er at det er lite eller mangelfull informasjon iforhold til hva som kreves av salgsdokumentet. Det er vanskelig å avdekke bedrageriet ved å se på fakturaens utseende, men det mangler ofte konkret beskrivelse av hva som er levert (Gyldendal, 2012, 34).

Selger

Kjøper

5577

Faktura
Kundeanr: 18
Fakturanr: 260
Fakturadato: 13.07.2012
Forfaldedato: 13.08.2012

Varenr.	Beskrivelse	Antall	Pris	Rabatt	MVA	Netto
	UTFØRT MALERARBEID	1	180 000,00		25%	180 000,00
						Nettosalg: 180 000,00
						MVA: 40 000,00
						Totalt: 200 000,00

2014

Kvittering
Innbetalt på konto

Betalt 200 000,00

Detalcrans kontonummer

6519566224

Betalingsinformasjon
Kundeanr: 18
Fakturanr: 260

GIRO
Underskrevet ved gjøring

Betalings-
frist: 13.08.2012

Betalt av: AS
OSLO

Betalt til: OSLO

Betalt krone

200 000 00

Kvittering
blokke

6519566224

Illustrasjon 1: Slik ser en fiktiv faktura ut (Skatteetaten, 2014)

Illustrasjonen over er et eksempel fra avgiftsmyndighetene om hvordan en fiktiv faktura ofte ser ut. Av eksemplet ser man at beskrivelsen av arbeidet er upresist. Det kan være at adresse eller telefonnummer er ukorrekt. Det er vanlig at summene er avrundede, slik som vi kan se over (beløpet kommer på totalt: 200 000,-). Det er vanlig at betalingen egentlig skjer til en privatkonto, organisasjonsnummer kan være falskt og det kan være vanskelig å finne kontaktperson etc.

Ved fiktiv fakturering opprettes det ofte selskaper for å kunne utskrive falske fakturaer. Disse selskapene benyttes for å fradragføre inngående merverdiavgift etter mval. § 8-1. Det er svært vanskelig for myndighetene å avdekke enhver refusjon av inngående mva mot tidligere innbetalt utgående mva, nettopp en svakhet som blir misbrukt av svindlerne. Fiktiv fakturering er en form for

hvitvasking, hvor formålet er å kunne dekke over skatte- og avgiftsunndragelser (hvitvasking.no, 2014).

I følge et landsdekket prosjekt utført av skatteetaten (i perioden 2009-2012) hvor formålet var å avdekke fiktiv fakturering, bekreftes det at det er betydelige beløp som unndras ved fiktiv fakturering i organiserte nettverk. Avslørte unndragelser i saker med fiktiv fakturering utgjør en sum på bortimot en halv milliard kroner, hvorav merverdiavgiften atskilt utgjør 94 millioner kroner (Skatteetatens pressemelding, 2011). Videre uttalte skattekrimleder i Skatt øst, Jan-Egil Kristiansen, at prosjektet "Fiktiv fakturering i nettverk" fortsetter og at funnene nå har passert 1,1 milliarder kroner i tapte skatte kroner. I skatt øst, alene, er det avslørt 185 millioner kroner i unndratt skatt og merverdiavgift på halvannet år (Aftenposten; 2014).

I de neste avsnitt skal vi se nærmere på mekanismene ved fiktiv fakturering.

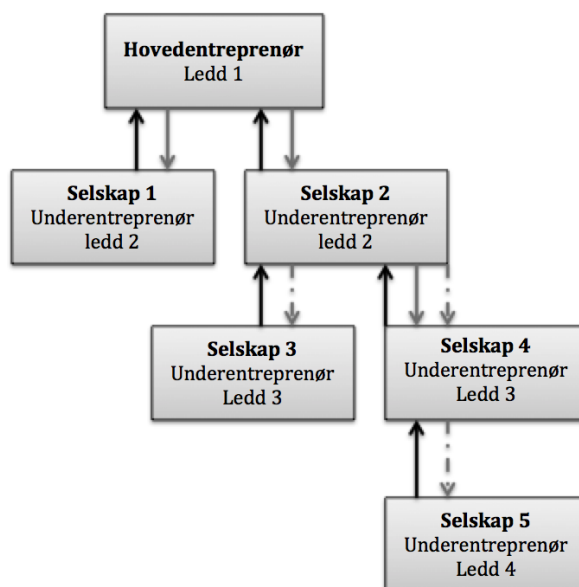
3.5.1 Fiktiv fakturering i nettverk

Fiktiv fakturering i nettverk fungerer ved at såkalte kjeder av leverandører organiserer svart arbeid og deretter oppretter falske fakturaer for å kunne unndra skatt og merverdiavgift, gjennom å skjule svarte inntekter. Dette er en systematisk og organisert bruk av fiktive fakturaer, det vil si en metode hvor avgiftsunndragelsen kan brukes til å finansiere annen type kriminalitet. Kripos-topp Eivind Borge uttalte at *"kriminelle nettverk infiltrerer lovgyltige bransjer og fletter penger fra narkotika og menneskehandel inn i den hvite norske økonomien. Tilsynelatende bagatellmessig hverdagskriminalitet kan henge sammen med grov narkokriminalitet, menneskehandel og vold"* (Dagbladet, 2015). Kriminaliteten kamoufleres og fremstilles som legitimt.

Nettverk defineres som transaksjoner mellom virksomheter i en gitt struktur, eller at virksomheter styres av individer som har tilknytninger til hverandre. Det langsiktige målet med et nettverk er å få dekket de egentlige forholdene slik at skatte- og avgiftsunndragelser skjules (Gyldendal, 2012; 32).

Vi skal redegjøre for en generell beskrivelse av leddene i et nettverk med fiktiv fakturering. For å illustrere nettverkspraksisen skal vi benytte modellen under. De

svarte pilende indikerer hvilken vei fakturaen går, mens de grå indikerer hvilken vei betalingen går, hvorav de stiplede er kontantbetalinger mens heltrukne er betalinger via bank.

Figur 4: Illustrasjon av underleverandørpraksis.

Hovedentreprenøren består ofte av mellomstore bedrifter med flere ansatte, som har påtatt seg ansvar fra byggherren om å ferdigstille et bygg. For å gjennomføre arbeidet benytter hovedentreprenøren seg av underentreprenører (selskap 1 og 2). Hovedentreprenør mottar faktura fra underentreprenørene (selskap 1 og 2) for kjøp av tjenester, og denne registreres med fradrag for inngående merverdiavgift. Hovedentreprenøren betaler sine underleverandører (selskap 1 og 2) via bank, og fakturerer videre til byggherren, hvor utbetaling også skjer via bank.

Underentreprenørene består av ulike ledd. Det første underentreprenørleddet (ledd 2) består av selskap 1 og 2. Selskap 1 er et lovlydig selskap og deltar derfor ikke i nettverket, mens selskap 2 deltar i nettverket. Selskap 2 har et regnskap som virker rent utvendig, det gjenspeiles gjennom innlevert omsetningsoppgaver, selvangivelse etc. Selskap 2 har egne arbeidstakere og lønnsutgifter. Skatter og avgifter som er meldt inn betales som regel til rett tid. Selskap 2 fradragfører kostnader og inngående mva i henhold til fakturaer mottatt fra sine

underleverandører (selskap 3 og 4). Utbetaling til ledd 3 (selskap 3 og 4) utføres vanligvis med kontanter, og det er ofte her snakk om meget høye beløp.

Selskap 3 er en underleverandør som enten ikke er registrert i merverdiavgiftsmanntallet eller som er registrert men ikke har levert nødvendig dokumentasjon som omsetningsoppgaver eller lønns- og trekkoppgaver. Selskap 3 har ofte ikke registrert regnskap, i tillegg til at lønnsutbetalinger normalt skjer kontant og mangler dokumentasjon. Selskapet sender stadig fiktive fakturaer til selskap 2, for å kunne skjule svarte lønninger. Det kan være vanskelig for kontrollmyndigheter som skatteetaten å oppnå kontakt med underleverandører som selskap 3. Ved endt oppdrag eller dersom myndighetene blir nysgjerrige på virksomheten blir den ofte oppløst. Bakmennene derimot, kommer stadig tilbake og oppretter nye lignende virksomheter.

Underentreprenør selskap 4 (ledd 3) utsender faktura til selskap 2 for å ha foretatt underentreprenørtjenester. På samme måte fakturerer underentreprenørselskap 5 (ledd 4) til selskap 4. Dette er selskaper som enten ikke er registrert i merverdiavgiftsmanntallet eller som er registrert men har levert omsetningsoppgaver med uriktige opplysninger. Selskapene fører ikke regnskap. Kontaktpersoner til selskap 4 og 5 er svært vanskelig å få kontakt med ved en mulig kontroll av myndighetene. Disse selskapene har ofte ikke en egen drift men er som regel skapt med formål om å kunne utskrive fiktive fakturaer slik at deres oppdragsgiver kan kamuflere svarte lønninger. I realiteten utfører selskap 2 sine egne ansatte det arbeidet som selskap 4 og 5 ser ut til å gjøre. Eiere av selskaper som 4 og 5 er ofte stråmenn med stjålne/falsk identiteter, dem låner bort navnet sitt i bytte mot et lite honorar og er ikke alltid bevisst på hva selskapene egentlig er involvert i.

- Kort oppsummert: Hovedentreprenør benytter underentreprenør for å utføre arbeidet (selskap 1 og 2). Selskap 2 er med i et nettverk som bevisst lar vær å adlyde lover og regler med motivet å kunne unndra skatt og mva. Nettverket består også av selskap 3, 4 og 5 (selskap 1 deltar ikke i nettverket). Ifølge Skatteetaten er det vanlig at det står én hovedmann bak nettverket som skaffer arbeid og har den virkelige kontrollen over økonomien.

Det har i mediene blitt uttalt at fiktiv faktureringsnettverk fremstilles som å ha en “mafialignende” oppbygning. Det menes her å ha en kjede- eller pyramidelignende struktur hvor noen av aktørene tar på seg ansvaret og eventuell straff, mens andre mottar profitten. Det er gevinsten som er drivkraften i et slikt nettverk.

Mye tyder på at pengene strømmer gjennom kjedene også blir de tatt ut som kontanter. Marianne Gransmo, seniorrådgiver i Skatteetaten, nevnte derimot i sitt intervju at erfaring fra andre land viser at det ikke går så mye kontanter ut gjennom banken lenger, men at det i stedet for overføres til utlandet og brukes til å kjøpe forhåndsbetalte debetkort. På denne måten kamuflerer man hvor profitten går. Når det tidligere var vanlig at pengene ble tatt ut i kontanter og deretter “forsvant”, flyttes de nå over til andre land, ofte gjennom faktoringsselskaper som ytterligere kamuflerer hva som egentlig foregår. Hvis du har et faktoringsselskap i et annet land som du selger fordringene dine til, blir det plutselig enda vanskeligere for staten å kunne se hvem som skulle ha betalt, hvem som betaler og hvor pengene går etter det, samt at man får uoppgitte formuer i utlandet.

3.5.2 Hvordan fungerer avgiftssvindel i bygg- og anleggsbransjen?

Det opprettes fiktive selskaper som brukes som “vaskemaskiner” til å produsere fakturaer. Du har et selskap, for eksempel Maler AS, men i tillegg etableres det et “skygge”-selskap, ofte et AS slik at det enkelt kan oppløses. Det egentlige firmaet/entreprenøren får et oppdrag, det bruker skyggeselskapet som underleverandør og dette skyggeselskapet sender fakturaer til hovedselskapet, Maler AS, for angivelige leveranser. Disse innkommende fakturaene brukes av firmaet til å fradragføre merverdiavgift. Det er naturlig at hovedselskapet har utgående fakturaer slik at dem betaler nettoen til statskassen, men dersom de kjøper mye underleverandørtjenester fra skyggeselskapet så kan de få mye merverdiavgift tilbake. Disse urettmessige merverdiavgifts pengene tas som regel ut av selskapet og brukes til avlønning av svart ansatte som ikke er registrert i foretaksregisteret, de er verken ansatt i hovedselskapet eller skyggeselskapet. Dette innebærer altså at staten i tillegg taper skatteinntekter og arbeidsgiveravgift. På denne måten vasker disse selskapene merverdiavgiften, ettersom refusjonen

blir brukt til svart avlønning. Skyggeselskapet fungerer som en “fakturagenerator”, slik at du kan gjøre fradragene på hovedselskapet. Dette kan derfor oppfattes som en veldig enkel måte å svindle på, særlig hvis fler selskaper går sammen om å produsere kunstige fakturaer som ikke egentlig representerer en omsetning fordi det gir direkte fradrag på inngående avgift.

Dersom skattemyndighetene skulle komme på kontroll, ville det ha vært skyggeselskapet de hadde gått til og sagt at det her verken har blitt innbrettet mva, eller blitt rapportert ansatte og lønninger, men dette selskapet har blitt oppløst og staten vil dermed aldri få noe tilbake fra dem. Skattemyndighetene må i stedet gå til hovedselskapet, men her får de en relativ tung jobb med å si at de inngående fakturaene som de har fradragført moms på ikke er reelle. Det må her bevises at de har samarbeidet, at hovedselskapet har visst om dette og at de aktivt har vært innblandet, samt at faktureringene ikke representerer reelle leveranser.

Skatteetaten gjør i prinsippet dette i samarbeid med politiet, men dette er tunge saker fordi du må bevise at et annet selskap har fakturert feil i tillegg til at disse arbeiderne nærmest ikke eksisterer lenger; de er kanskje ute av landet, og ingenting er registrert. Disse sakene er altså som regel veldig tunge, de tar veldig lang tid å undersøke og det er ikke mye penger staten får tilbake (intervju, Maj Grape; 2016).

Det er reelt sett helt klart en utfordring i byggebransjen at det det er så mange samarbeidsledd, disse såkalte underleverandørene (Intervju, Maj Grape; 2016). Et nettverk består ofte av flere underleverandører. Det er også mange nivåer av underleverandører. Selskapene kan opptre seriøse utad mens de har en underleverandør som igjen har en underleverandør osv. og til slutt er det vanskelig å vite hvilket selskap som er seriøst eller ikke, og hvor de svarte pengene er involvert. Jo lengre ned i kjeden man kommer, jo færre er ofte organisert, det er dårligere lønns og arbeidsforhold, færre opplæringsbedrifter, mer gråsvart økonomi og dårligere HMS. En slik underleverandørpraksis er altså et stort problem i byggenæringen.

Det er også et stort problem med manglende registrering av de ansatte. Selskaper har ofte noen ansatte som er registrert i arbeidstakerregisteret men så har du kanskje 20 andre ansatte som bare jobber på engasjement eller som ikke er

registrert noe sted. Det er vanskelig som en forbruker å kontrollere/undersøke om selskapet er ordentlig, betaler skatt og har ansatte registrert osv. Det er også vanskelig som forbruker å undersøke, det er en vanskelig kontrolljobb for den som stiller tjenesten. Når det kommer til offentlige anskaffelser har man forsøkt å innføre ID-kontroll (ID-kort) på offentlige byggeplasser. På denne måten vil en kontroll av skattemyndighetene medføre at alle arbeiderne må legitimere seg. Problemet oppstår i privatmarkedet, hvor dette ikke er mulig. Et viktig aspekt i byggenæringen er at den største andelen av svindel forekommer i privatmarkedet. Ved offentlige anskaffelser har det blitt gjort en del tiltak som gjør det vanskeligere å bruke useriøse firmaer. I privatmarkedet derimot, anslås det at en tredjedel av all omsetning er "svart" (Aftenposten; 2014).

3.5.5 De mest utsatte bransjene

Fiktiv fakturering forekommer ofte i bransjer der hvor bruk av underleverandører er normalt og hvor arbeid i form av tjenester og leveranser er krevende å beregne. Fiktiv fakturering er vanlig i bransjer hvor det er vanskelig å konstatere hva av arbeid som egentlig er gjort, og det pålegges ingen formell fagkompetanse eller autorisasjon. Dette gjør bygg- og anleggsbransjen, renholdsbransjen og servicebransjen særlig utsatt.

I et intervju utført av Dagbladet med politimester Terje Nybø i Asker og Bærum politidistrikt i forbindelse med prosjektet "*Kjeltring AS*" (2015), uttalte Nybø at årsaken til at arbeidsmarkeds kriminaliteten er særlig utbredt i disse bransjene kan være fordi bransjene er svært store og uoversiktlige, noe som gjør det enklere å tøyne regler og lovverk. Det er i tillegg vanlig med sterk etterspørsel etter de ulike tjenestene og mye fokus på pris fra oppdragsgiver. Det er vanlig med utenlandske arbeidere som ofte enten er midlertidige ansatte, eller innleid. I tillegg er det relativt enkelt å etablere selskaper i Norge.

I følge skattedirektør Hans Christian Holte er det bygg og anlegg som er en "verstingbransje". Denne bransjen har en omsetning på 400 milliarder kroner i året. På landsbasis er 40 prosent av de avdekkede sakene innenfor svart arbeid i byggebransjen (etterkontroll for 2008-2013).

3.5.6 Avdekking - hva har blitt gjort hittil

Avdekking skjer gjennom kontroll av lønningsregnskap, fakturaer, timelister, og pengestrømmer. I Norge ble det gjennomført et omfattende prosjekt for å avdekke fiktiv fakturering i organiserte nettverk, som startet i 2009 og varte ut i 2011.

Dette prosjektet ble ledet av skattekrimavdelingen i Skatt øst og deltakerne var alle fem skatteregionene, NAV, Politidirektoratet og Oslo kemnerkontor. Det ble gjennomført 243 kontroller ved registrering av virksomhet i mvaregisteret, ved levering av omsetningsoppgjør, og ved opphør av virksomheter. Det ble også foretatt grundig bokettersyn. Nevnte kontroller avdekket 46 nettverk med skatte og avgiftsunndragelser på opptil sammen 886 millioner kroner. Skatteetatens innsats rettet mot denne problemstillingen har etter prosjektet økt.

Ved intervju av Marianne Gransmo fra skatteetaten, ble vi også fortalt at skatteetaten har økt sin innsats rettet mot slik svindel. Likevel kan det å identifisere hvem som trenger ekstra innsyn og hvem som bryter med de rettslige reglene være meget vanskelig. Den fulle oppmerksomheten skal rettes mot dem som ikke gjør slik dem skal. Etersom at systemet er tillitsbasert, er målet også at de som gjør som de skal ikke skal merke så mye til de ulike etatene med mindre dem trenger hjelp. Videre ble vi informert om at skatteetaten holder på å samlokalisere enheter, hvor det samarbeides med andre etater for å prøve å bruke hele virkemiddelkassen. Dette gjøres også i samarbeid med det nasjonale tverretatlige senter for etterretning og analyse (NTAES) som kan gi en retningslinje om hvor man skal rette fokuset mot, med ulike angrepsmidler.

Revisorer og regnskapsførere har en viktig rolle når det kommer til avdekking, selv om dette kan virke vanskelig. Omvendt avgiftsplikt kan være et viktig tiltak for å forebygge og bekjempe avgiftskriminalitet, og som vi vet har flere land i Europa innført dette.

3.5.7 Konklusjon og oppsummering

Basert på drøftelsen og resonnementene over (avsnitt 3.3- 3.5) mener vi at merverdiavgiftssystemet per dags dato ikke er relativt vanskelig å utnytte, i tillegg til at de årlige, store unndragelses beløpene understøtter dette. Det foretas avdekkinger som beskrevet i 3.5.6, men ettersom at unndragelsesbeløpene fortsatt

er meget store så virker det for oss som at det bør foretas andre tiltak enn det det gjøres per dags dato, for å få bukt på problemet. Å opprette et selskap i Brønnøysundregistrene og få et organisasjon nummer krever nokså lite tid så, samt at kapital grensen ved opprettelse av et nytt selskap er relativ håndterlig. Vi konkluderer med at svakheter i dagens merverdiavgiftssystem åpner for større unndragelser.

3.6 Hva vil innføringen av omvendt avgiftsplikt bety i forhold til de metoder som benyttes i dag?

En ordning med omvendt avgiftsplikt for innenlandsk omsetning karakteriseres ved at avgiftsberegningen flytter seg fra selger (underentreprenør) til kjøper (hovedentreprenør). Ansvarsendringen medfører at selger (underentreprenør) som omsetter varer/tjenester og som vanligvis er bundet av et slikt system, ikke lenger skal kalkulere utgående merverdiavgift av vederlaget. Selger (underentreprenør) har fortsatt rett til fradrag for inngående avgift i følge de ordinære reglene om avgift på ervervelser som skal benyttes i egen virksomhet.

Kjøper (hovedentreprenør), som får tilsendt faktura i forbindelse med omsetning som er inkludert av et slikt nytt system, får nå selv ansvaret for å kalkulere den utgående merverdiavgift av vederlaget. Etter en slik ordning vil kjøper (hovedentreprenør) bli pålagt ansvaret og byrden til å kalkulere og innberette utgående merverdiavgift. Den innberettede utgående avgiften gir en parallell rett til fradragsføring av inngående mva for kjøper (hovedentreprenør). Den inngående merverdiavgift kan fradragsføres i samme omsetningsoppgave, sånn at kalkulert utgående mva samtidig vil utjevnes ved fradragsretten. I den sammenheng går man ut ifra at kjøper (hovedentreprenør) har fullstendig rett til fradrag for inngående merverdiavgift.

Den ovennevnte forandringen ved overgangen til omvendt avgiftsplikt innebærer at det ikke betales merverdiavgift av vederlaget mellom kjøper (hovedentreprenør) og selger (underentreprenør). Det vil si at pengestrømmen tilknyttet merverdiavgift mellom kjøper (hovedentreprenør) og selger (underentreprenør), nå forsvinner. Selger (underentreprenør) vil derfor miste anledning til å påføre staten et avgiftstap gjennom å unnlate innberetning/innbetaling av merverdiavgiftsbeløpet (Holst Ringen et al. 2008; 33). Momssystemet har mange ledd med ulike beregninger i alle, endringen av innberetningsansvaret bryter ikke med dette systemet (Holst Ringen et al. 2008; 24). Følgelig skal det fortsatt kalkuleres merverdi av kjøp og salg blant avgiftsubjektene, den store forskjellen blir derimot at beregningsansvaret har beveget seg fra selger (underentreprenør) til kjøper (hovedentreprenør). Omsetningen forblir fullstendig avgiftspliktig. Ordningen omfatter av den grunn ingen fritaks- eller unntaksbestemmelse, uavhengig av at selger (underentreprenør) ikke vil beregne mva på omsetning.

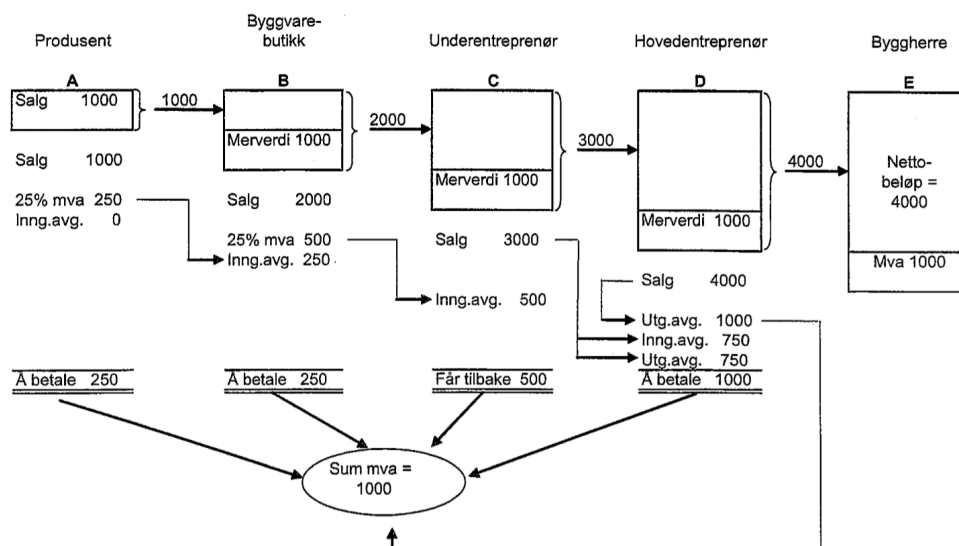
3.6.1 Viktige konsekvenser

I følge hovedregelen skal selger (underentreprenør) kalkulere mva av sine avgiftspliktige salg. Deretter er det selgers (underentreprenør) ansvar å innbetale avgiften fått fra kjøper (hovedentreprenør), inn til statskassen. Kjøpers (hovedentreprenørs) ansvar er hovedsakelig kun å fradragføre selgers (underentreprenørs) utgående merverdiavgift som egen inngående merverdiavgift. Gitt at det i bygge- og anleggsbransjen blir kjøper (hovedentreprenør) som er forpliktet til innbetaling av avgiften, vil merverdiavgiften innkreves etter omvendt avgiftsplikt (Holst Ringen et al. 2008; 34)

Det er en viktig forutsetning at omvendt avgiftsplikt i byggebransjen kun skal gjelde fram til siste ledd med omsetning av byggetjenester. Dette innebærer at hovedentreprenøren skal omfattes av omvendt avgiftsplikt når han/hun anskaffer byggetjenester fra sine underentreprenører, men hovedentreprenøren skal beregne utgående mva på egen omsetning til byggherre fordi ordningen ikke kommer til anvendelse ved omsetning til byggherre. Hovedentreprenør derfor må innberette både inngående og utgående merverdiavgift.

Vi ønsker å illustrere hvordan en handel i bygge- og anleggsbransjen kan utføres, mellom vareprodusent (A), varebutikk (B), underentreprenør (C), hovedentreprenør (D) og byggherre (E).

A og B omfattes ikke av de nye avgiftsreglene med snudd avregning (faller utenfor bransjen), dermed betaler de mva etter ordinære regler. Under- og hovedentreprenør (C og D) må tilpasse seg nye endringer. Underentreprenør mottar altså fradrag for inngående mva fra varebutikken (B), men kalkulerer ikke utgående mva for egen fortjeneste til hovedentreprenør (D). Dette gjør at underentreprenør (C) kan havne i et tilfelle hvor han må tilsende en tilgodeoppgave. Hovedansvaret for avgiften som oppstår innenfor kjeden i byggebransjen ligger på hovedentreprenøren (D). På grunn av forutsetningen om at ordningen kun gjelder opp til siste ledd med omsetning av byggetjenester vil vanlig faktura forekomme mellom hovedentreprenør (D) og byggherre (E).

Figur 5: Illustrasjon av omlegging til omvendt avgiftsplikt. (kilde; utredning, 2008)

En endring til omvendt avgiftsplikt innebærer altså en innvirkning på innbetalingsfunksjonen. På denne måten legges den samlede betalingsforpliktelsen på hovedentreprenøren. Ordningen med omvendt avgiftsplikt vil likevel ikke ha en innvirkning på opptjeningsfunksjonen, slik at staten får innbetalt samme avgiftsbeløpet de i utgangspunktet ville ha mottatt ved opprinnelig avgiftsberegning blant underentreprenør og hovedentreprenør.

3.6.2 Avgrensningsspørsmålet

Ettersom at regelverket om omvendt avgiftsplikt avgrenses til en spesifikk bransje, er det viktig å foreta en avgrensning over hva slags tjenester som skal inkluderes i det nye regelverket, dette kalles en objektavgrensning. Det er i tillegg et behov for å foreta en subjektavgrensning, det går ut på å definere kjøpere og selgere som omfattes av det nye regelverket. Vi skal nå gå litt nærmere i detalj på avgrensningsspørsmålet.

3.6.3 Objektavgrensning

Det må avgrenses hvilke tjenesteytelser som skal komme inn under ordningen, og i hvilken grad ordningen også skal innebære varer som leveres i forbindelse med tjenesteytelsen. I Sverige er ordningen begrenset til tjenester for utføring av

fysiske byggearbeider og byggrensjøring, i tillegg til utleie av arbeidskraft knyttet til relaterte oppgaver (Skatteverket; 2015). I Nederland, hvor ordningen også er innført, avgjøres varen/tjenesten ved hoveddelen på de respektive verdiene (Holst Ringen et al. 2008; 50). Etter arbeidsgruppens betraktning er det ved en slik avgrensning lettere å bevege seg utenfor omvendt avgiftsplikt og det bør derfor at ordningen bør omfatte alle tjenester tilknyttet varen, selv når det er snakk om høye verdier. Eksempelvis vil dette si at en snekker som har i oppdrag å montere dører i et bygg, ikke har i ansvar å kalkulere mva av leveransen i sin helhet, inklusive dører (gitt at øvrige vilkår er tilstede). Det er her kjøper som skal kalkulere og betale avgiften til staten etter reglene om omvendt avgiftsplikt.

Arbeidsgruppens forslag under utredningen i 2008 var at bestemmelsen bør limiteres til fysiske tjenester innenfor bygge- og anleggsbransjen. Altså at varer som leveres *sammen* med en byggetjeneste burde omfattes. Forslaget medfører at blant annet at arkitekttjenester og byggeledelse ikke inngår i regelverket. Derimot var forslaget om byggrensjøring (renhold som gjøres fra byggstart til ferdigstilling og overlevering) inkludert ettersom at det er sterkt relatert til byggearbeid. For rene vareleverandører som for eksempel byggvarehus, kan en ordning med omvendt avgiftsplikt virke meget anstrengende. Forslaget til arbeidsgruppen er dermed at ordningen limiteres til omsetning av tjenester (Holst Ringen et al. 2008; 87).

Når det kommer til utleie av arbeidskraft var det etter arbeidsgruppens oppfatning, arten av arbeidet som var avgjørende. Det er viktig å være oppmerksom på at skillet mellom utleie av arbeidskraft og å utføre arbeidet selv er svakt, noe som åpner for muligheter for misbruk av useriøse aktører. Dersom utleie av arbeidskraft inkluderes av ordningen, vil det gi avgiftsmessig likebehandling av norske og utenlandske utleier (Holst Ringen et al. 2008; 84). Det innebærer at den nye ordningen gir nytten av at den som kjøper arbeidskraft ikke behøver å være usikker på om han selv skal beregne mva, fordi han ikke trenger å bedømme om utleier driver virksomhet fra Norge eller utlandet. Dette er også en fordel for kontrollmyndighetene, spesielt ved kontroll av byggeutføring. Ved å inkludere utleie av arbeidskraft under ordningen med omvendt avgiftsplikt kan det bli vanskeligere for de useriøse aktørene å misbruke systemet.

3.6.4 Subjektavgrensning

Et essensielt avgrensningsspørsmål som oppstår er hvem som skal omfattes av en ordning med omvendt avgiftsplikt. Da det skulle innføres omvendt avgiftsplikt i Sverige avgjorde de at SNI (svensk standard for næringsinndeling) skulle benyttes som en retningslinje for hva som oppfattes som bygge- og anleggsvirksomhet (Regjeringen 2004). Arbeidsgruppen foreslo en avgrensning av kjøpergruppen slik at den består av kjøpere med virksomhet som omsetter tjenester innad bygge- og anleggsbransjen. Ordningen vil hovedsakelig ikke gjelde ved omsetning til byggherre, hos eiendomsforvaltere, eller utleie av fast eiendom. Den skal anvendes i den anledning hvor en avgiftspliktig kjøper erverver en bygge- eller anleggstjeneste for videre omsetning av tjenesten.

Arbeidsgruppen ønsker heller ikke å la bransjekoder avgjøre hvem reglene skal gjelde overfor (Holst Ringen et al. 2008; 89- 91). Sistnevnte skyldes at bransjekoder sjelden dekker, eller helt eller delvis differerer fra virkeligheten. Det kan også bli lettere å manipulere en slik avgrensning med bransjekoder. Arbeidsgruppens forslag innebærer at tjenestens art er avgjørende og hvert oppdrag må bedømmes enkeltvis for å avgjøre om det faller innenfor regelverket for omvendt avgiftsplikt. Kjøpergruppen må i det minste begrenses til å være registrert i merverdiavgiftsmanntallet, mens selgergruppen registrering i merverdiavgiftsmanntallet har ingen betydning, her er det tjenesten som er avgjørende.

Arbeidsgruppens forslag innebærer videre at ordningen skal innebære transaksjoner i alle ledd frem til byggherren (Holst Ringen et al. 2008; 91). Det kan i tilfeller være vanskelig å skille byggherrer fra entreprenører. En byggherre defineres som “enhver fysisk eller juridisk person som får utført et bygge- eller anleggsarbeid” jf. byggherreforskriften § 4 b). En entreprenør defineres som “den som tar på seg å utføre et bygg- eller anleggsarbeid”, en entreprenør har hovedsaklig kun ansvaret å utføre oppgaver byggherren har prosjektert (entreprisadvokater 2016).

3.6.5 Vil en omlegging til omvendt avgiftplikt for byggebransjen motvirke avgiftsunndragelser?

En ordning med omvendt avgiftplikt vil hindre unndragelsesmetoder som innebærer at oppkrevet merverdiavgift ikke innbetales til staten. Etersom at det ikke vil være behov for beregning av merverdiavgift blant partene i en transaksjon, forsvinner kontantstrømmen som ville ha gjort det mulig for selger å unndra merverdiavgift. (Holst Ringen et al. 2008; 75-76). En ordning med omvendt avgiftplikt vil føre til at flere av metodene for merverdiavgiftsunndragelse som er forklart i avsnitt 3.4 *Merverdiavgiftssvindelen med dagens avgiftssystem* ikke lenger kan utføres.

Følgende tilfeller av avgiftsunndragelse bortfaller:

- *Tilfeller relatert til betalingsunndragelse*
 - Selger er oppført i merverdiavgiftsmanntallet og kalkulerer utgående merverdiavgift av vederlaget for tjenester som er utført. Merverdiavgiften er innberettet riktig på omsetningsoppgaven men selger utelater å betale beløpet til staten.
 - Selger er oppført i merverdiavgiftsmanntallet og kalkulerer utgående merverdiavgift av vederlaget for tjenester som er utført. Merverdiavgiften ikke blir innberettet på omsetningsoppgaven og selger utelater å betale beløpet til staten.
 - Selger er ikke oppført i merverdiavgiftsmanntallet, men har utført tjenester som er merverdiavgiftspliktige. Selger utelater å betale beløpet til staten.
- *Tilfeller relatert til avgiftsberegninger kun for å gi fradrag for kjøper*
 - Selger er oppført i merverdiavgiftsmanntallet med avgiftspliktig omsetning men har i tillegg fiktive bilag for tjenester som ikke er utført
 - Selger er oppført i merverdiavgiftsmanntallet men er ikke i reel drift. Fiktive fakturaer benyttes for å attestere inngående merverdiavgift for kjøper. Beløpet betales ikke inn til myndighetene, og selskapet oppløses etter en kort periode.
 - Selger er ikke oppført i merverdiavgiftsmanntallet og driver ikke reel drift. Det dokumenteres likevel med fiktive salgsbilag slik at kjøper får rett til fradrag for inngående merverdiavgift.

3.7 Hvordan kan avgiftssvindel skje selv etter en omlegging til omvendt avgiftsplikt for byggebransjen?

Merverdiavgiftssystemet per dags dato er konstruert på en modell hvor utgående mva beregnes av selger (underentreprenør). Faren for at myndighetene taper merverdiavgift når kjøper (hovedentreprenør) fradragsfører avgift som selger (underentreprenør) av diverse grunner ikke innbetaler til myndighetene, eksisterer dermed alltid. Hovedmålet med lovendringen vil være å begrense avgiftstapet myndighetene får gjennom at selger (underentreprenør) krever merverdiavgift ved en transaksjon men unnlater å innberette denne til myndighetene, eller at selger (underentreprenør) innberetter, men utelater å betale merverdiavgift, imens kjøper (hovedentreprenør) fradragsfører og mottar utbetalt merverdiavgift. Forslaget med omvendt avgiftsplikt kan også hindre tapet myndigheten har på dette området som følge av bestemmelsene om *“tap på krav”* etter mval. §. 4-7.

En ordning med omvendt avgiftsplikt hindrer ikke svindel direkte i form av utstedelse av fiktive fakturaer, men når avgiftsplikten fjernes fra selger (underentreprenør) ved omsetning av byggetjenester blir det lettere å motarbeide lignende former for merverdiavgiftsunndragelse. Forutsetningen er derimot at regelverket utformes sånn at kjøper likevel ikke får rett på fradrag for merverdiavgift som er kalkulert i brudd med reglene om omvendt avgiftsplikt. Myndighetene kan ved slike tilfeller tilbakeføre avgift som er fradragsført uten særlig bevisbyrde. Det vil i tillegg fortsatt være mulig å svindle med fiktive inngående fakturaer som gjelder varer, eller andre tjenester enn byggetjenester. For eventuelle underleverandører (eller fiktive underleverandører) kan det være ideelt å unnlate beregningen av utgående merverdiavgift på egen omsetning slik at myndighetene ikke reagerer på omsetningsoppgaver med krav om tilgodehavende.

Videre vil det grunnet forutsetningen om at omvendt avgiftsplikt kun skal gjelde frem til siste ledd med omsetning (se avsnitt 3.6.4 om subjektavgrensning), vil alle som sies å være hovedentreprenør fortsatt kunne innberette for lite utgående merverdiavgift eller løpe fra avgiftsregningen. Hovedentreprenøren vil få ansvaret å innberette både inngående og utgående merverdiavgift. Det antas likevel her at hovedentreprenøren ofte er et større og mer redelig selskap og at det derfor ikke fører til et betydelig større problem.

Underentreprenør mister anledningen til å innrapportere for lite utgående merverdiavgift når avgiften ikke skal kalkuleres på underleverandørens fakturaer (unndragelsesmetode 2 reduseres). På en annen side vil underleverandøren likevel ha krav på fradrag for inngående avgift fra for eksempel byggvarehandler. Videre vil ikke privatmarkedet bli påvirket av en innføring av ordningen med omvendt avgiftsplikt og det er derfor fare for at svindelen i dette markedet (svart arbeid) økes.

I høringsuttalelsen om omvendt avgiftsplikt fra 2009 var det en del bekymringer om at omvendt avgiftsplikt ikke ville være et godt egnet virkemiddel for alle fire hovedkategoriene av unndragelsesmetoder (se avsnitt 3.4). NHO argumenterte mot omvendt avgiftsplikt med grunnlag i blant annet at aktørene i bygge- og anleggsbransjen ville endre sine metoder for unndragelse i tråd med en endring i regelverket.

Det er en mulighet for at en alternativ form for merverdiavgiftssvindel kan oppstå ved innføring av en ordning som "normaliserer" tilgodeoppgaver i en bransje som allerede strever med useriøse aktører. En annen måte avgiftssvindel gjøres på, som også oppleves som et problem i dag, er tilfeller der kjøper og selger av tjenesten samarbeider om å unndra avgift. Det er her en felles forståelse mellom kjøper og selger ved innlevering av uriktige omsetningsoppgaver, eller utelatt avgiftsinnbetaling. Dette er et problem som ikke nødvendigvis vil forsvinne etter innføringen av omvendt avgiftsplikt. (Skatt Vest, høringsuttalelse 2009; 2).

Det er også fare for at svindel flytter seg, blant annet til andre bransjer eller at det benyttes andre formålskoder for å kunne unndra, for eksempel vet at elementer som i en faktura opprinnelig skulle vært innenfor bygge- og anleggsbransjen og komme under omvendt avgiftsplikt blir kalt noe annet slik at svindelen flytter på seg i stedet for å forsvinne (les mer om dette under ulemper ved innføring av omvendt avgiftsplikt).

3.8 Fordeler og ulemper ved en omlegging til omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen.

Reglene om omvendt avgiftsplikt er fortsatt mye diskutert, og det er både positiv og negativ kritikk mot en slik lovendring. Diskusjonen kretser først og fremst rundt om en lovendringen vil medføre en positiv effekt som oppveier kompleksiteten en slik lovendring kan medføre for mange bedrifter. Bygge- og anleggsbransjen er i følge regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet i økende grad utsatt for konkurransevriddinger (Regjeringen 2011, 29). KRISiNO-undersøkelsen (Kriminalitets- og sikkerhetsundersøkelsen i Norge) fra 2009 peker også ut bransjen som en av “verstingene”.

For å kunne svare på påstanden vår *“Omvendt avgiftsplikt ville vært egnet som tiltak for å redusere avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen”* kommer vi til å se på fordeler og ulemper ved omvendt avgiftsplikt som teoretisk sett kan påvirke de forskjellige aktørene i bransjen. Vi kommer også avslutningsvis til å diskutere noen svakheter ved regelendringen.

3.8.1 Fordeler

3.8.1.1 Mer rettferdig konkurranse

Merverdiavgiftssystemets hensyn til nøytralitet og konkurransevriddning står sentralt ved vurdering av en omlegging av regelverket. Privatmarkedet er vanskelig å kontrollere blant annet på grunn av mye kontantbetalinger, stort og økende forekomst av utenlandske foretak og utenlandsk arbeidskraft. Det er dokumentert betraktelig bruk av ulovlig arbeidskraft, tvangsarbeid, fiktiv fakturering, hvitvasking av kriminelt utbytte og bruk av fiktive firmaer som skalkeskjul for kriminalitet. De seriøse aktørene blir presset ut av markedet av aktører som er useriøse ettersom de useriøse blant annet kan tilby tjenester til en lavere pris fordi de ikke betaler avgiftene til staten. De selskapene som beholder avgiftssummene sikrer seg bedre likviditet enn andre selskaper. Økt likviditet blir videre brukt til å finansiere ulovlig arbeidskraft der også inntektsskatt og arbeidsgiveravgift blir unndratt. Dette fører til en usunn og urettferdig konkurransene i markedet.

Det gjør det vanskelig å opptre som ærlig næringsdrivende når du vet du har en stor useriøs næring. Dette medfører konkurransevridning i de ansvarsfulle næringsdrivendes disfavør og utgjør et samfunnsproblem. Etersom at store summer unndras fra skatt og mva, og at metodene som brukes ofte er satt i system, blir det lettere for selger å tilby sine varer og tjenester til en billigere penge enn sine lovlydige konkurrenter. Konkurransetilsynet tar opp dette problemet (høringsuttalelse 2009, Konkurransetilsynet; 1) og merker seg at den foreslåtte ordningen, med en endring i systemet, vil bidra til en mer rettferdig konkurranse.

I e-post fra Vero i Finland og Skatteverket i Sverige spurte vi om snudd avregning har bidratt til en mer rettferdig konkurranse mellom bygge- og anleggs selskapene. Både Sverige og Finland ga uttrykk for at de har opplevd en positiv utvikling i konkurransen i markedet. Deres oppfatning er at det særlig blant underleverandørene har blitt en mer rettferdig konkurranse.

Vi mener at en eventuell reduksjon av de useriøse aktørene etter innføringen, er noe som er vanskelig å måle. Det vil alltid foreligge mulighet for at de lovstridige aktørene vil finne nye metoder å unndra merverdiavgift på (se del 3.5.1). Likevel tror vi at en form for ren merverdiavgiftsbasert useriøse aktører blir redusert som følge av innføring av omvendt avgiftsplikt og dermed at bransjen blir mer rettferdig.

3.8.1.2 Økte inntekter til staten

En viktig fordel med innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen er at staten i større grad kan sikre seg merverdiavgiftsinntekter. Maj Grape fra NHO beskrev selskapene man ønsker å stoppe som “papierselskaper” eller “skyggeselskaper”, nemlig selskaper som starter opp virksomheter og fakturerer kundene merverdiavgift uten å rapportere og innbetale avgiften videre til skatte- og avgiftsmyndighetene (se del 3.4). Innføring av omvendt avgiftsplikt kan også føre til at muligheten for å svindle med fiktiv faktura/dokumentasjon faller bort og at svindlerne i mindre grad vil kunne utnytte den muligheten på samme måte som i dag. Dette vil også være med på å sikre statens inntekter.

Bygg- og anleggsnæringen sto for mer enn 24 % av alle konkurser og tvangsavviklinger her i Norge i 2014 (Heggdal, 2015). I Norge består bygge- og anleggsbransjen av mange små virksomheter. Det er beregnet at 91 % av bedriftene har 0-9 sysselsatte (SSB, 2014) (se del 1.2). I Sverige har fire av de største selskapene 80 % av omsetningen i bransjen (Høringsuttalelse 2009, NHO; 3). Etersom at det som oftest er små foretak som går konkurs i Norge kan det være en fordel med omvendt avgiftsplikt og staten vil da kunne merke betydelig mer utgående merverdiavgift. Siden bransjesammensetningen i Norge og Sverige er så forskjellig er det naturlig å heller sammenligne Norge med Finland der 80 % av selskapene i bygge- og anleggsbransjen er små eller mellom-store (Masteroppgave Burmo og Sørset, 2015). Vi har i e-post spurt Vero i Finland om en innføring av omvendt avgiftsplikt i realiteten har ført til en reduksjon av merverdiavgiftsunndragelse. I følge skattemyndighetene i Finland har innføringen vært treffsikker og bekrefter at omvendt avgiftsplikt har ført til mindre merverdiavgiftsunndragelse (uten å komme med spesifikke tall på hva inntektsøkningen har vært).

3.8.1.3 Positiv likviditetseffekt

Likviditet er en av de største økonomiske aspekter som kan endre seg i en bedrift. Begrepet likviditet står for en bedrifts evne til å betale sine leverandører ved forfallsdatoene, eller enklere sagt selskapets betalingsevne på kort sikt (snl.no/likviditet , 2016). Ulønnsomhet i en bedrift kan utholdes en tid mens mangel på likviditet kan i verste fall føre til konkurs.

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

Figur 6: Likviditetsgrad 1

Den teoretiske effekten av en innføring av omvendt avgiftsplikt er at underentreprenørene får mindre likviditet i selskapet. Underentreprenørene får merverdiavgiften fra kundene sine og vil kunne bruke dem til å for eksempel kjøpe varer. Dette vil det ikke være mulig for underentreprenørene å gjøre ved en regelendring. Slik som det er nå får man betalt inkludert merverdiavgift og man har mulighet til å bruke den utgående merverdiavgiften før man skal innbetale den staten. Når det kommer til de selskapene som har den endelige plikten til å

innbetale merverdiavgiften til staten ved en innføring av omvendt avgiftsplikt, vil de i teorien ha fått en likviditetsøkning da de sitter igjen med merverdiavgiften før de innberetter den til staten. Vi ser for oss at for de større selskapene kan likviditetsøkningen oppfattes som ubetydelig i forhold til de store likviditetsendringene man ellers har i et stort selskapet.

3.8.2 Negative effekter

3.8.2.1 Svindelen flytter seg

Det er vanskelig å si noe konkret om hvorvidt og i hvilken grad svindelen beveger seg til eller fra andre bransjer eller andre land ved en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. NHO skriver i høringsuttalelsen at de finner det lite sannsynlig at de som svindler lar seg stoppe av en omlegging av avgiftssystemet. I stedet mener de at virksomhetene som driver med avgiftssvindel vil legges om slik at de utnytter svakheter i det nye systemet til å videreføre den økonomiske kriminaliteten. En innføring av et komplisert regelverk i en bransje som allerede har en del utfordringer kan føre til at enda fler velger å gå over til svart omsetning. Dette vil føre til at den positive signaleffekten blir overskygget av et komplisert regelverk. NHO er av den oppfatning at det i for liten grad har blitt tatt hensyn til at de som utfører avgiftsunndragelser vil endre sine metoder i tråd med endring av regelverket.

Vi har også spurt Marianne Gansmo fra Skatteetaten om hun tror at svindelen kan bevege seg fra utlandet til Norge da omvendt avgiftsplikt er vanlig praksis i EU i motsetning til Norge og svindlere kan se muligheten til å etablere seg i land hvor tiltak mot avgiftssvindel ikke er innført. Gansmo mente at det ikke var en bekymring ettersom at byggebransjen i Norge allerede er infiltrert av svindel og at den type svindel ikke går over landegrenser. Det som kan tenkes å gå over landegrenser er arbeidstakerne. Det er mange selskap som i Norge bruker sine egne innsatsfaktorer fra hjemlandet. Risikoen for at norske byggeplasser vil ha byggevarer som har vært gjennom momskarusell (fiktiv vareførsel) i Norge vil da være stor. Gansmo understreker likevel at den risikoen allerede er til stede og at den eneste grunnen til at vi ikke har hatt mye av det er at vi hittil i Norge har hatt innførselsmerverdiavgift (det er nye regler fra 2017 hvor

innførselsmerverdiavgiften blir gjenstand for omvendt avgiftsplikt på samme måte som ved import av fjernleverbare tjenester (Sticos, 2016)).

3.8.2.2 Negativ likviditetseffekt

Ved en innføring av omvendt avgiftsplikt kan ikke selgeren disponere merverdiavgiftsbeløpet ved omvendt avgiftsplikt ettersom at det ikke blir debitert merverdiavgift på fakturaen. Dette kan innebære likviditetsproblemer for underentreprenørene. Lovstridige selskap skal ikke kunne beholde utgående merverdiavgift slik som de har mulighet til uten en lovendring.

Likviditetseffektene er uungåelig og kan medføre et behov for større kapital i selskapene. Store selskap har som vane å betale sine fakturaer etter forfallsdato eller forhandle seg til lengre kredittider. Et problem som kan oppstå som følger av det er at underentreprenørene da må betale inn utgående merverdiavgift selv om hovedentreprenøren ikke har betalt fakturaen. For de mindre foretakene kan dette medfører en likviditetsbelastning som er svært uheldig. De mindre, lovlige selskapene kan derfor være de som vinner mest på en innføring av omvendt avgiftsplikt ettersom de ikke trenger å legge ut for merverdiavgiften.

Erfaringer fra Sverige viser at likviditetseffekten er noe selskapene har merket. I en rapport Skatteverket i Sverige la frem i 2010 ble likviditetsproblemene som oppstår på grunn av omvendt avgiftsplikt vektlagt av selskapene som et betydelig problem når de ble spurt om de synes det var noe ved reglene som fungerte dårlig (Skatteverket 2010, 50).

Det er verdt å bemerke seg at likviditetseffekt ikke ble tatt opp som et motargument i høringsuttalelsen fra 2009. NHO var de eneste som diskuterte likviditetseffektene og påpekte at selgeren av tjenester vil få en likviditetsbelastning og at likviditetseffekten derfor kan være negativ for bygge- og anleggsbransjen hvis omvendt avgiftsplikt blir innført.

3.8.2.3 Treffsikkerhet - private aktører

Skatt vest presiserte i høringsuttalelsen (høringsuttalelse 2009, Skatt Vest; 2) sin bekymring knyttet til om en løsning med omvendt avgiftsplikt ville omfatte en

stor nok andel av de useriøse aktørene. Det er viktige kjøpergrupper som ikke inkluderes av ordningen hvor svart omsetning er svært utbredt, herunder private aktører.

Skatt vest kom også med forslaget om at en ordning med omvendt avgiftsplikt må inkludere private aktører for å kunne oppnå fullstendig utbytte. I byggenæringen foregår den største delen av svindelen i privatmarkedet. Maj Grape fra NHO argumenterer for at det i privatmarkedet nesten er en hovedregel at firmaet er useriøst men at det er vanskelig å gjøre noe med problemet da det ikke kan legges noen plikter på privatpersoner. Det anslås at nesten en tredjedel av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen er ”svart” (Aftenposten, 2014). En næringsdrivende som kjøper tjenester ”svart” hadde blitt utsatt for større utfordringer og sanksjoner enn private aktører hvor sanksjoner for eksempel kunne vært at man mistet fradragsretten, fikk tilleggsavgift og/eller eventuelt fikk annen form for straff. Det er veldig lite sanksjoner skattemyndigheten har mot det private markedet som benytter seg av svart arbeid, noe som fører til en utømmelig etterspørsel som det nærmest er umulig å tilfredsstille. Derfor er det diskutert at det optimale er å inkludere mer av privatmarkedet i ordningen. Det er nærmest umulig å stenge alle veier til avgiftsunndragelse men det kan likevel være et poeng å stenge de største smutthullene.

3.8.2.6 Administrative kostnader for myndighetene og næringslivet

Da innføring om omvendt avgiftsplikt var til høring var et av hovedmotargumentene og den sentrale årsaken til at NHO var tvilende til en innføring av omvendt avgiftsplikt at de administrative kostnadene knyttet til en slik innføring kunne komme til å overstige fordelene ved innføringen, både for myndigheten og for næringslivet. Det ble her argumentert med at forslaget kunne bli så avansert for de næringsdrivende at det måtte brukes store ressurser på å oppnå nøyaktig avgiftshåndtering, og at det likevel kunne foreligge mulighet for at det kunne foretas feil.

Det er naturlig at et nytt merverdiavgiftssystem i bransjen vil bli ressurskrevende i oppstartsfasen både for bransjen, regnskapsfører og skatte- og avgiftsmyndighetene. Det kan argumenteres for at de administrative byrdene staten og næringslivet møter kun er tilstede under en tilvenningsperiode. På en

annen side kan det ved innføring av omvendt avgiftsplikt åpne dører for at nye aktører velger å drive "svart" på grunn av de administrative byrdene ved å innføre et nytt regelverk som er for avansert og kostbart.

Administrasjonskostnadene kan ikke generaliseres uten at man først sammenligner de aktørene i bransjen som blir påvirket av en slik lovendring. Både aktørene i bransjen på den ene siden og avgiftsmyndighetene på den andre siden vil oppleve administrative byrder. I bransjen er det viktig å skille mellom store og små foretak da omvendt avgiftsplikt oppleves annerledes på bakgrunn av størrelse av selskapet. For skattemyndighetene vil de administrative byrdene oppleves ved implementering og utarbeidelse av systemet herunder ressurser for å informere og lære opp byggebransjen og lære opp de interne som skal jobbe med det. Det vil også være en del IT-kostnader ettersom at man trenger et velfungerende datasystem. For aktørene i bransjen vil de ekstra administrative kostnadene i hovedsak gjelde fakturering, bokføring og undersøkelser av oppdragsgiver (Skatteverket 2010; 48). Store selskap håndterer som oftest allerede omvendt avgiftsplikt ved blant annet kjøp av varer fra utlandet og det kan tenkes at de ikke merker så mye til de administrative byrdene ettersom at forståelsen og anvendelse av regelverket er forhold som er lettere gjennomførbart for dem. Regnskap Norge (tidligere Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening) argumenterer for at forslaget om å omlegge avgiftssystemet må kunne sies å være mindre byrdefullt og lettere håndterbart for de største aktørene i byggebransjen (Høringsuttalelse 2009, NARF; 3). Vi har på bakgrunn av dette og på bakgrunn av at bransjen består hovedsakelig av små foretak valgt å se nærmere på utfordringene de små foretakene kan møte på.

3.8.2.6.1 Særlige utfordringer for små selskap

Vi valgte å spørre i undersøkelsen vår om man mente at omvendt avgiftsplikt ville føre til administrative byrder for små foretak. De fleste (over halvparten) var enig i at omvendt avgiftsplikt ville føre til administrative byrder for små selskap og kun 10 % av respondentene var uenig i utsagnet (se del 5.2).

Ut i fra Byggenæringens Landsforenings (BNL) næringspolitisk program for prioriterte saker ble det oppgitt at 97 % av bedriftene i bransjen har færre enn 20 ansatte (tall fra 2004-2006). Statistikk fra SSB bekrefter at det fortsatt er svært få

store selskap i bygge- og anleggsbransjen. De opplyser at de aller fleste bedriftene har ni eller færre ansatte (tall fra 2013, publisert i 2015). Dette betyr at Norge har veldig mange små entreprenører som vil måtte forholde seg til reglene for omvendt avgiftsplikt.

NHO poengterer i høringsuttalelsen at de små entreprenørselskapene i Sverige har meldt at innføring av omvendt avgiftsplikt var betydelig ressurskrevende i starten og at man ikke helt klarte å sette seg inn i systemet, slik at de store entreprenørene ble tvunget til å bistå i vurderingen av om det skal faktureres med merverdiavgift eller ikke (Høringsuttalelse, 2009; 3). Ved høringen om omvendt avgiftsplikt burde innføres eller ikke, var det bred enighet om at de små selskapene ville bli utsatt ettersom at de er mange og har begrenset med administrative ressurser. Det kan derfor være grunn til å tro at små selskap vil få utfordringer med etterlevelse av et nytt regelverk. Det er heller ingen forskjell på krav til dokumentasjon, bokføring og innrapportering av omsetningsoppgavene avhengig av størrelse på selskapet. Den eneste fordelene foretakene med lavere omsetning får er at de kan søke om års-termin fremfor å levere omsetningsoppgaven 6 ganger i året.

På en annen side er det ikke gitt at avgiftsregelverket vil oppleves som veldig komplisert for de små virksomhetene. I et intervju med Roy Kristensen fra Handelshøyskolen BI, presiserte han at små foretak stort sett allerede bruker regnskapsførere som har kompetanse på dette. Derfor vil ikke kostnadene og avgiftsregelverket nødvendigvis bli for komplisert ved en innføring av omvendt avgiftsplikt i bransjen. I Sverige har de ikke en ordning med autoriserte regnskapsførere slik vi har i Norge. Dette kan være en fordel for Norge, ettersom at ca. 80 % av de små foretakene bruker autoriserte regnskapsførere (Roy Kristensen, 2016). Disse regnskapsførerne kjenner til reglene og gjør at man i Norge kanskje ikke vil merke de samme komplikasjonene som i Sverige.

I e-post til Vero og Skatteverket i Finland og Sverige, spurte vi om de hadde mottatt tilbakemelding fra små selskaper om at de administrative byrdene hadde vært for store ved innføringen av omvendt avgiftsplikt. I løpet av den juridiske forberedelsesfasen, fikk Vero i Finland tilbakemeldinger om at de administrative byrdene vil komme til å bli for høye for kompatible virksomheter og at det kunne tale mot å innføre omvendt avgiftsplikt (omvendt avgiftsplikt ble innført i 2011 i

Finland). Likevel har tilbakemeldingene på et senere stadiet, når systemet har blitt etablert og mye brukt, vært positive. Det gjelder både at de administrative byrdene ikke har vært så høye som man forventet og at næringslivet opplever en bedret og mer rettferdig konkurransesituasjon i bransjen. Sverige, som nevnt, har etter innføringen mottatt tilbakemeldinger om at de små selskapenes administrative byrder har vært for store. Erfaring fra Sverige viser at effekten av mer avanserte avgiftsregler kan være at enkelte selskaper forsøker å unngå regelverket fordi arbeid med dokumentasjon, avregning og betaling i praksis oppleves som avansert og tidskrevende (Skatteverket, 2010).

Vår utsikt er at den negative effekten en innføring av omvendt avgiftsplikt bærer med seg i form av administrasjonsbyrder, særlig for små selskap, ikke er holdbar kritikk mot innføring av regelverket. En tanke kan være at staten yter tilskudd til kursgjennomgang for å styrke kunnskapen rundt merverdiavgift og omvendt avgiftsplikt for de små selskapene.

3.8.2.8 Avgrensings spørsmål

Slik som merverdiavgiftssystemet fungerer i dag skal merverdiavgift med i alle fakturaer fra en næringsdrivende som omsetter bygge- og anleggstjenester. En innføring av omvendt avgiftsplikt innebærer at man må ved hvert salg avgjøre hvorvidt merverdiavgift skal faktureres med eller ikke. Dette vil føre til at faktureringen blir mer komplisert. Dette problemet kan også føre til økt informasjonskrav i faktura og omsetningsoppgavene. Belastningen vil hovedsakelig være størst for næringsdrivende som er omfattet av omvendt avgiftsplikt og samtidig leverer/kjøper andre tjenester som ikke er omfattet av omvendt avgiftsplikt.

Hovedbyrden ligger i å avgjøre om en tjeneste ligger i omfanget av omvendt avgiftsplikt, dette gjelder spesielt for selskaper som tilbyr spesielle tjenester som for eksempel installasjonstjenester. Den næringsdrivende må for hvert salg undersøke om det er en bygge- og anleggstjeneste som selges (om varen er underordnet tjenestetilbudet eller ikke), om kjøperen er listet i merverdiavgiftsmanntallet og om den tjenesten som omsettes skal benyttes til utføring av bygge- og anleggsoppdrag som skal omsettes videre.

Erfaringer fra Sverige viser at de fleste selskaper kjenner at det i ulike situasjoner er vanskelig å sette grensen på når det skal være omvendt avgiftsplikt og når det ikke skal være det. Dette bekrefter det man tror situasjonen i Norge også vil bli ved en innføring av omvendt avgiftsplikt. I Sverige ble det lagt frem en rapport fra Skatteverket (Omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt i byggsektorn, 2010) hvor 500 virksomheter med 100 eller færre ansatte svarte på undersøkelsen. Det ble spurt om selskapene syntes det var noe i reglene om omvendt avgiftsplikt som fungerte spesielt dårlig. Svarene og kommentarene de fikk dekket i hovedsak to hovedspørsmål knyttet til vanskeligheter med å bestemme hvilke tjenester som omfattes av omvendt avgiftsplikt. Det ene var at selskapene syntes det i noen tilfeller var vanskelig å avgjøre om selgeren var å regnes som et byggefirma. Den andre svakheten som ble uthevet var vanskeligheter med å bestemme om tjenesten som ble utført var en tjeneste der varen er underordnet tjenestetilbudet eller om det skulle behandles for seg selv som utlevering av varer (for eksempel der rørlegger skal skifte en vask). Disse funnene understreker problemet man kan tenke seg oppstår i Norge etter en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen.

3.8.3.2 Fordelt innbetaling av avgift

I 1970 ble det norske avgiftssystemet lagt om fra et system ned avgiftsberegning på siste ledd i omsetningskjeden til et merverdiavgiftssystem. Delt innbetaling av avgift vil si at innbetaling av avgift skjer i flere ledd. Omvendt avgiftsplikt vil bryte med det prinsippet ettersom at innbetaling av merverdiavgift skjer på siste ledd i omsetningskjeden. Prinsippet om fordelt innbetaling var en av begrunnelsene for å innføre merverdiavgiftssystemet. Avgiftssystem som er basert på delt innbetaling er oppfattet som mer robust for å motvirke betalingsvikt som følge av manglende betalingsevne enn et system hvor innbetalingen skjer i siste ledd. Dette er også begrunnelsen som ble lagt til grunn i NOU 1991:30 hvor flertallet uttalte at det *“anses som en fordel at merverdiavgiftssystemet bygger på en fordelt innbetaling av avgift. Et modifisert avgiftssystem vil føre til en oppsamling av avgift på siste ledd i omsetningskjeden som kan ha uheldige virkninger”*. Det er i St.prp. nr 1 (2007-2008) Skatte, avgifts- og tollvedtak i kapittel 3.2.5 om snudd avregning ved innførsel av varer uttalt på side 61 at den delte betalingsfunksjonen står sentralt i merverdiavgiftssystemet. Videre heter det at *“betaling av merverdiavgift ved*

innførselen må på samme måte som når det betales merverdiavgift ved innenlands kjøp av varer, anses som delbetaling av merverdiavgift. En slik oppdelt betalingsfunksjon reduserer risikoen for tap av avgiftsinntekter for staten, og var en av begrunnelsene for å gå over fra sisteleddssystemet (der statens inntekter innbetales av ett (siste)ledd, normalt ved salg til forbruker). Et system med utsatt avregning ved innførsel innebærer at delbetalingen ved innførsel faller bort”.

Advokatforeningen påpeker i høringsuttalelsen at ved å legge byrden for selgers merverdiavgiftshåndtering på kjøper, representerer det et særdeles brudd i merverdiavgiftssystemet slik det er ment å fungere. Advokatforeningen peker på at det vil ved en innføring av omvendt avgiftsplikt føre til en gjeninnføring av sisteleddsavgift, hvor hovedformålet ved delt innbetaling, som var å redusere risiko i forhold til innkreving og innberetning av mva til myndighetene, faller bort.

Selv om omvendt avgiftsplikt vil bryte med prinsippet om delt innbetaling av avgift har blant annet Arbeidsgruppen (en arbeidsgruppe nedsatt av Skattedirektoratet etter oppdrag fra Finansdepartementet, se pkt. 3.2) likevel ikke ansett dette som noe tungtveiende argument mot å innføre omvendt avgiftsplikt. De har argumentert med at det er den delte innbetalingen som gjør det mulig å unndra avgift ved å unnlate innbetaling.

3.8.4 Konklusjon og oppsummering

Som vi har sett er det delte meninger om omvendt avgiftsplikt vil gi økt seriositet i bygge- og anleggsbransjen. Det er sjanser for at de lovstridige aktørene vil finne nye og mer sofistikerte måter å unndra avgift på. Man ser at omvendt avgiftsplikt kan bidra til å begrense enkelte former for merverdiavgiftsunndragelser men det kan også føre til at nye unndragelsesformer oppstår.

Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert tiltak mot den type svart omsetning man møter i bygge- og anleggsbransjen i dag. Slik som vi har diskutert kan en slik regelendring føre til at svindelen flytter seg og at de administrative kostnadene knyttet til en slik innføring kunne komme til å overstige fordelene ved innføringen, både for myndigheten og for næringslivet. Selv om det er mange

positive effekter ved å innføre omvendt avgiftsplikt finner vi det lite sannsynlig at de som svindler lar seg stoppe av en omlegging av avgiftssystemet.

I Sverige og Finland, hvor snudd avregning er innført i bransjen, har vi diskutert hvordan det oppleves at svindlere endrer bransje og viser mye oppfinnsomhet. Det er også dokumentert høye administrative kostnader både for staten og næringslivet. Vi mener uansett at høye administrasjonskostnadene knyttet til regelendringen er noe som ikke vil vedvare. Dette fordi innføring av en ny regel i en bransje alltid vil ha en tilvenningstid. Slik vi ser det kan omvendt avgiftsplikt færre til færre useriøse aktører i bransjen og potensielt sunnere konkurranse i markedet.

Etter å ha diskutert oss frem og tilbake mener vi at det er vanskelig å gi et klart standpunkt på om omvendt avgiftsplikt ville vært egnet som tiltak for å redusere avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen. Omvendt avgiftsplikt er den ordningen man i EU velger å innføre som et ledd mot merverdiavgiftsunndragelse som betyr at det mest sannsynlig er det beste tiltaket vi har i dag.

4. Hvordan har en omlegging til omvendt avgiftsplikt fungert for klimakvoter og gull?

I denne delen ser vi nærmere på klimagasskvoter og gullhandel og ønsker å se på erfaringene Norge har hatt med omvendt avgiftsplikt for omsetning av klimagasskvoter og gull. Vi ønsker å se på hvorfor det tilsynelatende har fungert godt i Norge og om det er forskjeller i klimakvotehandling og gullhandel som kan tilsi andre resultatet innen bygge- og anleggsbransjen.

Hovedregelen i merverdiavgiftslovgivningen er at det er de næringsdrivende som er ansvarlige for beregning og innbetaling av korrekt avgift - altså er merverdiavgiften et selvdeklareringsystem. EU har en bestemmelse nr. 199 i EU-direktivet, som gir tilgang til å innføre omvendt avgiftsplikt på en rekke områder. Et av de områdene man kan innføre omvendt avgiftsplikt på er i bygge- og anleggsbransjen (bokstav A; *supply of construction works, including repairs, cleaning, maintenance, alteration services and demolition relating to the immovable property*). Bokstav B går på "*supply of staff engaged in the same activities*", altså utenlandsk arbeidskraft). Gullprodukter og klimakvoter er også en del av de områdene man kan velge å innføre omvendt avgiftsplikt på. EU-landene har i varierende grad valgt disse. I Norge har vi kun valgt klimakvoter og investerings-gull, og det er i henhold til EU-direktivet. Grunnen til at man har innført disse reglene, er hovedsakelig fordi at det er "anti fraud measures", altså tiltak mot avgiftssvindel (Roy Kristensen, 2016)

4.1 Klimakvoter

En klimakvote anses som en tjeneste i merverdiavgiftslovens forstand, jf. merverdiavgiftsloven § 1-3 første ledd bokstav c, og omsetning av klimakvoter av avgiftspliktig etter merverdiavgiftsloven § 3-1 første ledd. Klimakvoter er en fjernleverbare tjeneste, jf. merverdiavgiftsloven § 3-30.

En klimakvote er en tillatelse til utslipp av ett tonn med karbondioksid (CO₂). Kvotene kan omsettes fritt og prisen avgjøres av tilbud og etterspørsel i markedet. Privatpersoner, organisasjoner og bedrifter kan frivillig velge å kjøpe kvoter, men store deler av industrien må ha kvoter for sine utslipp. Det gjelder særlig oljeselskaper og prosessindustrien med høye klimagassutslipp samt flyselskaper. Disse bedriftene må rapportere den faktiske utslippsmengden til klima- og

forurensningsdirektoratet som gjennomgår utslippsregnskapet. Kvotesystemet i EU fungerer slik at FN deler ut klimakvoter til medlemslandene, deretter deler staten i hvert enkelt land ut kvotemengder til selskaper og bedrifter i landet. Noen bedrifter er lovpålagte å ha kvotekontoer hvor den antatte utslippsmengden registreres. Bedrifter som ikke er pålagt å registrere klimautslipp, kan også frivillig ha kvotekontoer. De selskapene som har høyere utslipp enn tildelt kvotemengde må kjøpe kvoter i markedet. Selskaper som reduserer utslippene, kan selge sitt overskudd av kvoter til andre i markedet. Siden Norge er tilsluttet EUs kvotesystem, så vil det si at kvoter som deles ut av nasjonale myndigheter i EU-landene, også er gyldige i Norge. Norske selskaper kan kjøpe og selge kvoter med selskaper i EU gjennom EUs kvotehandelssystem (ETS). I tillegg kan de kjøpe kvoter i utviklingsland gjennom den grønne utviklingsmekanismen CDM (Clean Development Mechanism).

I løpet av sommeren og høsten 2009 ble det rapportert om mulige tilfeller av momssvindel gjennom kjøp og salg av klimakvoter i en rekke EU-land. Europol, EUs organisasjon for politisamarbeid innen kriminaletterretning, uttalte 9. desember 2009 på deres hjemmesider at svindel knyttet til EUs kvotesystem kan ha resultert i tap av nasjonale skatteinntekter tilsvarende 40 milliarder kroner. Norge valgte i likhet med EU å innføre et kvotesystem fra 2005. I Norge gjaldt dette for ca. 50 bedrifter fram til 2007. Fra 2008 sluttet Norge seg til EUs kvotesystem, og EUs kvotehandeldirektiv gjaldt fra da av også for norske kvotepliktige virksomheter. Endringene ble gjort for å forhindre momssvindel ved handel med klimakvoter i Norge. Norge så seg nødt til å innføre umiddelbare tiltak fordi man så mange tilfeller av dette i EU. Endringen følger av lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 11-1 annet ledd.

Selv om det er innført omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot merverdiavgiftssvindel med CO₂-kvoter viser erfaringene fra denne typen svindel at det kan være grunn til å vurdere nye tiltak. Blant annet har flere andre europeiske land innført regler om såkalt «joint and several liability». Det innebærer at kjøper kan bli solidarisk ansvarlig for selgers manglende betaling av merverdiavgift (nærmere vilkår i «VAT Notice 726: joint and several liability for unpaid VAT»). I Danmark er slike regler allerede innført, hvor ansvar kan gjøres gjeldende ved såkalt «missing trader fraud», dersom kjøper har fått en forutgående

advarsel fra avgiftsmyndighetene (Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet, 2011, s. 31).

4.2 Gull

Ved omsetning av gull med en finhetsgrad på minst 325 tusendeler (skatteetaten), gjelder regelen om omvendt avgiftsplikt. Dette gjelder om kjøper er næringsdrivende eller offentlig virksomhet. For kjøp og salg til privatpersoner gjelder fortsatt de alminnelige reglene om avgiftsplikt. Regelen omfatter hovedsakelig alt gull, uansett form, men vil ikke gjelde ved omsetning av gullgjenstander der prisen er basert på funksjon, utforming, kunstnerisk verdi mv. og ikke finhet og vekt. Eksempler på det er typisk smykker, men også bestikk, lysestaker, religiøse og antikke prydgjenstander.

I 2013 kom forslaget i statsbudsjettet om å innføre omvendt avgiftsplikt ved kjøp av gull i Norge. I begge tilfeller er det risikoen for momssvindel, herunder karusellsvindel, som gjør at omvendt avgiftsplikt innføres. Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2013 ending i bokføringsforskriften § 5-1-1 nr. 7. Endringen trådte i kraft 1. januar 2014. Endringene har sammenheng med innføring av regler om omvendt avgiftsplikt ved salg av gull og regelen gjelder for den som selger gull til næringsdrivende og offentlige virksomheter, jf. endring i mva-loven § 11-1 tredje ledd første punktum i § 11-1 sjette ledd er departementet gitt fullmakt til å gi forskrift om hvilke objekter som omfattet.

Det har vært avdekket flere tilfeller av merverdiavgiftssvindel med investeringsgull i Norge gjennom organiserte nettverk. I de fleste land i EU er investeringsgull ikke avgiftspliktig, i motsetning til hvordan det var i Norge før 2014. Svindelen var derfor lett gjennomførbar. Dette er bakgrunn for at omvendt avgiftsplikt ble innført og det ble i likhet med, klimagasskvoter, innført som et hastetiltak.

4.3 Konklusjon

En ordning med omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen kan, som diskutert tidligere, medfører økte administrative byrder og innebærer nye avgrensninger. I motsetning til bygge- og anleggsbransjen gjelder omvendt

avgiftsplikt i klimagassmarkedet og gullmarkedet importsituasjoner, herunder transaksjoner over landegrenser. En annen forskjell mellom ordningen med omvendt avgiftsplikt for klimagasskvoter og gullhandel, og en eventuell innføring i bygge- og anleggsbransjen er at det i i gullmarkedet og klimagassmarkedet gjelder et svært avgrenset område der tiltaket ble innført fordi man hadde akutt behov for tiltak og det var lett gjennomførbart og velprøvd i EU. Å innføre omvendt avgiftsplikt i byggebransjen vil innebære en avgjørende endring for hele bygge- og anleggsbransjen der de prinsipielle konsekvensene oppleves i sterkere grad på grunn av mange aktører i bransjen (brev fra Stortinget, skriftlig besvarelse fra Arve Kambe, 2011). Det høye tallet av små aktører i byggebransjen er en stor hovedforskjell på markedet for klimakvoter, gull og bygg- og anlegg. Med klimakvotegasser var svindelen stor, men det var få aktører. Det samme gjelder gull, som også er et lite miljø. Det er på bakgrunn av dette vanskelig å sammenligne innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen med klimagasskvotemarkedet og gullmarkedt

5. Spørreundersøkelse

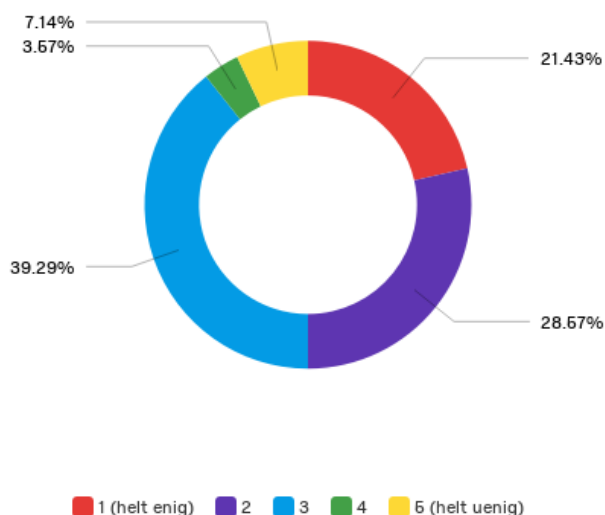
5.1 Introduksjon

Vi skal i dette kapitlet gjennomgå enkelte av spørsmålene i undersøkelsen. En fullstendig oversikt over spørsmålene fra spørreundersøkelsen finnes i vedlegg 3. En fullstendig oversikt over kandidatene finnes i vedlegg 1. Spørreundersøkelsen er utført ved bruk av kvalitativ metode, dette er nærmere forklart i metodekapitlet. Spørreundersøkelsen er ikke tilfeldig og er ingen fremstilling av hva folk flest mener. Vi tenkte det kunne vært interessant å se om de ulike institusjonene som deltok i høringsuttalelsen om omvendt avgiftsplikt i 2009, hadde endret syn relatert til en innføring av ordningen. Det er likevel verdt å bemerke seg at kandidater som deltok i spørreundersøkelsen ikke nødvendigvis er de samme som deltok under høringsuttalelsen i 2009, og kan ha meninger som differerer fra institusjonen som en helhet. Det er likevel interessant å se hva disse mener, ettersom at de er parter som blir berørt av en mulig innføring. Som allerede nevnt valgte vi i utgangspunktet å holde spørreundersøkelsen anonym fordi det var viktigere for oss å få inn flest mulig ærlige svar fra kandidatene, enn å kunne presisere hvem som mener hva.

Ved en utforming av spørsmålene i undersøkelsen hadde vi en gjennomgang av høringsuttalelsen om omvendt avgiftsplikt fra 2009 og valgte spørsmål ut ifra hvilke argumenter eller utsagn som hadde blitt flittig brukt, både når det gjaldt argumenter for og imot en innføring av ordningen.

5.2 Spørsmål

5.2.1 Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.

Figur 7: Respondentenes svar på om “omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse”.

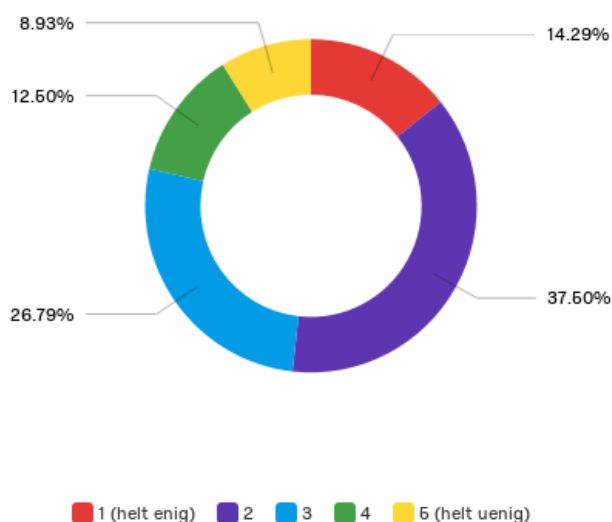
Ut ifra våre respondenter er halvparten (28 av 56) enige med treffsikkerheten til omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot avgiftsunndragelse. Det er svært få som er i mot, men det er vel å bemerke seg at 39.29 % av svarene er verken enig eller uenig. Av våre respondenter er det flere små foretak som har valgt å ikke være anonyme. Blant annet har Ingmar Fimreite (daglig leder i Ingmar Fimreite AS) og Eirik Saltrø (daglig leder Hellevik AS) svart at dem ikke finner den nye ordningen til å være treffsikker mot avgiftsunndragelse. Per Jæger (adm. direktør Boligprodusentene) er også uenig i utsagnet.

Blant dem som svarte at ordningen er treffsikker er Bjørn Cappelen (seniorarkitekt UiO), Brede Grønningen (daglig leder i Husnes Røyr AS), Martin Andersen (daglig leder Tanga VVS og Miljø AS), Jan Roger Grannes (daglig leder Grannes VVS), Rune Grimstad (daglig leder Drange Maskin AS), Stein Ove Bjelland (daglig leder Bjelland VVS AS), Richard Haave Hanssen (advokat PWC), Maj Hines Grape (NHO), Joakim Marstrander (advokat Deloitte) og Jomar Talsned Heggdal (næringspolitisk rådgiver Bygg og næringens landforening)

Med andre ord mente flertallet at ved å innføre omvendt avgiftsplikt vil momsunndragelsen bli mindre. Et system med omvendt avgiftsplikt vil altså etter

deres mening kunne forhindre at selger oppkrever utgående merverdiavgift på sin omsetning til kjøper uten å innberette denne avgiften til staten.

5.2.2 En innføring av omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse.

Figur 8: Respondentenes svar på om “innføring av omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse”.

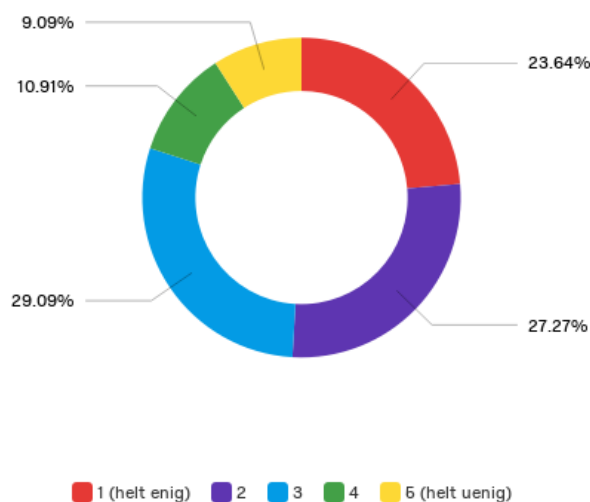
Ved spørsmål om en innføring av omvendt avgiftsplikt kommer til å sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse er over halvparten, 51.79 % (29 av 56), av våre respondenter enige. Blant disse er Brede Grønningen (Husned Røyr AS), Martin Andersen (Tanga VVS og Miljø AS), Bjørg Helen Osvoll Mæland (daglig leder Mæland Rør AS), Jan Roger Grannes (Grannes VVS), Stein Ove Bjelland (Bjelland VVS AS), Tollef Berger (Askim og Mysen rør AS), Richard Haave (advokat PWC), Maj Grape (NHO) og Joakim Marstrander (advokat Deloitte).

Av respondentene er 21.43 % (12 av 56) er uenige. Disse består blant annet av Ingmar Fimreite (Rørleggjar Ingmar Fimreite AS), Eirik Saltrø (Hellevik AS) og Per Jæger (Boligprodusentene).

Vi mener det er et godt tegn at flertallet av de selvstendige entreprenørene mener at en ordning med omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse. Dette fordi vi tenker at en slik respons

indikerer viser bevissthet på at unndragelse i bygge og anleggsbransjen er et problem og at det ikke bør være toleranse for det.

5.2.3 En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører

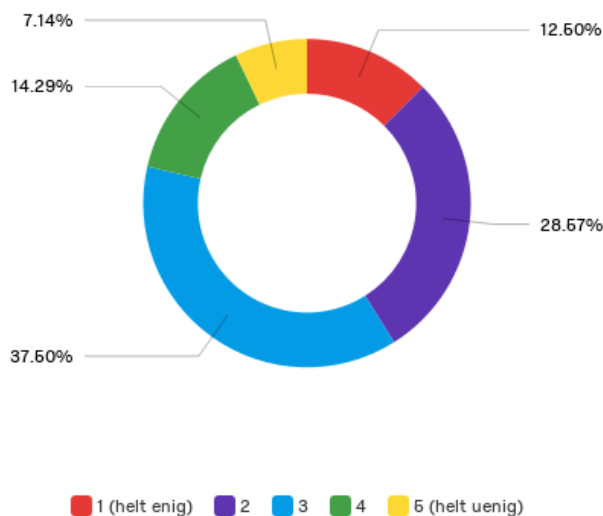
Figur 9: Respondentenes svar på om “En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører”.

Ut ifra våre respondenter er ca. halvparten (28 av 55) enige i at omvendt avgiftsplikt i mer eller mindre grad vil redusere omfanget av useriøse aktører. Blant disse er Jan Roger Grannes (Grannes VVS), Stein Ove Bjelland (Bjelland VVS AS), Tollef Berger (Askim og Mysen Rør AS), Richard Haave Hanssen (pwc), Maj Grape (NHO) og Jomar Talsnes Heggdal (Byggnæringens landsforening),

Ca 20 % (11 av 55) mener at omfanget av useriøse aktører ikke vil reduseres. Av disse er blant annet Erik Saltrø (Hellevik AS), Rune Grimstad (Drange maskin AS) og Per Jæger (Boligprodusentene).

Martin Andersen (Tanga VVS og Miljø) var både enig i treffsikkerheten til innføringen samt signaleffekten om avgiftsinntoleranse, men mener likevel at omfanget av de useriøse aktørene ikke vil reduseres. Dette kan blant annet skyldes at de useriøse aktørene opererer med andre former for økonomisk kriminalitet, og forblir på denne måten i markedet.

5.2.4 De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene.

Figur 10: Respondentenes svar på om “De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen”.

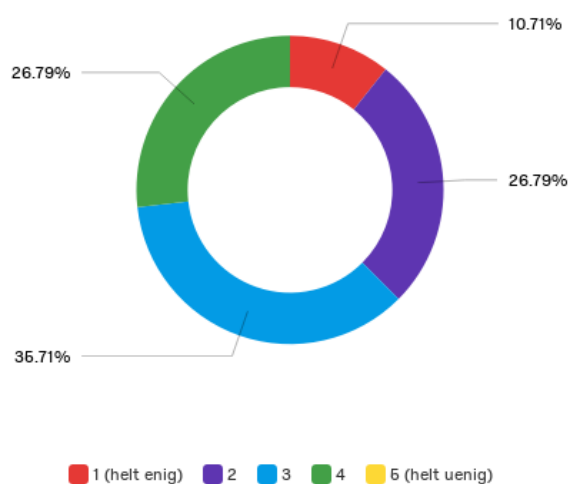
I forbindelse med vår spørreundersøkelse var det litt under halvparten, mer presist ca 41.07 % (23 av 56), som var enige med at de administrative kostnadene overstiger fordelene ved ordningen. Her var respondentene blant annet Bjørn Cappelen (UiO), Joakim Marstrander (Deloitte), Per Jæger (Boligprodusentene) og Mats Tveit (økonomidirektør i Selvaag Bolig ASA). Av entreprenørene var Allan Bakken, Erik Saltrø, Brede Grønningen, og Martin Andersen enige om at de administrative byrdene vil bli for store.

På en annen side var det ca 21.43 %, (12 av 56), av våre respondenter som mente at de administrative kostnadene knyttet til en innføring av omvendt avgiftsplikt ikke ville overstige fordelene ved ordningen. Av disse var blant annet Richard Haave Hanssen (pwc), Maj Grape (NHO), Jomar Talsnes Heggdal (Byggnæringens Landsforening), og entreprenørene Jan Roger Grannes og Stein Ove Bjelland.

Da vi forhørte oss med skatteetatene i Finland og Sverige om fordelene ved en innføring av omvendt avgiftsplikt har oversteget kostnadene, fikk vi positive tilbakemeldinger. I Finland ble kostnadene for virksomhetene estimert til å ha blitt 26 M € det første året etter implementering av ordningen. Disse kostnadene har blitt redusert i de etterkommende årene. For skattemyndighetene har de estimerte

kostnadene vært veldig lave, mer presist rundt 100 000 €, hvor enkelte administrative kostnader har vært knyttet til IT-arbeid. Videre får vi informert at inntektene som følge av en reduksjon av merverdiavgiftsunndragelse var estimert til 75 M €. På e-post til Sverige fikk vi ikke konkretiserte tall på inntekter og kostnader knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt men de var enige i at fordelene har oversteget de administrative kostnadene.

5.2.5 Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelse men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.

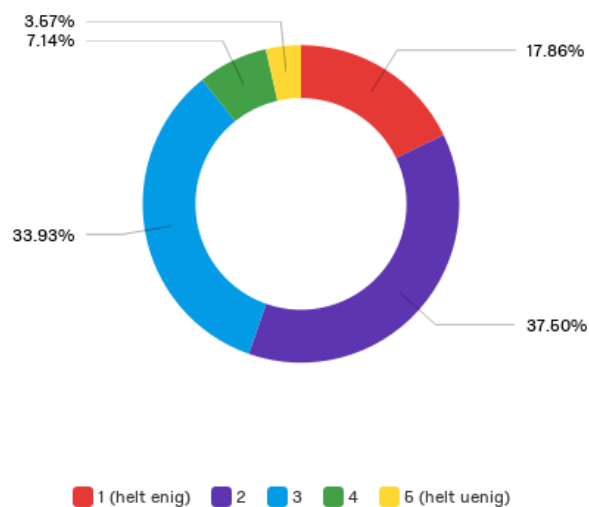

Figur 11: Respondentenes svar på om “Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg”.

Ut ifra våre respondenter er ca. 37 % (21 av 56) enig i utsagnet. Disse består blant annet av Per Jæger (Boligprodusentene) og entreprenørene Allan Bakken, Brede Grønningen, Martin Andersen og Rune Grimstad.

Ingen av respondentene er helt uenige og ca. 27 % (15 av 56) mente at de var delvis uenige. Disse består blant annet Bjørn Cappelen (UiO), Richard Haave Hanssen (pwc), Maj Grape (NHO), og entreprenørene Ingmar Fimreite og Jan Roger Grannes. Det er ca. 36 % (20 av 56) av respondentene som hverken er enig eller uenig i utsagnet.

5.2.6 Omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.

Figur 12: Respondentenes svar på om "Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper".

Av våre respondenter er det svært få, mer presist 10.71% (6 av 56), som mener at omvendt avgiftsplikt ikke vil føre til et mer komplisert regelverk for små selskaper. Hele 55.36 % (31 av 56) sier seg derimot enige med utsagnet, og resten dvs. 33.93 % er verken enige eller uenige. Av våre respondenter var blant annet Bjørn Cappelen (UiO), Richard Haave Hansen (pwc), Joakim Marstrander (Deloitte), Mats Tveit (Selvaag) og Per Jæger (Boligprodusentene) enige i utsagnet. Videre er alle entreprenørene er enige i at byrdene for avgiftsregelverket blir mer komplisert for små de små selskapene.

Som vi allerede har presisert så er det svært mange små foretak i bygge- og anleggsbransjen og det viser seg at det er samstemmighet blant våre respondenter om at en omlegging til omvendt avgiftsplikt fører til en del komplikasjoner for de små selskapene.

5.3 Konklusjon

Vi var meget fornøyde med tilbakemeldingene vi fikk fra spørreundersøkelsen og mener dette bidrar med å vise ulike meninger av aktører som kan bli påvirket av en mulig innføring av omvendt avgiftsplikt. Aktører som direkte opererer i bygge og anleggsbransjen vinkler mer mot at en innføring av omvendt avgiftsplikt kan

være et treffsikkert virkemiddel men vil ikke nødvendigvis føre til redusert svart arbeid og useriøse aktører. Dette er også momenter som vi har drøftet under del 3.7 og under fordeler og ulemper ved en innføring av omvendt avgiftsplikt. Av våre totale respondenter, viser det seg at flertallet, på 42.82 % (23 av 55) er for en innføring av omvendt avgiftsplikt. Hele 38.18 % verken for eller imot. Og de resterende 20 % (11 av 55) er imot en innføring av omvendt avgiftsplikt. Da innføringen om omvendt avgiftsplikt var til høring i 2009 var det ca 40 % av høringsinstansene som var i mot en innføring.

6. Tiltak

6.1 Innledning

I denne delen diskuterer vi tiltak vi mener det bør være mer fokus på i bygge- og anleggsbransjen. Tiltakene vi presenterer er tiltak som må arbeides med fra både kontrollmyndighetens side og fra næringslivets side. Disse tiltakene fungerer som et ledd i arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

Denne delen av oppgaven skal hjelpe oss med å besvare følgende påstand:

Det finnes andre gode tiltak som kan redusere merverdiavgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.

6.1.1 ROT-fradrag (og evt. RUT-fradrag)

Svart arbeid i bygge- og anleggsbransjen gir store inntektstap for fellesskapet. Svart arbeid er uheldig både for staten som går glipp av inntekter, men også for arbeidstakerne som ikke får de rettighetene de har krav på. Inntekten man får er ikke pensjonsgivende og man får heller ikke sykepenger, feriepenger og annen kompensasjon man rettslig har krav på. I 2014 ble det diskutert å innføre et særskilt fradrag for rehabilitering, ombygging og tilbygg, derav "ROT", etter svensk modell, som et tiltak til svart omsetning i bygge- og anleggsbransjen.

OHIF, Oslo Håndverks- og Industrieforening, Norges eldste næringsorganisasjon, har jobbet målrettet med å etablere et politisk flertall for å innføre ROT-fradrag etter svensk modell i Norge. OHIF hevder at ordningen vil kunne stimulere til økt sysselsetting i bygge- og anleggsbransjen. Det argumenteres for at ROT-fradraget er det mest effektive verktøyet man kan benytte i kampen mot svart økonomi og useriøse aktører i bygge- og anleggsbransjen. På OHIF sine nettsider heter det at "ROT-fradrag, eller fradrag på arbeidskostnaden ved bruk av hvite håndverkertjenester ved rehabilitering, oppussing eller tilbygg på egen bolig, har siden 2008 vært en formidabel suksess i Sverige. Andelen av svarte håndverkertjenester i privatmarkedet er så å si forsvunnet, og foreløpige tall viser at for hver investerte krone gir ordningen 1.40 kroner tilbake til fellesskapet" (OHIF, 2015).

I Skatteetaten har ikke forslaget blitt behandlet enda og det er ikke gjort en utredning. Vi valgte likevel å spørre Marianne Gansmo fra Skatteetaten om hva hennes standpunkt var rundt innføring av ROT-fradraget. Gansmo stiller seg negativ til tiltaket og mener at ROT-fradraget er et usosialt tiltak og peker på at det er majoriteten som i dag kjøper hvitt som vil få fradraget. Gansmo er skeptisk til om det i realiteten har fungert i Sverige og referer til kontrollmiljøet i Sverige som sier at det i realiteten ikke virker fordi de stadig oppdager at aktører kommer med nye svindelmetoder - på samme måte som man ved svart arbeid ser en kjede av selskap som fakturer hverandre, ser man kjeder av selskap som driver med overføring av ROT og RUT-fradrag (i Sverige får man i tillegg fradrag husholdningstjenester i hjemmet (rengjøring, leksehjelp mv. «RUT») innenfor beløpsgrensen på 50 000 kroner) mellom hverandre.

I Sundvolden-erklæringen fra oktober 2013 signaliserte Regjeringen Solberg at man ville vurdere et ROT-fradrag, og utrede gevinster og konsekvenser ved dette. Finansdepartementet kom med sin utredning av forslaget i utgangen av 2014, og konkluderte med å fraråde innføring av skattefradraget. Departementet skriver i sine nettsider at de mener at et ROT-fradrag ikke er et godt virkemiddel for å oppnå hensikten med fradraget, på bakgrunn av inntektstapet for staten, høye administrative kostnader og et mer komplekst skattesystem (skatt.no, 2015).

Vi mener at ROT-fradrag kan være et godt hjelpemiddel og treffsikkert tiltak mot svart økonomi i byggebransjen. Forslaget har blitt behandlet politisk både av den forrige og den nåværende regjeringen men kommer mest sannsynligvis ikke til å bli innført (Regjeringen, 2014). En svakhet med ROT-fradraget kan være at det skaper et hull i skattesystemet og det kan tenkes at det koster mye for staten i proveny (statens skatteinntekter). Vi mener at dette kan diskuteres da staten vinner mye ved at det finnes omsetning i dag, som det ikke blir beregnet skatt eller avgift på, hvor den omsetningen ved en slik ordning kan bli registrert og brakt frem. Det er uansett et vanskelig regnestykke å ta da man ikke vet hvor mye skjult omsetning som vil bli brakt fram i lyset ved at et slikt skattefradrag innføres.

6.1.2 Strengere internkontroll

Ifølge Regelhjelp.no innebærer internkontroll for byggebransjen et *“systematiske tiltak som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav. Krav om internkontroll finnes på en rekke områder, for eksempel etter HMS-lovgivningen (helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid), helse- og omsorgslovgivningen, barnevernloven og etter lovgivning om personvern og informasjonssikkerhet.”*

Bakgrunnen for at vi har valgt å ta med internkontroll som et tiltak er at vi i samtale med Marianne Gansmo fra Skatteetaten ble fortalt at hun hadde besøkt NCC og diskutert nettopp dette med viktigheten av internkontroll i bransjen. NCC (Nordic Construction Company), er et svensk entreprenørselskap med virksomhet i Norden innen bygg og anlegg, asfalt og pukkvirksomhet, samt eiendomsutvikling (wikipedia/NCC AB). Innkjøperne i NCC lurte på hva de måtte se nøye etter på sine byggeplasser for å unngå . Gansmo påpekte for dem hvor viktig interkontrollen var. Grunnen til at hun nevnte det var fordi hun hadde merket at antall ledd man sa man skulle ha i kontraktkjeden ikke ble fulgt i praksis. Med internkontroll får man et system på at alt kontrolleres og at realiteten blir sjekket opp mot formalitetene. Gansmo peker på at hun også har besøkt andre byggeplasser hvor de har hatt kontrakter som sier at man for eksempel ikke har lov til å hyre inn ekstern arbeidskraft men at det fortsatt gjøres. Derfor er internkontroll noe som må skjerpes mener Gansmo og man må innføre tiltak for å få strengere krav til internkontroll og oppfølging.

God internkontroll er ikke bare et godt tiltak mot svindel og svart økonomi. I mange tilfeller stiller kunder og leverandører krav til god internkontroll. Stadig flere krever for eksempel at deres samarbeidspartnere, prosjektdeltagere og underleverandører kan dokumentere godt HMS-arbeid. Har man gode rutiner kan det ha positiv effekt på forsikringspremien. Ved dårlige rutiner kan man ende opp med problemer med forsikringsoppgjør i et skadetilfelle (Arbeidstilsynet, 2016).

6.1.3 Styrke samarbeid mellom etatene

I vurderingen om omvendt avgiftsplikt burde innføres kom Finansdepartementet frem til at skatte- og avgiftsunndragelser i bygge- og anleggsbransjen bør møtes

med andre tiltak enn å endre merverdiavgiftssystemet (Stortinget, 2012). På intervju med Marianne Gansmo fra NHO presiserte hun at det nå er blitt satt mer fokus på å få til et bedre samarbeid mellom etatene, særlig mellom Politiet, Økokrim og Skatteetaten, som et tiltak mot svart omsetning og useriøsitet i bygge- og anleggsbransjen. Slik som det fungerer nå bruker Skatteetaten store ressurser på kontroll og anmeldelser av svindelsaker. Videre forteller Gansmo at når sakene når fram til politiet blir de henlagt på grunn av mangel på etterforskningsressurser internt. I mange tilfeller kan det gå lange perioder før sakene blir henlagt og det fører til en mangel på løpende dialog mellom skattemyndighetene og politiet. Når Skatteetaten får henleggelsen tilbake må saken tas opp igjen fordi skattemyndighetene ikke har anledning til å anmelde og legge tilleggsavgifter/tilleggsskatt samtidig. Grape argumenterer for at dette er spill av ressurser og at prosessen burde blitt mer samordnet mellom instansene. I prinsippet skal sanksjonsløpet gjennomføres så fort som mulig.

Skatteetaten har også økt fokus på samarbeid mellom ande etater som et tiltak i et ledd mot økonomisk kriminalitet (Se Strategikart).

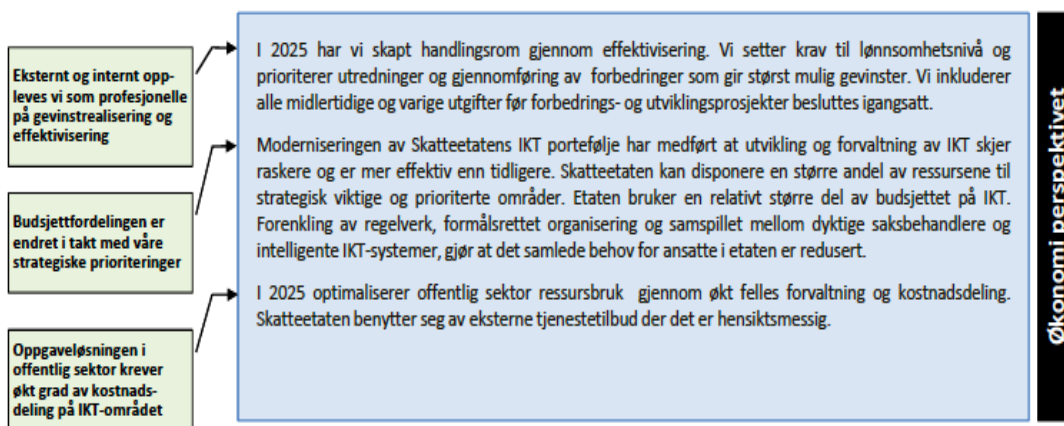

Illustrasjon 2: Skatteetaten 2025 - Strategikart 2015 - 2017 (Skjermdump fra Skatteetatens nettside)

Skatteetaten har utarbeidet en strategiplan fra 2015 - 2025 hvor samarbeid mellom etatene blir brakt frem som noe det ønskes å sette fokus på. I Skatteetatens nettsider står det følgende: “vi har store ambisjoner om at Skatteetaten i løpet av strategiperioden skal bli enda bedre: Vi skal møte fremtidens forventninger fra samfunnet, skattytere og borgere, både når det gjelder resultater og

brukerorientering. Samtidig skal vi se ut over vår egen etat og bidra aktivt til en brukervennlig offentlig sektor.”

Vi bruker midlene målrettet og effektivt

Illustrasjon 3: brud av skatteetatens midler. Kilde: Skatteetaten, Strategier 2015-2025 (Skjermdump fra Skatteetatens nettside)

6.1.4 Mer detaljert omsetningsoppgave og hyppigere rapportering

I Norge inneholder omsetningsoppgaven 11 poster (19 poster fra 2017) mot 49 i Sverige. Det er ikke til å legge skjul på at det er vanskelig å utføre kontroll med så få poster. At omsetningsoppgaven blir utvidet til 19 poster fra 2017 vil gi mer grunnlag for å gjøre vurderinger, kontrollere, fange opp unaturlige avvik osv.

En trend med økende poster i omsetningsoppgaven vil ikke nødvendigvis slå bra ut. I EU er det komplisert å merverdiavgiftsrapportere fordi de har mange og detaljerte krav hvor det foreligger sanksjoner for å rapportere feil, selv om feilen er ubetydelig. Enten man rapportere for mye eller for lite merverdiavgift er det høye gebyrer å betale. Dette fører til at det går mye tid og krefter på å utfylle omsetningsoppgavene og regnskapsførere/revisorer får et press på å gjøre et detaljert arbeid og bruke mye ressurser. Dette må balanseres mener Høyskolelektor Roy Kristensen - han poengterer at det er bra med mye informasjon men at man ikke kan ha for strenge sanksjoner. Å pålegge mye rapportering er ikke brukervennlig og særlig ikke når omsetningsoppgaven leveres 6 ganger i året (unntaksvis én gang i året).

En idé er at man som et svindeltiltak heller gå over til færre omsetningsoppgaver i året enn å øke rapporteringsmengden (antall poster i omsetningsoppgaven) for å ikke påføre næringslivet unødvendig ressursbruk. Dette er inntil videre ikke aktuelt da det diskuteres at man heller vil gå opp til hyppigere (månedlige) momsrapporteringer. Skatteetaten ønsker hyppigere rapportering for å få inn tall raskere og slippe å vente lenge med kontroll. Å øke rapporteringsbyrden på omsetningsoppgaven kan slå feil ut for næringslivet.

6.1.5 Mer åpne næringslivsdata

Det har blitt diskutert om mer åpne næringslivsdata kan være et godt tiltak i arbeidet mot avgiftssvindel og svart omsetning generelt. Mer åpne næringslivsdata som et tiltak skal krympe handlingsrommet til de kriminelle, mobilisere de seriøse oppdragsgiverne og gjøre det enklere å være seriøs og vanskelige å være useriøs (Arbeidsmarkeds kriminalitet SMSØ, 5.juni 2015). Skatteetaten har per i dag veldig få muligheter til å gi opplysninger til det private. Dette gjør det vanskelig for private å vite om virksomhetene de handler med er ærlige. Skatteetaten har ikke andre sanksjonsmuligheter enn tilleggsskatt og tilleggsavgift. Om en sak går videre til politiet er det store muligheter for at det blir nedprioritert da politiet har dårlig kapasitet. En politisak vil fortelle samfunnet at selskapet faktisk er straffet, siden en rettssak er som hovedregel åpen for offentligheten. Om det kun er Skatteetaten som har vedtatt sanksjoner er det ingen offentlighet. En annen ulempe er at Skatteetaten er underlagt taushetsplikt i disse sakene slik at ingen får innsyn i hvilke selskap som ikke opptrer lovlydig. Da får man fort situasjoner der politiet henlegger sakene, selskapene kan da si at de er frikjent og Skatteetaten kan ikke gjøre noe imot det.

Økokrim har hatt en gruppe som har sett på muligheter og begrensninger for å gi informasjon til andre etater og private aktører. Den ble overlevert til politidirektoratet 1. desember og der ble en del svakheter påpekt som gjorde at forslaget ikke har blitt diskutert ytterligere.

6.2 Andre tiltak

Vi har i denne delen valgt å se på andre mindre viktige tiltak som delvis er innført i bransjen. Vi har valgt å se på mulighetene for å begrenne kontantuttak ytterligere, mer informasjon om virksomheter i offentlige registre og portaler og sist innføring av ID-kort for de ansatte på jobb.

6.2.1 Kontantuttak

Kontant betaling gjør at veien mot avdekking av skatte- og avgiftsunndragelser vanskeligjøres da det er vanskelig å spore hvor pengene kommer fra. Det er innført regler som gjør at ved kontant betaling på over 10 000 kroner tapes retten til skattefradrag og fradrag for merverdiavgift. Denne regelen gjelder i tillegg for private som for eksempel leier ut eiendom og vil ha fradrag for utgifter. Reglene er tatt inn i skatteloven § 6-51 og merverdiavgiftsloven § 8-8. For å optimalisere dette tiltaket kan det være en idé at man innfører en regel som gjør at man mister retten til fradrag ved kontant betaling uansett beløp.

Dette tiltaket vil ikke direkte føre til at merverdiavgiftsunndragelse begrenses men vi mener at tiltaket kan bidra til at bransjen blir mer seriøs.

6.2.2 Portaler og offentlig register

Et annet tiltak er å ha mer informasjon om virksomheters bakgrunn i offentlige registre. Handlehvitt.no ble etablert i 2011 og er en portal hvor man kan gjøre et firmasjekk for å kunne skille seriøse leverandører fra de useriøse. Informasjon blir omgjort fra Brønnøysundregistrene til portalen i mer forståelig form. På Mittanbud.no kan privatpersoner søke om selskapet er merverdiavgiftsregistrert, arbeidstakerregistrert og få et innblikk i om selskapet er seriøst eller ikke ved å lese vurderinger gjort av kunder. Maj Grape fra NHO peker på at man uansett må være forsiktige med slike portaler ettersom at opplysninger som er registrert ikke betyr at selskaper opptrer lovlydig. Bedrifter som fremstår som seriøse for forbrukeren kan likevel ha unnlatt å levere lovpålagte oppgaver eller betale merverdiavgift og skattetrekk, være under etterforskning for skattekrim eller drive sosial dumping uten at det er opplyst på disse nettsidene. Grape argumenterer for

at det er for lite informasjon tilgjengelig i registrene. Skatteetaten har uttrykt at de av den grunn ønsker å videreutvikle Handlehvitt.no, slik at flere opplysninger blir tilgjengelige og at relevant informasjon også er til å finne på nettbaserte anbudstjenester som Finn.no, Mittanbud.no og Anbudstorget.no (Aftenposten; 2014).

Dette tiltaket vil ikke direkte føre til at merverdiavgiftsunndragelse begrenses men vi mener at aktørene i bransjen i større grad vil være opptatt av å fremstå som lovlidige når de vet at informasjon tilgjengliggjøres på nett for offentligheten. Dette kan bidra til økt seriøsitet i bransjen.

6.2.3 ID-kort

Et annet tiltak som også er blitt diskutert er å innføre en form for autorisasjon av selskapet. Noe lignende er allerede innført i renholdsbransjen hvor alle ansatte må ha ID-kort. Dette gjør at skattemyndighetene kan komme på kontroll og foreta en sjekk ved at alle som er på jobb må legitimere seg og man kontrollerer at det er riktig antall personer som jobber. Maj Grape fra NHO er enig i at en slik ordning kan være et treffsikkert tiltak å innføre i bransjen. Ved kontroll på arbeidsplassen vil skatte- og avgiftsmyndighetene lettere kunne identifisere svart arbeid dersom virksomhetene er pålagt å sørge for at arbeidstakerne som er på jobb bærer et ID-kort med seg.

Dette tiltaket vil ikke direkte føre til at merverdiavgiftsunndragelse begrenses men vi mener uansett at bransjen kan bli mer seriøs når arbeidskraften som brukes ikke er lovstridig.

6.3 Konklusjon og oppsummering

Vi har nå diskutert en rekke tiltak som vi tror kan begrense mulighetene for merverdiavgiftsunndragelse både direkte og indirekte. Vi finner det lite sannsynlig at fiktive selskaper (eller fiktive personer) vil hindres ved en innføring av omvendt avgiftsplikt. Virksomhetene vil i stedet legges om slik at det blir mulig å utnytte svakheter i det nye systemet, slik at den økonomiske kriminaliteten kun

videreføres. Selskaper får dermed adgang til å operere lenger innenfor bransjen før de eventuelt blir oppdaget.

Vi mener derfor at innføring av ROT-fradraget, strengere internkontroll, bedre ressursbruk fra staten og innføring av en mer detaljert omsetningsoppgave i tillegg til omvendt avgiftsplikt er de viktigste tiltakene som kan bidra til å bekjempe det stadig økende problemet med avgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen. Dette innebærer altså at det også finnes andre gode tiltak som kan redusere merverdiavgiftsunndragelse i bygge- og anleggsbransjen.

7. Samlet vurdering

Etter å ha analysert og drøftet påstandene våre har vi ikke kommet frem til noen argumenter som er helt avgjørende for standpunktet vårt. Vi ser at omvendt avgiftsplikt oppleves som et godt og treffsikkert tiltak mot avgiftssvindel både i Norge og i resten av Eruopa. Hittil har det i Norge fungert som et treffsikkert tiltak i bransjer der det er innført (gull og klimagasskvoter) og erfaringer fra Sverige og Finland viser at omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen også har vært treffsikkert.

Skal omvendt avgiftsplikt først innføres vil det oppleves ressurskrevende både for myndighetene og næringslivet, og da spør vi oss om ikke de ressursene heller kunne brukes for å forbedre kontrollressursene på de bedriftene som skiller seg ut, og den type transaksjoner mot sisteleddet hvor man fortsatt skal innkreve avgiften. Vi mener at omvendt avgiftsplikt kan føre til at næringsdrivende vil bruke mer tid på administrasjon, som kan føre til ringvirkninger som at fokus på inntektsskapende arbeid minskes.

Etter å ha diskutert mulige tiltak ser vi at det kan være god grunn å innføre andre tiltak enn omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. Treffsikre tiltak vil ikke bare forhindre unndragelser, men gi store og små selskap en sunnere mulighet til å konkurrere på samme nivå. Vi har samlet sett ikke funnet en overbevisende argumentasjon for at omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen bør innføres i Norge.

8. REFERANSELISTE

“Annual turnover of the construction industry in Finland from 2010 to 2014”
Statista.com. Hentet 06.06.2016
<http://www.statista.com/statistics/432309/turnover-of-the-construction-industry-in-finland/>

Arbeidstilsynet.no. ”Internkontroll”. Hentet 28.06.2016
<http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=207426/>

Asheim, Hans Martin. 2016. ”Fradrag for merverdigavgift ved fiktiv fakturering.”
KPMG 20.06.2016. Kpmglaw.no “Artikler”
<http://www.kpmglaw.no/artikkel/fradrag-for-merverdiavgift-ved-fiktiv-fakturering>

Backhe, Jens. 2015. ”Dømt for fiktiv fakturering av fem millionar kroner”.
Okokrim, 26.06.2015.
Okokrim.no “Dommer”.
<http://www.okokrim.no/doemt-for-fiktiv-fakturering-av-fem-millionar-kroner>

Bandak, Nadia Falch. ”De snusker, snyter og spekulerer med kvoter”. 10.12.2014
<http://attac.no/2014/12/10/de-snusker-snyter-og-spekulerer-med-kvoter/>

BI. 2014. ”Prosjektoppgave: Organisert bruk av fiktive fakturaer øker”
<https://www.bi.no/om-bi/Nyheter-fra-BI/nyhetsarkiv-2014/prosjektoppgave-organisert-bruk-av-fiktive-fakturaer-oket/>

BNL (Byggenæringens Landsforening) (2013). Økonomiske analyser. BNL - rapport 1/2013.

Boe, Erik. *Grunnleggende juridisk metode: en introduksjon til rett og rettstenkning*. Universitetsforl., 2010.

Brekkehus, Arve. 2014.
”25 prosent utenlandske arbeidere i bygg og anlegg” 29.09.2014
<http://www.bygg.no/article/1210277>

Broman, Anna. 2015. ”Fakta – Statistikk” Hentet 26.05.2016
<https://www.sverigesbyggindustrier.se/faktaostatistik>

Brreg.no. ”Registrering av flere enkeltpersonforetak”. Hentet 12.06.2016
<https://www.brreg.no/bedrift/enkeltpersonforetak/registrering-av-flere-enkeltpersonforetak/>

Brun, Thor Arne ”Varsler flere kontroller”. 08.05.2014
<http://www.estatenyheter.no/2014/05/08/varsler-flere-kontroller/>

Byggherreforskriften
(<http://www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=209629>)

Forskrift til merverdiavgiftsloven <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-12-15-1540>

Bærum, Tor Martin. Hentet 04.06.2016. Finansdepartementet.
<http://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2014/Statsbudsjettet-fra-A-til-A/Merverdiavgift/>

Dahlum, Sirianne. "Validitet." 04.09.2015
Store Norske leksikon. Snl.no "definisjoner" <https://snl.no/validitet>

Djuve, Amund. 2016.
"Rekordmange arbeidsinnvandrere flytter fra Norge". Dagens Næringsliv.
01.06.2016
<http://www.dn.no/nyheter/politikkSamfunn/2016/06/01/0751/Arbeidsmarkedet/rekordmange-arbeidsinnvandrere-flytter-fra-norge>

Dn.no 2014. "Politikk og samfunn".
<http://www.dn.no/nyheter/politikkSamfunn/2011/07/07/skatteetaten-trenger-ikke-lete-lenge-etter-fiktiv-fakturering>

Dyrnes, Cecilie. Gjems, Onstad. Kildal, Tor S. 2012. Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal

Egil, Espen Hansen. 2014.
"Slik kan vi vinne kampen mot svart arbeid" Aftenposten. 25.09.2014.
<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/Slik-kan-vi-vinne-kampen-mot-svart-arbeid-78632b.html>

Flesland, Stig. "Regjeringen skrinlegger ROT-fradraget". 09.04.2015.
<http://www.skatt.no/2015/03/12/regjeringen-skrinlegger-rot-fradraget/>

Ghauri, Pervez N., and Kjell Grønhaug. *Research methods in business studies: A practical guide*. Pearson Education, 2010.

Gegge-Dahl, Siri "Krever endring i momsreglene". 01.05.2014
<http://www.aftenposten.no/norge/Krever-endring-i-momsreglene-90247b.html>

Haakaas, Einar. Dahl, Siri Gedde. "Frykter mafiatilstander i byggebransjen".
18.09.2013 Hentet 20.12.2015
<http://www.aftenposten.no/norge/Frykter-mafiatilstander-i-byggebransjen-108975b.html>

Haakaas, Einar. Dahl, Siri Gedde. "Organiserte nettverk med fiktiv fakturering beskytter bakmennene." 18.11.2014. Hentet 02.01.2016
<http://www.aftenposten.no/norge/Toppene-i-kriminelle-nettverk-slipper-unna-69523b.html>

Haakaas, Einar "Tiltalt for å ha laget fiktive skattefradrag for nær 2000 personer".
18.09.2015

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Tiltalt-for-a-ha-laget-fiktive-skattefradrag-for-nar-2000-personer-8169775.html>

Haakaas, Einar. Dahl, Siri Gedde. "1,1 milliard i unndratt skatt og moms". 22.09.2014 Hentet 18.12.2015

http://www.aftenposten.no/norge/1_1-milliard-i-unndratt-skatt-og-moms-78953b.html

Hagtvet, Jan-Erik 2014. "Byggeæringens svarte side Erfaringer fra Skattekrim i Skatt øst". Frokostseminar hos KPMG. 04.07.2014

Kpmg.com. "Artikler og publikasjoner"

<https://www.kpmg.com/NO/NB/Nyheter-Innsikt/artikler-og-publikasjoner/nyheter/Documents/Byggenæringens%20svarte%20side.pdf>

Hammerstad, Kathrine. "Avslørte skattesnusk for én milliard på fire år: – Mafia-lignende tilstander i malerbransjen". 21.10.2013

<https://www.nrk.no/okonomi/har-avslort-milliard-skattesnusk-1.11310465>

Holte, Christian Hans. "Slik kan vi vinne kampen mot svart arbeid". 25.09.2014.

<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/Slik-kan-vi-vinne-kampen-mot-svart-arbeid-78632b.html>

Hultgreen, Gunnar. 2014. "Kjeltringene skal tas!"

"justisminister Anders Anudsen".

Dagbladet.no. 14.03.2014.

http://www.dagbladet.no/2014/03/13/nyheter/okonomisk_kriminalitet/justisminister/velferdsstaten/32292988/

Iversen, Bjørn Kray. 2011. "Skatteetaten trenger ikke lete lenge etter fiktiv fakturering." Dagensnaeringsliv, 10.02.2014.

Jensen, Siv. 2016. "Små bedrifter – store verdier." 02.02.2016.

Regjeringen.no "aktuelt"

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/sma-bedrifter--store-verdier/id2473521/>

Johannessen, Asbjørn, Line Kristoffersen, and Per Arne Tuft.

"Forskningsmetode for økonomiskadministrative fag." *Abstrakt forlag* (2004).

Johansen, Sigbjørn. 2011. "SKDs utredning om omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen." Finansdepartementet, 03.10.2011.

Kalko, Jakob. Skyrudsmoen, Lene. 2013. "Bygge- og anleggsvirksomhet, strukturstatistikk, 2013." 23.04.2015.

Ssb.no "bygg-bolig-og-eiendom".

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/stbygganl/aar/2015-04-23>

Kristiansen, Jan-Egil. 2012. "Skattekriminalitet og fiktiv fakturering I byggnæringen. Skatteetaten." Skatteetaten, 01.6.2012. Randex.no "skattekrim"

http://www.randex.no/mlf/MLF-nytt_juni_2012/skattekrim.pdf

Kristiansen, Jan-Egil. "NTL konferanse 25. september 2013. Skatteetatens oppfølging av handlingsplan mot svart økonomi." Hentet 18.08.2016
<https://www.ntl.no/Content/116996/Kristiansen-Kriminelt-Arbeidsliv-presentasjon.pdf>

Kristoffersen, Trond. Merverdiavgift – lærebok. Fagbokforlaget. 2011.

Landsorganisasjonen i Norge (2014). Skattelette og statsstøtte til hjemmetjenester som tiltak mot svart økonomi. Samfunnsnotat nr 6/14.

Lov 19.06.2009 nr. 58: Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) og Innst. O. nr. 120 (2008–2009)

Lov 26.03.2010 nr. 7: Prop. 73 L (2009–2010) Endringer i lov om merverdiavgift og Innst. 94 L (2009–2010) Handel med klimavoter

Lov 21.06.2013 nr. 71: Prop. 150 LS (201–2013) Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga og Innst. 475 L (2012–2013) Representantens solidaransvar

Lov 13.12.2013 nr. 125: Prop. 1 LS (2013–2014) Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga, Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) og Innst. 4. L (2013–2014) Innenlands omsetning av gull

Løfsgaard, Elin Sætre. Deloitte. "Scheel-utvalget – Oppsummering av forslaget for et nytt skatteopplegg". Hentet 29.06.2016
<http://www2.deloitte.com/no/no/pages/tax/articles/scheel-utvalget-et-nytt-skatteopplegg-for-norge.html>

Merverdiavgiftshåndboken. 12. Utg. 2016.
http://www.skatteetaten.no/globalassets/pdfer/handboker/mva_handboken_12_2016juli.pdf

Nordrum, Siv. 2016. "Vurderinger av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen"
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2011-2012/inns-201112-370/13/>

NOU 2009:4 Tiltak mot skatteunndragelser.

NSR-org.no. "Kriminalitets- og sikkerhetsundersøkelsen i Norge (KRISINO)" Hentet 29.04.2016
<http://www.nsr-org.no/krisino/>

NTNU "Regnskap - Mva ved import av tjenester" Hentet 29.05.2016
<https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Regnskap+-+Mva+ved+import+av+tjenester>

OHIF.no. "Skattefradrag ved bruk av håndverktjenester på egen bolig" Hentet 08.08.2016 <http://ohif.no/lobby-for-handverk/rot-samarbeid/>

Ollstad, Bernt. 27.06.2016."Ny skattemelding og nye regler ved import av varer". <https://www.sticos.no/portal//Nyheter/TabId/91/ArtMID/483/ArticleID/420/Ny-skattemelding-og-nye-regler-ved-import-av-varer.aspx>

Okokrim.no. "Tverrfaglig samarbeid i kampen mot arbeidslivskriminalitet". 13.06.2016
<http://www.okokrim.no/tverrfaglig-samarbeid-i-kampen-mot-arbeidslivskriminalitet>

Ot.prp. nr. 17 (1968–69) Om lov om alminnelig omsetningsavgift og særskilt avgift på visse varer og tjenester (merverdiavgiftsloven) og Innst. O. XVII (1968–69)

Ot.prp. nr. 18 (1976–77) og Innst. O. nr. 34 (1976–77). Avgiftsplikt for utenlandske næringsdrivende

Ringnes, Torstein. "Politiet: Slik fungerer kriminelle nettverk i malerbransjen" 31.10.14 Hentet 23.03.15
<http://www.aftenposten.no/norge/Politiet-Slik-fungerer-kriminelle-nettverk-i-malerbransjen-75600b.html>

Regelhjelp.no "Byggebransjen". Hentet 07.05.2016
<http://www.regelhjelp.no/no/Finn-HMS-krav-til-din-bransje/Byggebransjen/>

Regjeringen.no. "Utsatt avregning av merverdiavgift ved innførsel av varer". 13.04.2007. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utsatt-avregning-av-merverdiavgift-ved-i/id462881/>

Regjeringen.no "Tiltak mot skatteunndragelser"27.04.2009
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tiltak-mot-skatteunndragelser/id558343/>

Regjeringen.no. "Handlingsplan mot økonomisk kriminalitet" 15.03.2011
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/handlingsplan-mot-okonomisk-kriminalitet/id635889/>

Regjeringen.no "Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga". 2011
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-112-l-20112012/id683412/?ch=13>

Regjeringen.no. "Generelt om merverdiavgiften". 14.11.2011
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fin/tema-og-redaksjonelt-innhold/redaksjonelle-artikler/2009/merverdiavgift/id558363/>

Regjeringen.no "Sundvolden-plattformen". 16.10.2013
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/politisk-plattform/id743014/#okonomi_naring

Regjeringen.no. "Endringer i lov om merverdiavgift". Hentet 05.05.2016
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Prop-73-S-2009-2010/id593350/?ch=1&q=&id=593350>

Regjeringen.no "Historiskarkiv"
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svar-pa-spm-1942-fra-stortingsrepresentanta/id657374/>

Regjeringen.no " Historiskarkiv"
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringens-handlingsplan-mot-okonomisk/id646759/>

Regjeringen.no. 2011 "Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet". Hentet 08.05.2016
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-handlingsplan-mot-okonomisk/id635899/>

Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet. 2011. Hentet 09.05.2016
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/info/2011/forelopig_versjon_handlingsplan_oko_krim.pdf

Regjeringen.no "Høring om sanntidskontroll og andre endringer for å hindre misbruk av HMS-kortene i bygge- og anleggsbransjen og renholdsbransjen" 10.09.2015.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-om-endringer-i-forskrift-om-hms-kort-for-bygge--og-anleggsplasser-forskrift-om-offentlig-godkjenning-av-renholdsvirksomheter-og-forskrift-om-sikkerhet-helse-og-arbeidsmiljo-pa-bygge--eller-anleggsplasser-byggherreforskriften--tiltak-for-a-motv/id2439251/>

Sandvig, Gard. "Ny konkursrekord i bygg og anlegg", 20.02.2015
<http://www.estatenyheter.no/2015/02/20/ny-konkursrekord-i-bygg-og-anlegg/>

Saunders, Mark NK. *Research methods for business students*, 5/e. Pearson Education India, 2011.

Schjerva, Roger. 15.03.2011
"Fremleggelse av ny handlingsplan mot økonomisk kriminalitet"
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/fremleggelse-av-ny-handlingsplan-mot-oko/id635896/>

Schjerva, Roger. 2011. " Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet."
Publisert under finansdepartementet. 10.06.2011

Skatteetaten.no. "Avgiftsbehandlingen for fjernleverbare tjenester". Hentet 29.03.2016

http://www.skatteetaten.no/globalassets/pdfer/skd-meldinger/skd07_10.pdf

Skatteetaten.no. "Endringer i lov om merverdiavgift – Omvendt avgiftsplikt ved innenlandsk omsetning av klimavoter". 26.03.2010.

<http://www.skatteetaten.no/no/Radgiver/Rettskilder/Kunngjoringer/Endringer-i-lov-om-merverdiavgift--Omvendt-avgiftsplikt-ved-innenlandsk-omsetning-av-klimavoter/>

Skaug, Ole Martin. "Hvitvasket 93 millioner med falske fakturaer". 09.05.2011

<http://e24.no/makro-og-politikk/hvitvasket-93-millioner-med-falske-fakturaer/20228125>

Skatteetaten.no "Fakturering av gull ved omvendt avgiftsplikt". 08.01.2014.

<http://www.skatteetaten.no/no/Radgiver/Rettskilder/Kunngjoringer/Fakturering-av-gull-ved-omvendt-avgiftsplikt/>

Skatteetaten.no "spleiselaget" Hentet 29.06.2016

<http://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Om-oss/Forebyggende-arbeid/Spleiselaget/>

Skatteetaten.no. "Spørsmål om det foreligger plikt til å beregne merverdiavgift ved kjøp av fjernleverbare tjenester fra utlandet." 05.05.2011

<http://www.skatteetaten.no/se/Radgiver/Rettskilder/Uttalelser/bfu/Sporsmal-om-det-foreligger-plikt-til-a-beregne-merverdiavgift-ved-kjop-av-fjernleverbare-tjenester-fra-utlandet/>

Skatteetaten.no. "Strategier 2015-2025". Hentet 08.08.2016

<http://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Om-oss/Strategier-2015-2025/>

Skatteetaten.no. "Tap av fradrag ved kontant betaling" Hentet 03.06.2016

<http://www.skatteetaten.no/no/Bedrift-og-organisasjon/Rapportering-til-Skatteetaten/Fradrag/Tap-av-fradrag-ved-kontant-betaling/>

Skatteverket (2010) Omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt i byggsektorn. - rapport: 131213362-10/113

Skatteverket (2014). Rot- och rutbetalningar.

Ssb.no. "Bygge- og anleggsvirksomhet, strukturstatistikk, 2013" 23.04.2015

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/stbygganl/aar/2015-04-23>

Statistisk sentralbyrå "Bygge- og anleggsvirksomhet, strukturstatistikk" 2014

<http://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/stbygganl/aar/2016-04-19?fane=tabell&sort=nummer&tabell=263051#tab-tabell>

Statistisk sentralbyrå 22.06.2016

"Omsetning i bygge- og anleggsvirksomhet, 1. termin 2016"

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/bygganloms>

Sticos.no. "Nye regler for merverdiavgift ved vareimport". 08.06.2015

<https://www.sticos.no/portal//Regnskapsmetodikk-Startside/Regnskapsmetodikk-Nyheter/TabId/105/ArtMID/3655/ArticleID/287/Nye-regler-for-merverdiavgift-ved-vareimport.aspx>

Stortinget.no "Merverdiavgift og elektroniske tjenester". Hentet 04.06.2016

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2010-2011/inns-201011-004/11/>

Sveriges Byggindustrier. "Fakta om byggandet". 2015

https://publikationer.sverigesbyggindustrier.se/Userfiles/Info/491/FoB_2015.pdf

Faktaark "Statens inntekter og utgifter". Det kongelige finansdepartementet.

Hentet 16.04.2016

https://www.regjeringen.no/contentassets/a015e188755840779587947912d57429/faktaark2015_inntekter.pdf

Thorenfeldt, Gunnar. Krokfjord, Torgeir. Bartnes, Arve. 2015.

"Slik infiltrerer bandene Norge på 1-2-3."

Dagbladet.no. 19.05.2015.

http://www.dagbladet.no/2015/05/18/nyheter/innenriks/kjeltring_as/organisert_kriminalitet/kriminalitet/39226459/

Tonnessen, Sigurd. "Realibilitet." 10.05.2015.

Store Norske leksikon.

Snl.no "definisjoner"

<https://snl.no/reliabilitet>

Tryti, Helge A. 2016

"Viktige begreper og definisjoner"

<http://www.entrepriserettsadvokater.no/borettslag-sameier/viktige-begreper-og-definisjoner/>

Tjora, Av Aksel. "Kvalitative forskningsmetoder i praksis, 2. utgave." *Chronicle* (2016).

Vatnoy, Arne. Carlsen, Helge. "Tretti prosent av omsetningen i byggebransjen er svart." 20.11.2014

<https://www.nrk.no/norge/tretti-prosent-av-omsetningen-i-byggebransjen-er-svart-1.12055029>

9. VEDLEGG

Vedlegg 1: Alle kandidater vi sendte ut spørreundersøkelsen til

- **Regnskap Norge; post@regnskapnorge.no**
- **Brønnøysundregistrene;**
Brønnøysundregistra
Postboks 900
8910 Brønnøysund
Epostadresse: firmapost@brreg.no
- **Bedriftsforbundet;**
Morten Berge (Konstituert administrerende direktør):
berge@bedriftsforbundet.no
Andreas Strandskog (Næringspolitisk rådgiver):
strandskog@bedriftsforbundet.no
Morten Bjerkhaug (Senioradvokat/rådgiver):
bjerkhaug@bedriftsforbundet.no
Eirik Kollerøy (Senioradvokat/direktør for næringspolitikk og kommunikasjon): ek@bedriftsforbundet.no
Monica Gregory (Administrasjonskonsulent):
gregory@bedriftsforbundet.no
- **Econa administrerende direktør Tom Bolstad (fra høringer - bedriftsforbundet): tom@econa.no**
- **Revisorforeningen; post@revisorforeningen.no**
- **LO; lo@lo.no**
Økonomiavdelingen - siv.schau@lo.no
Skatt og avgiftspolitik - Stein.Reegard@lo.no
Nestleder - gerd.kristiansen@lo.no
- **Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA; lawyers@steenstrup.no**

Eivind Bryne (leder, men tror ikke han jobber der mer..)

eivind.bryne@steenstrup.no

- **Samferdselsdepartementet;** postmottak@sd.dep.no
(<https://www.regjeringen.no/no/dep/sd/kontakt/id799/>)
- **Skattedirektoratet;** skattedirektoratet@skatteetaten.no
(<https://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Kontakt-oss/E-post/Henvendelsesskjema/Privatperson-med-adresse-i-Norge/?sourceid=36403&tk=edfbc69b3dc74bca94ae2871a7b20fde>)
- **NHO;** firmapost@nho.no
Direktør (område næringspolitikk): Ingebjorg.Harto@nho.no
- **Advokatforeningen;** post@advokatforeningen.no
- **Skattebetalerforeningen;** post@skatt.no
- **Aker Solutions ASA;**
Senior Manager International Tax (fra høring) -
laila.margrethe.thomassen@akersolutions.com

<http://akersolutions.com/contact/>
- **Norsk Øko-Forum;** nof@norskokoforum.org
leder@norskokoforum.no
- **Byggenæringens Landsforening;** firmapost@bnl.no
- **Norges Bondelag;** bondelaget@bondelaget.no
- **Norsk tjenestemannslag;** post@ntl.no
- **Finansnæringens hovedorganisasjon – FNO;** firmapost@fnh.no, tlf:
23284200

-
- **Riksadvokaten**; postmottak@riksadvokaten.no
 - **Konkurransetilsynet**; post@konkurransetilsynet.no, tlf: 55597500
 - **NAV**; presse@nav.no, tlf: 55553333
 - **Maskinentreprenørenes Forbund (MEF)**; firmapost@mef.no, tlf: 22402900
Andre kontaktpersoner i MEF:
Juridisk sekretær: monica.kentsrud@mef.no
Advokat: erling.erstad@mef.no
Advokat: silje.lindvig@mef.no
Ansvarlig advokat: thomas.kollerod@mef.no
Advokatfullmektig: holm.grimsrud@mef.no
 - **Statistisk sentralbyrå**; ssb@ssb.no
 - **Regjeringsadvokateten**; ajr@regjeringsadvokaten.no,
postmottak@regjeringsadvokaten.no
 - **Kunnskapsdepartementet**; postmottak@kd.dep.no
UiO på vegne av kunnskapsdepartementet: postmottak@admin.uio.no
 - **KPMG tax**; (Oddgeir Kjorsvik Partner) oddgeir.kjorsvik@kpmg.no
marianne.killengreen@bdo.no
bjorn.kleiven@bdo.no
knut.andreassen@bdo.no
magnus.jones@no.ey.com
 - **Deloitte**: tpaulshus@deloitte.no rsaastad@deloitte.no
awith@deloitte.no ssperre@deloitte.no afroland@deloitte.no
jmarstrander@deloitte.no
 - **RMS** (audit and tax consulting): <http://www.rsm.global/norway/kontakt-oss>

Vedlegg 2: Spørreundersøkelse Q1

Initial Report

*Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen***Q1 - Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig**

Navn	Stilling/Selskap
Bjørn Cappelen	seniorarkitekt UiO
Ingmar Fimreite	Røyrleggjar Ingmar Fimreite as
Allan Bakken	Daglig Leder Rørguttan AS Vadsø
Stein Ove Bjelland	Daglig leder Bjelland VVS AS
Eirik Saltrø	Daglig Leder Hellevik AS
Rune kvam	eier/as
Brede Grønningen	Dagleg leiar i Husnes Røyr AS
Martin Andersen	Daglig leder / Tanga VVS & Miljø AS
Jo Finborud	Daglig leder/Arve HagenAS
Tollef Berger	Daglig leder Askim og Mysen rør AS
Soliman Elamari	Avdelingsleder Klepp rør
Björg Helen Osvoll Mæland	Dagligleder/Mæland Rør as
Jan Roger Grannes	daglig leder/Grannes VVS
Richard Haave Hanssen	Advokat/Pwc (tax and legal)
Maj Hines Grape	NHO
Joakim Marstrander	Advokat/Deloitte (tax and legal)
Rune Grimstad	Drange Maskin a.s
Mats Tveit	Økonomidirektør, Selvaag BoligASA
Per Jæger	Adm. direktør Boligprodusentene

Jomar Talsnes
Heggdal

Næringspolitisk rådgiver, Byggenæringens
Landsforening

Vedlegg 3: Spørreundersøkelse Q2

Q2 - Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

Question	1 (helt enig)		2		3		4		5 (helt uenig)		Tot al
Mva- unndragelse er et betydelig problem i Norge.	29.31 %	1 7	27.59 %	1 6	27.59 %	1 6	12.07 %	7	3.45 %	2	58
Mva- unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	31.03 %	1 8	29.31 %	1 7	25.86 %	1 5	10.34 %	6	3.45 %	2	58
Dagens MVA- ordning er relativt komplisert.	21.43 %	1 2	17.86 %	1 0	30.36 %	1 7	19.64 %	1 1	10.71 %	6	56
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragel se.	21.43 %	1 2	28.57 %	1 6	39.29 %	2 2	3.57 %	2	7.14 %	4	56
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at	14.29 %	8	37.50 %	2 1	26.79 %	1 5	12.50 %	7	8.93 %	5	56

samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.											
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	21.43 %	1 2	30.36 %	1 7	28.57 %	1 6	14.29 %	8	5.36 %	3	56
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	23.64 %	1 3	27.27 %	1 5	29.09 %	1 6	10.91 %	6	9.09 %	5	55
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlydige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlydige.	25.45 %	1 4	27.27 %	1 5	27.27 %	1 5	14.55 %	8	5.45 %	3	55
Omlegging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevidninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	30.36 %	1 7	30.36 %	1 7	32.14 %	1 8	7.14 %	4	0.00 %	0	56

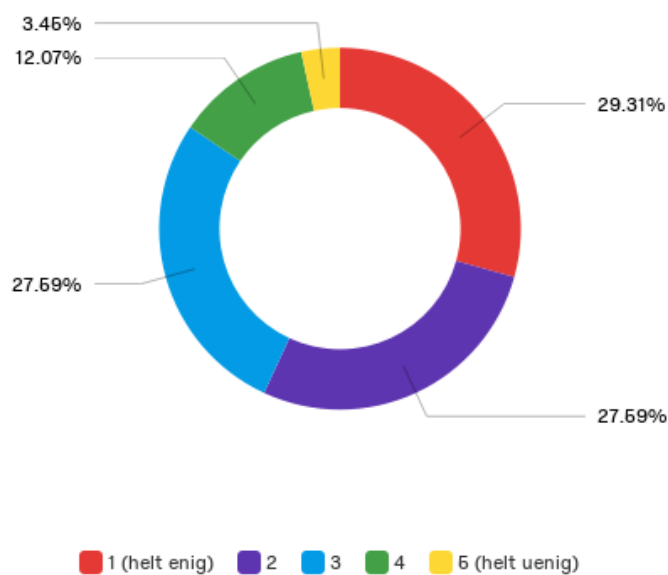
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	12.50 %	7	28.57 %	1 6	37.50 %	2 1	14.29 %	8	7.14 %	4	56
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	23.21 %	1 3	33.93 %	1 9	23.21 %	1 3	16.07 %	9	3.57 %	2	56
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.	5.36 %	3	23.21 %	1 3	48.21 %	2 7	19.64 %	1 1	3.57 %	2	56
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	7.14 %	4	19.64 %	1 1	67.86 %	3 8	3.57 %	2	1.79 %	1	56
Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til	10.71 %	6	26.79 %	1 5	35.71 %	2 0	26.79 %	1 5	0.00 %	0	56

mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.											
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	10.71 %	6	10.71 %	6	53.57 %	3 0	21.43 %	1 2	3.57 %	2	56
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	17.86 %	1 0	37.50 %	2 1	33.93 %	1 9	7.14 %	4	3.57 %	2	56
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	19.64 %	1 1	33.93 %	1 9	32.14 %	1 8	10.71 %	6	3.57 %	2	56
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke	10.71 %	6	17.86 %	1 0	62.50 %	3 5	8.93 %	5	0.00 %	0	56

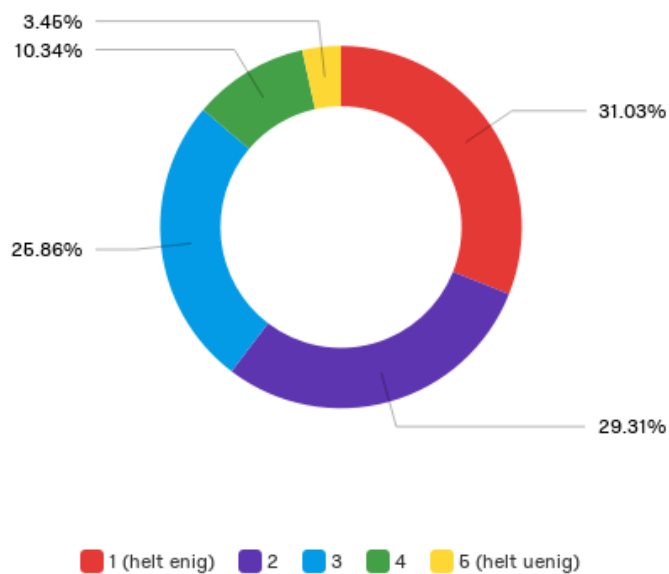
ukjent.											
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	12.73 %	7	29.09 %	16	29.09 %	16	16.36 %	9	12.73 %	7	55
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	25.45 %	14	16.36 %	9	38.18 %	21	9.09 %	5	10.91 %	6	55

Vedlegg 4: Spørreundersøkelse Q2 grafer

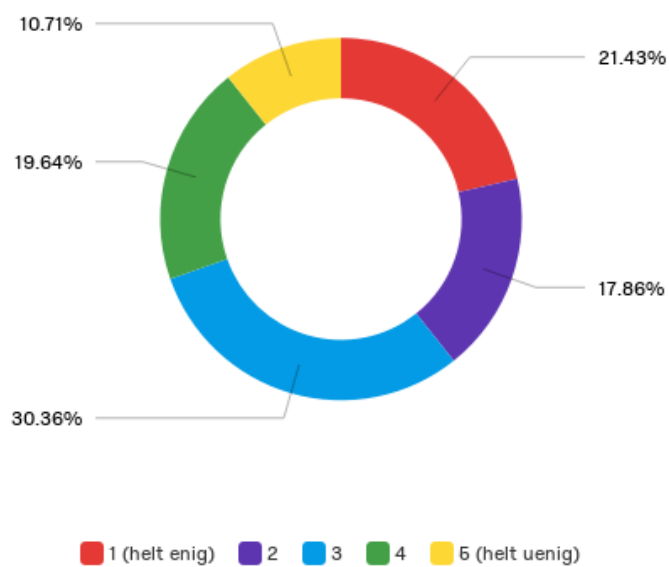
Q2 illustrert i grafer

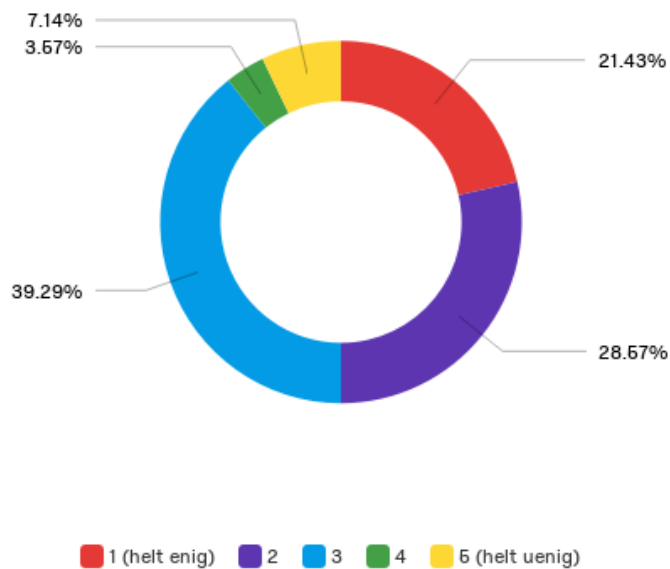
Figur 1: Respondentenes svar på om "mva unndragelse er et betydelig problem i Norge"

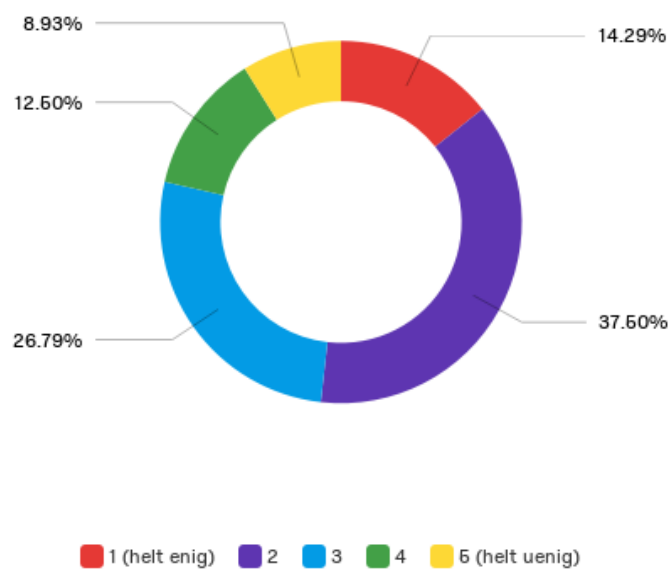
Figur 2: Respondentenes svar på om "mva unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen"

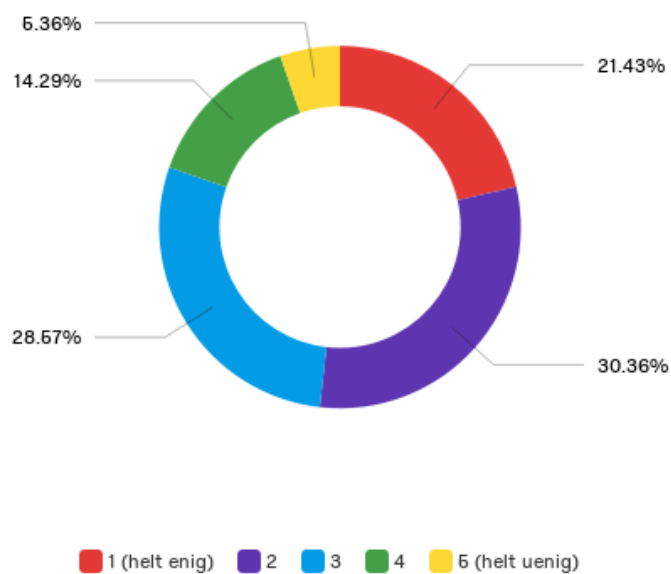
Figur 3: Respondentenes svar på om "dagens mva ordning er relativt komplisert".

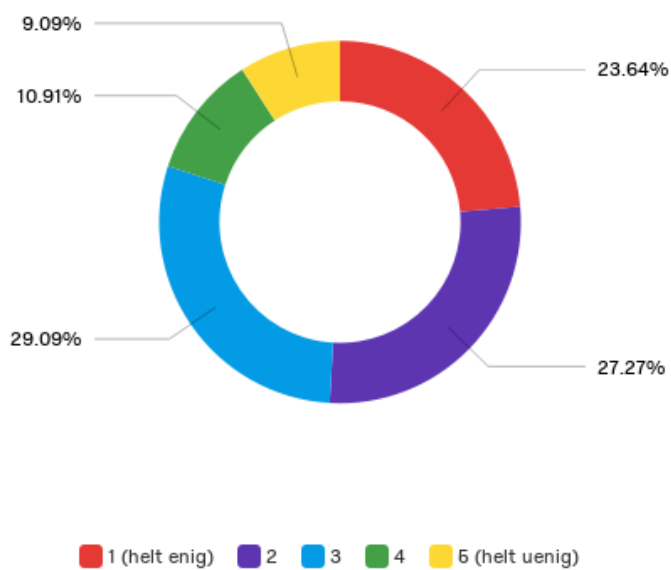
Figur 4: Respondentenes svar på om "omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse".

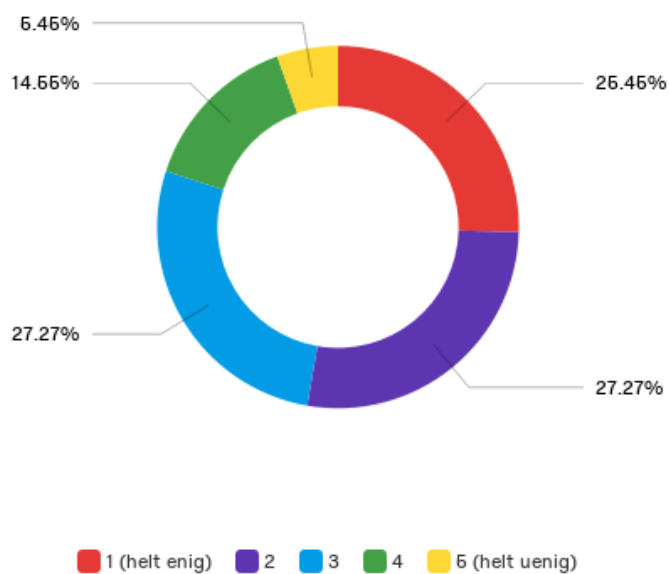
Figur 5: Respondentenes svar på om "innføring av omvendt avgiftsplikt vil sende ut en signaleffekt om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelse".

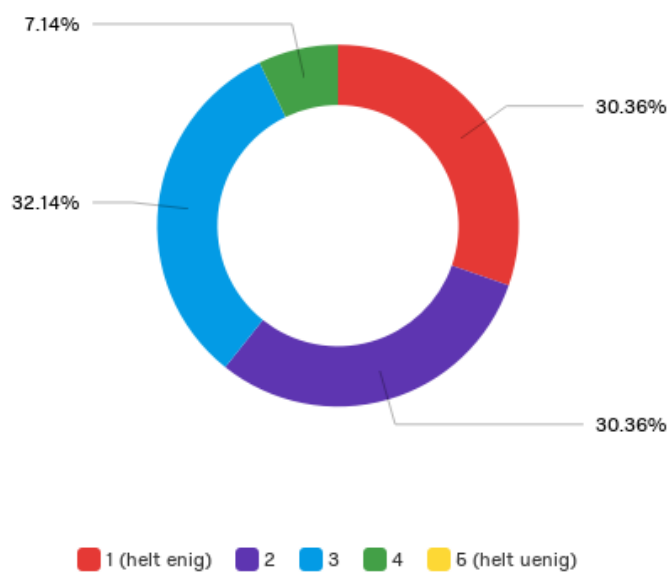
Figur 6: Respondentenes svar på om "Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen"

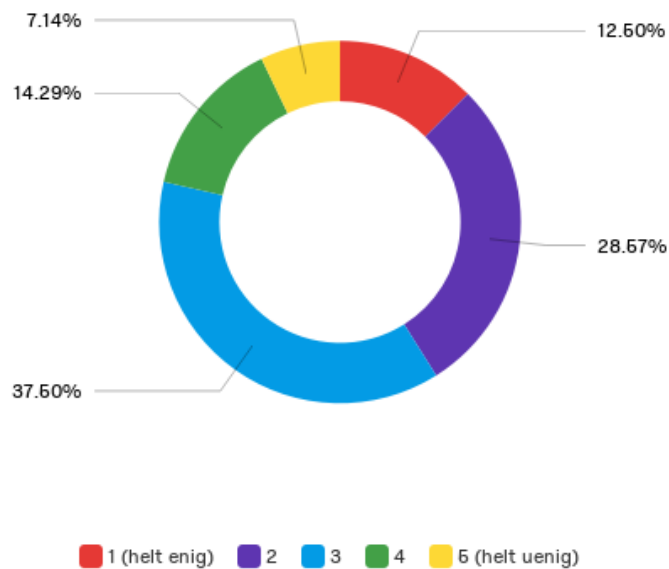
Figur 7: Respondentenes svar på om "En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører"

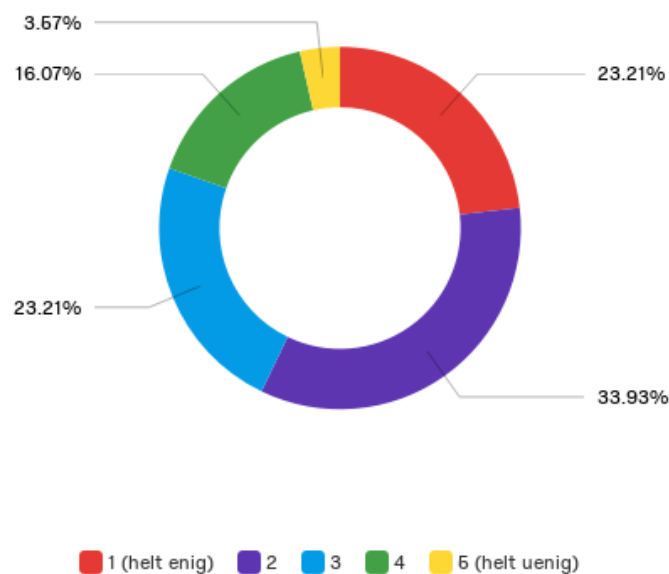
Figur 8: Respondentenes svar på om “Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige”

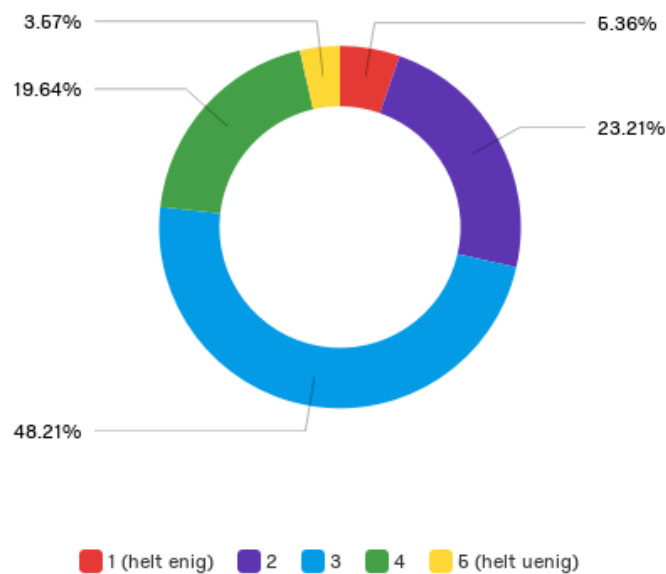
Figur 9: Respondentenes svar på om “Omlegging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift”

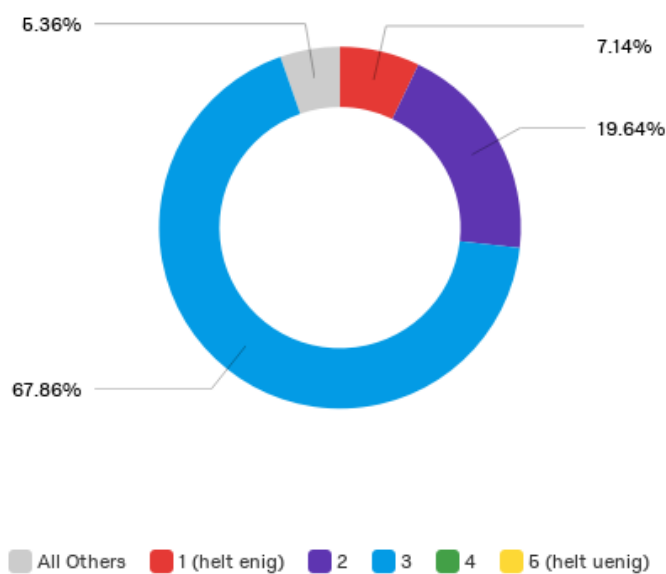
Figur 10: Respondentenes svar på om “De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen”

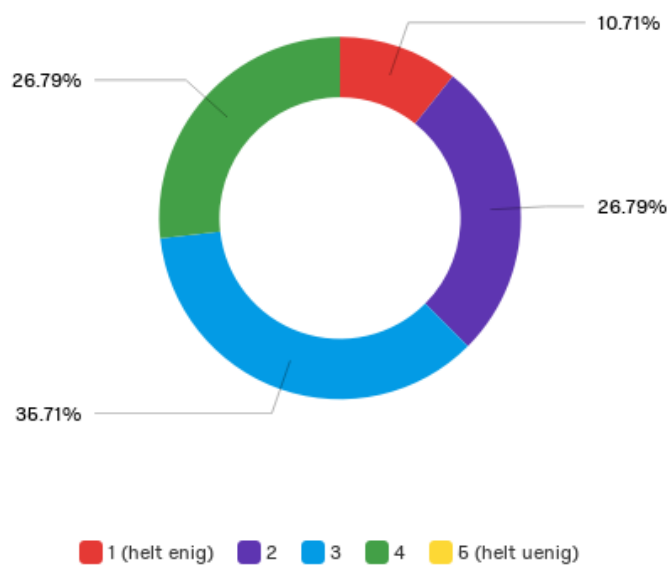
Figur 11: Respondentenes svar på om “Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse”

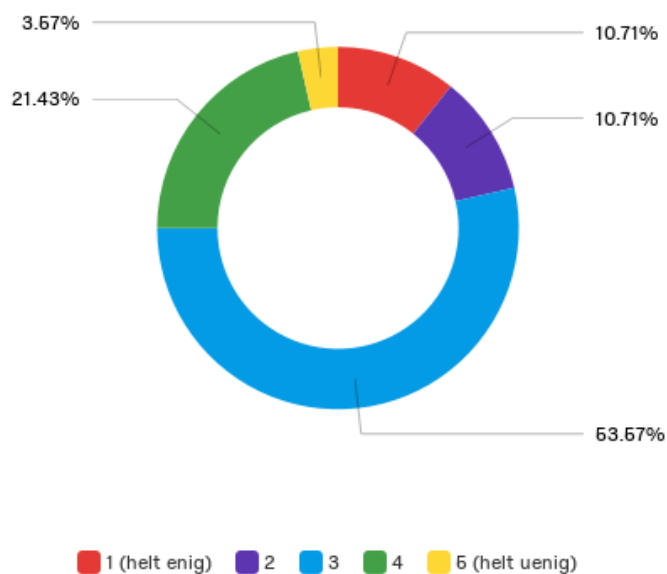
Figur 12: Respondentenes svar på om “En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun opererer lenger innenfor bransjen før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt”

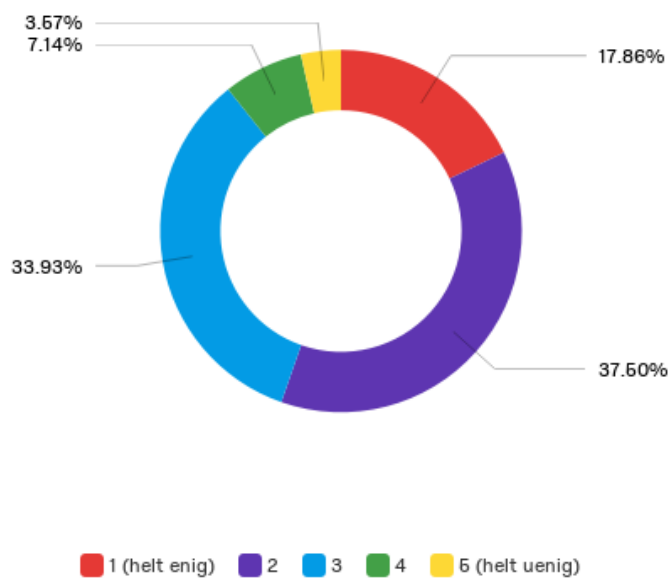
Figur 13: Respondentenes svar på om “Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling”

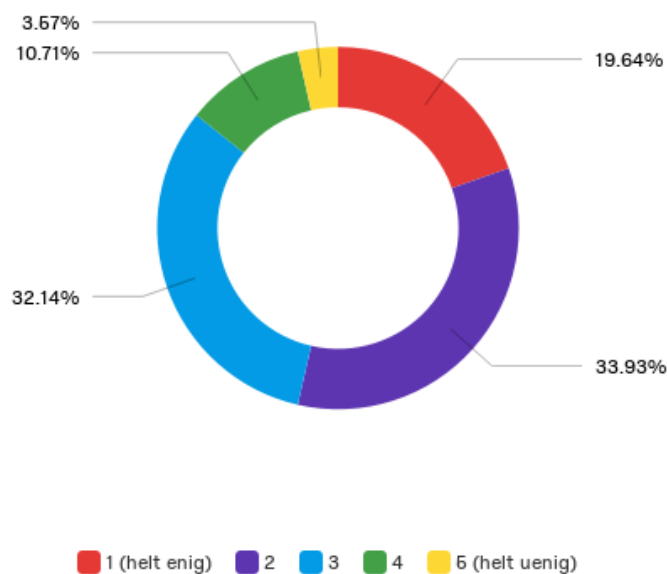
Figur 14: Respondentenes svar på om "Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg"

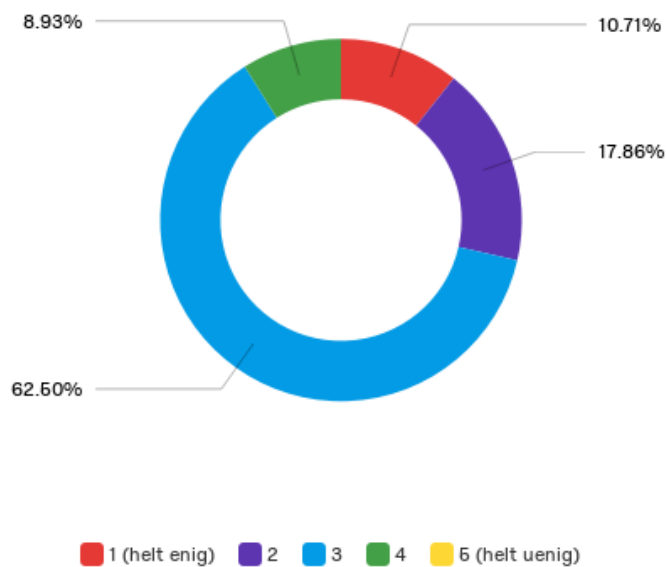
Figur 15: Respondentenes svar på om "En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen"

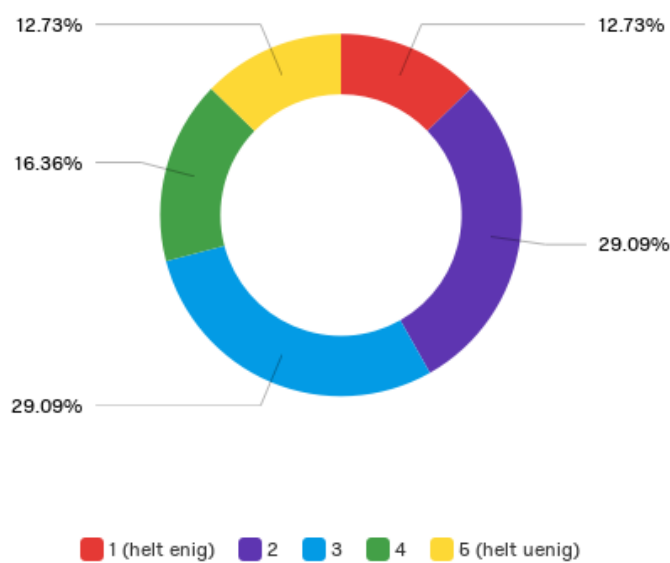
Figur 16: Respondentenes svar på om "Omvendt avgiftsplik i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper"

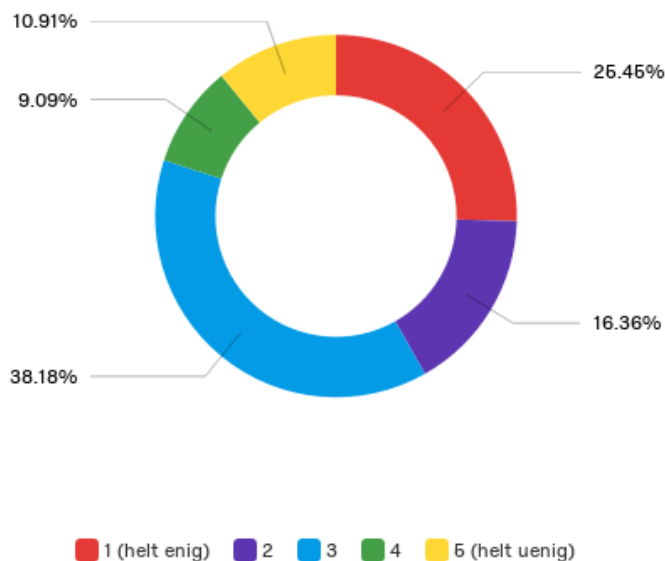
Figur 17: Respondentenes svar på om "For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten"

Figur 18: Respondentenes svar på om "Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonalt (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent"

Figur 19: Respondentenes svar på om "Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva"

Figur 20: Respondentenes svar på om "jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen"

Vedlegg 5: Spørreundersøkelse supplerende svar

Q3 - Andre kommentarer, fordeler/ulemper knyttet til innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.

Andre kommentarer, fordeler/ulemper knyttet til innføring av omvendt avgift...

Hva er omvendt avgiftsplikt???

Bedre om vi hadde fått inn ROT-fradraget.

Jf. Regler for selvstendig virksomhet: Skattedirektoratet.

Vedlegg 6: Ikke-anonyme respondenter

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☒	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☒	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☒	☐	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uenig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffefølgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☒	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☒	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☒	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☒
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☒	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☒	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lowlydige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lowlydige.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevidninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☐	☒	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☒	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødige stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☒	☐
før de evt. blir oppdaget og straffefølgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☐	☒	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☒	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☒	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☒	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☒	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødige stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avlirer fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☒	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☒	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☒	☐	☐	☐	☐
Omlagning av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☒	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☒
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☐	☒	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☒	☐	☐	☐
for de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☒	☐	☐	☐	☐
Omlagning av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☒	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐

Q7. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn	Eirik Saltre
Stilling/Selskap	Daglig Leder

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☐	☒
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☐	☒
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettfærdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☐	☒
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er uskseptabelt å innføre regler som utgjør en unedig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☒	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☐	☒
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☒
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☒	☐	☐	☐	☐
Omlægging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevidninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☒	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☒	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☐	☒
for de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlægging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☒	☐	☐	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☐	☒
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn Brede Grønningen
 Stilling/Selskap Dagleg leiar i Husnes Røy AS

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødlig stor belastning for de serløse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☐	☐
For de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av mervedavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userøse aktører.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lavtydige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lavtydige.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurranservedridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for mervedavgift.	☐	☐	☒	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overveier fordelene ved ordningen.	☐	☒	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userøse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userøse aktører kun	☒	☐	☐	☐	☐
for de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☒	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☒	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐

Nett. Dette resultat blir publisert på opplysningsnettet til innbyggerne

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uenig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☐	☐
Bygghemene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn	Tollef Berger
Stilling/Selskap	Daglig leder

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☒	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☒	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unedig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun	☐	☒	☐	☐	☐
for de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn Soliman Elamari
 Stilling/Selskap Avdelingsleder Klepp røt

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☒	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☒	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☒	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uønsket stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffefølgt.					
Omvendt avgiftsbehandling aviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☒	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlegging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☐	☐	☐
Omlegging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn Jan Roger Grannes
 Stilling/Selskap daglig leder/Grannes VVS

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☒	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svart omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☒	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☒	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☐	☒
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de serløse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☐	☐	☒	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun opererer lenger innenfor bransjen før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☒	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☒	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn	Richard Haave Hanssen
Stilling/Selskap	Advokat/Pwc

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☒	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlægging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☒	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☒	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uenlig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☒	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlægging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☒	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☒	☐	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☒	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi loydlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er loydlige.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☒	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☒	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uenig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☒	☐
før de evt. blir oppdaget og straffefølgt.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☐	☒	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☐	☒	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☐	☒	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☒	☐	☐	☐	☐
Bygghemene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☐	☒	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☒	☐	☐	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☒	☐	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☒	☐	☐	☐	☐
Det er usksseptabelt å innføre regler som utgjør en unedig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.	☐	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☒	☐	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☒	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☒	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☐	☐	☒
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☐	☒	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☒	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☒	☐	☐
Det er uskseptabelt å innføre regler som utgjør en uædig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☐	☒	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
ler de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling aviker fra dagens prinsipp om felt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☒	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☐	☒	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☒	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☒	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☒	☐	☐
før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☒	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn
 Stilling/Selskap

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-unndragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-unndragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☐	☐	☐	☒
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☐	☒	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av useriøse aktører.	☐	☐	☒	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovydige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovydige.	☐	☐	☐	☒	☐
Omlagging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☐	☒	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☒	☐	☐	☐	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en uenlig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de useriøse.	☐	☒	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at useriøse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☒	☐	☐	☐
for de evt. blir oppdaget og straffefølgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlagging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☒	☐	☐	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☒	☐	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☐	☐	☒	☐
Byggherene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☒	☐	☐	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☐	☐	☒

Q1. Dette feltet om personlige opplysninger er frivillig

Navn Jomar Talsnes Heggdal
 Stilling/Selskap Næringspolitisk rådgiver, Byggenæringens Landsforening

Q2. Nedenfor er det en rekke påstander du skal ta stilling til når det gjelder omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen. Kryss av for hvor enig du er med utsagnene under på en skala fra 1 (helt enig) til 5 (helt uenig).

	1 (helt enig)	2	3	4	5 (helt uenig)
Mva-undragelse er et betydelig problem i Norge.	☐	☐	☒	☐	☐
Mva-undragelse er et betydelig problem i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☒	☐	☐	☐
Dagens MVA-ordning er relativt komplisert.	☒	☐	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt er et treffsikkert virkemiddel mot avgiftsunndragelse.	☐	☒	☐	☐	☐
Innføring av merverdiavgift vil sende ut en signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolererer avgiftsunndragelser.	☐	☐	☒	☐	☐
Innføring av omvendt avgiftsplikt vil hindre svært omsetning som utgjør en betydelig del av av omsetningen i bygge- og anleggsbransjen.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt vil redusere omfanget av userløse aktører.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt vil føre til en mer rettferdig konkurranse fordi lovlige aktører ikke blir utkonkurrert av ulovlige aktører bare fordi de er lovlige.	☐	☒	☐	☐	☐
Omlægging av avgiftsreglene vil kunne begrense konkurransevridninger som har sitt opphav i manglende overholdelse av regelverket for merverdiavgift.	☐	☒	☐	☐	☐
De administrative kostnadene knyttet til innføringen av omvendt avgiftsplikt overstiger fordelene ved ordningen.	☐	☐	☐	☒	☐
Det er uakseptabelt å innføre regler som utgjør en unødig stor belastning for de seriøse aktørene bare for å ta de userløse.	☒	☐	☐	☐	☐
En innføring av omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil kunne bidra til at userløse aktører kun operere lenger innenfor bransjen	☐	☐	☐	☒	☐
for de evt. blir oppdaget og straffefolgt.					
Omvendt avgiftsbehandling avviker fra dagens prinsipp om delt innbetaling.	☐	☐	☒	☐	☐
Omlægging av avgiftssystemet vil ikke føre til mindre avgiftsunndragelser men heller at unndragelsesmetodene endrer seg.	☐	☐	☒	☐	☐
En løsning med omvendt avgiftsplikt vil medføre en uheldig reduksjon av kontrollfokus på denne bransjen.	☐	☐	☐	☒	☐
Omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen gjør at avgiftsregelverket blir mer komplisert spesielt for små selskaper.	☐	☒	☐	☐	☐
For å gå til det skritt å komplisere avgiftsregelverket i slik grad, bør det foreligge åpenbare gevinster for staten.	☐	☒	☐	☐	☐
Omvendt avgiftsplikt benyttes i meget stor utstrekning internasjonal (særlig EU). Systemet er velprøvd og dermed ikke ukjent.	☐	☒	☐	☐	☐
Byggherrene har ikke nok kompetanse til å foreta beregninger av utgående mva.	☐	☐	☒	☐	☐
Jeg er for en innføring av omvendt avgiftsplikt i bygg- og anleggsbransjen.	☐	☐	☒	☐	☐

Vedlegg 7: intervju med det svenske skatteverket

1. Has the implementation of the reverse charge mechanism contributed to reduced VAT evasion?

In Sweden there is a reverse charge mechanism implemented in the sectors of scrap metal, emission allowances and in the construction sector, more particularly for companies who work as subcontractors in construction. The following answers aims particular to the reverse charge mechanism in the construction sector because it is significantly larger than the other two together.

In this particular area reverse charge has contributed to reduced VAT evasion.

2. Do the benefits of implementation oversee the costs?

That is our assessment.

3. How big have the advantages for the state been (in terms of turnover) by introducing reverse tax obligation? What about the cost?

In the first year after implementing reverse charge the mechanism contributed a minimum of 600 million SEK. Because of other legislative measures directed towards the construction sector during the same period the measured value is associated with uncertainty.

There are no estimates on the cost. But a great deal of effort was made in order to inform and educate the construction sector as well as internal education within the tax authority.

4. What can you say are the main advantages/disadvantages of the implementation?

The reverse charge has prevented subcontractors from charging its clients with VAT which they have left unreported and unpaid to the State.

The main disadvantage is that the legislation in some cases results in difficulties in determining whether a service lies within the scope of the reverse charge mechanism.

5. Have you experienced that the VAT evading has shifted to other sectors after the implementation of the reverse tax obligation?

Not in the sense that companies operating in the construction sector have switched to other activities. On the other hand, there is some evidence that within the sector there has been an increase of using artificially inflated amounts as input VAT that is outside the scope of the reverse charge mechanism.

6. Would you have proposed other measures than the reverse tax mechanism to reduce the VAT evading?

No, not for subcontractors.

7. Have you received any feedbacks from small businesses that their administrative burdens have been too high?

Yes, especially from companies operating both as subcontractors as well as for private individuals or other companies where there is no reverse charge mechanism. Otherwise the main burden lies in determining whether a service provided is in the scope of reverse charge. That is for companies who provide some special services such as installation services. Secondly, in some cases, they argue that it can be difficult to determine whether the buyer is qualified for reverse charge.

8. Has the extent of unserious players in the construction industry been reduced after the implementation?

The implementation has only taken the view of subcontractors and VAT aspects and in that respect the reverse charge mechanism has got a lower priority.

9. Has it been less focus on controls on this industry after the implementation?

Not for the industry as a whole. But from the point of view of VAT has former focus on undeclared output VAT in the target group faded.

10. Has the reverse charge mechanism contributed to fairer competition among the construction companies?

Yes, it is our picture in terms of the particular type of VAT fraud that the reverse mechanism is meant to counter, that is, output VAT among subcontractors.

Vedlegg 8: intervju med det finske skatteverket

Questions were mainly answered by senior adviser Juha Kuusala who is expert on VAT fraud issues.

1. Has the implementation of the reverse charge mechanism contributed to reduced VAT evasion?

Yes. According to our follow-up, estimated increase of VAT payments is 75 M€ per year. This is mostly due to reduced VAT evasion.

2. Do the benefits of implementation oversee the costs?

Yes. The cost for the business were estimated to be 26 M€ per first year of implementation (reducing during the following years), for Tax Adm. estimated costs were finally quite low, only few man years + some IT work, added cost only 100.000 €.

3. How big have the advantages for the state been (in terms of turnover) by introducing reverse tax obligation? What about the cost?

Please see the points 1 and 2.

-
4. What can you say are the main advantages/disadvantages of the implementation?
Main advantages: improved competitive neutrality between businesses (= less shadow economy in VAT sector = less market disturbance). Disadvantage: Difficulties in interpretation of certain new concepts/articles in VAT Act, for compliant businesses as well as for Tax. That is e.g. the concept of construction service, the status of the buyer (does it fulfill the concept of construction service provider).

 5. Have you experienced that the VAT evading has shifted to other sectors after the implementation of the reverse tax obligation?
So far no relevant findings on shifting.

 6. Would you have proposed other measures than the reverse tax mechanism to reduce the VAT evading?
Indirectly, not only for VAT: We did introduce the obligation for the buyers of construction work to file report on their construction contracts. Furthermore, all the employees of certain site have to be declared, by the project supervisor. More information on our website http://www.vero.fi/en-US/Companies_and_organisations/Construction_work_reports

 7. Have you received any feedbacks from small businesses that their administrative burdens have been too high?
When introducing the system 1.4.2011 (and before that, during legislative preparation phase) the feedback from businesses in whole was that adm. burden would be high for compliant businesses. At later stage, when RC system running, feedback has been more positive: not regarding only adm. burden but more due to improved and more fair competition situation on the branch.

 8. Has the extent of unserious players in the construction industry been reduced after the implementation?
There are no exact figures/study on that. Still, according the practical experience, at least the extent of purely VAT-based fraudulent players has reduced.

 9. Has it been less focus on controls on this industry after the implementation?
We do not comment on operational/tactical issues.

10. Has the reverse charge mechanism contributed to fairer competition among the construction companies?

With reference of previous replies; yes.

Vedlegg 9: intervju med det danske skatteverket

We do not have reverse charge in the construction industry on domestic trade in Denmark.

We have reverse charge on some items (scrap metal, mobile phones, gas and electricity, game consoles, tablet PC's, laptops, it components, carbon credits, gold >325 thousands).

There has not been made any formal reports on the effect on reverse charge in Denmark.

1. Has the implementation of the reverse charge mechanism contributed to reduced VAT evasion?

The implementation of reverse charge on the items mentioned above have contributed to reduced VAT evasion.

2. Do the benefits of implementation oversee the costs?

I do not have this information.

3. How big have the advantages for the state been (in terms of turnover) by introducing reverse tax obligation? What about the cost?

I do not have this information.

4. What can you say are the main advantages/disadvantages of the implementation?

Disadvantage is of course, that the evasions will shift to other businesses.

The implantation is against the meaning of VAT.

5. Have you experienced that the VAT evading has shifted to other sectors after the implementation of the reverse tax obligation?

Historically there has been a number of VAT evasion cases with companies trading the goods, that now have reverse charge. We see, that the evading has shifted to other goods. For instance frozen chicken meat.

6. Would you have proposed other measures than the reverse tax mechanism to reduce the VAT evading?
Reverse charge do effectively close some opportunities to VAT evasion.
We had a project in SKAT Denmark, where SKAT had meetings with end buyers of services (construction, cleaning) to tell them what they could do to avoid subcontractors, that did not declare and pay the right VAT. They made a website that they referred to: www.skat.dk/rengøring (in Danish).
The way forward is to change the mindset at the end buyers.
7. Have you received any feedbacks from small businesses that their administrative burdens have been too high?
I do not have this information
8. Has the extent of unserious players in the construction industry been reduced after the implementation?
No reverse charge in the construction industry on domestic trade in Denmark
9. Has it been less focus on controls on this industry after the implementation?
No reverse charge in the construction industry on domestic trade in Denmark
10. Has the reverse charge mechanism contributed to fairer competition among the construction companies?
No reverse charge in the construction industry on domestic trade in Denmark

Vedlegg 10: Intervju med Marianne Gansmo fra Skatt Øst

Hvilke fordeler ser du ved å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen?

- Ser ingen fordeler
- Grunnen er at dem som er på den andre siden av bordet viser så mye oppfinnsomhet
- Fortsatt mye svindel i Sverige
- Tror ikke det ville ha hjulpet så mye på den svindelen som skjer i bygge- og anleggsbransjen

Fra skatteetatens perspektiv (og de andre som kontrollerer dette), hva annet er det man kan gjøre enn å innføre omvendt avgiftsplikt (tiltak)?

- Mer åpne næringslivsdata
- Handlehvitt.no er en portal hvor man kan gå inn å legge inn et organisasjonsnummer også får du opp om dem er registrert osv.
- Skatteetaten har per i dag veldig få muligheter til å gi opplysninger til private
- Mer mulighet til å sanksjonere

Har dere noen gang snakket om å gjøre data offentlig?

- Ja, økokrim hadde en gruppe som skulle se på muligheter og begrensninger for å gi informasjon til andre etater og til private aktører, men ble ikke noe av
- Mulighetene for å gi informasjon er noe vi diskuterer hele tiden

Det er allerede innført omvendt avgiftsplikt i gull og klimagasskvote markedet (hastetiltak), hva er forskjellen når det gjelder i forhold til bygge- og anleggsbransjen?

- Forskjellen er utbredelsen. Størrelsen på bransjen.
- I klimakvoter var svindelen stor (store beløp og få aktører)

Er du kjent med ROT fradraget? Tror du det kan være lurt å innføre?

- Nei, synes ikke det er lurt å innføre verken ROT (går mot privat) eller RUT (den som går mot næringslivet).
- Usosialt tiltak
- En del i Sverige sier at det virker fordi det er mer omsetning som oppgis i den bransjen men kontroll miljøet sier at det ikke virker fordi dem ser stadig nye svindelmetoder.

Noen andre ulemper ved innføring av omvendt avgiftsplikt enn at svindel flytter seg?

- Det administrative, det blir mer jobb for næringslivet.

Ifjor var det 18 land som hadde innført omvendt avgiftsplikt i EU. Hvis det blir fler land som innfører dette, kan svindelen da flytte seg enda mer til Norge fordi det mer tilgjengelig/lettere å drive med det i Norge?

- Tror ikke det

- Hele bransjen (bygg) er allerede infiltrert av den svindelen
- Denne typen svindel går ikke så mye over landegrensene

Syntes du dagens merverdiavgiftssystem er for komplisert?

- Nei, det er omvendt. Skattetaten jobber for å få endret den på sikt.
- Den vil jo bli litt endret nå i forbindelse med at vi tar bort import merverdiavgiften og tar den sammen med resten av merverdiavgiften
- Dette må sees i sammenheng med muligheter for å få hentet inn oppgaven direkte fra regnskapet til skatteyteren.
- Man ønsker ikke å gi økte byrder til næringslivet

Andre land enn i Sverige, har det gått bra?

- Det inntrykket jeg har fått når jeg har snakket med dem er at det har gått bra.
- De mener at snudd avregning er veien til redning.

Du mener det var lurt å ikke innføre omvendt avgiftsplikt?

- Jeg har et tradisjonelt perspektiv til det
- Vi har kartlagt dette og vet hvordan mekanismen fungerer hvis det skulle bli gjort om så vet ikke hvordan mekanismen fungerer lenger

Hva er det skatteetaten per dags dato gjør for å “eliminere” dette?

- Vi forsøker å analysere oss frem til det men som sagt må vi bruke ressursene våre på en smart måte
- Vanskelig når vi har et tillitsbasert merverdiavgiftssystem

Dere pleier å ha prosjekter dere fokuserer på når det kommer til avgiftssvindel. Er dette noe dere ofte gjør, og i så tilfelle hvordan velger dere ut prosjektene?

- Ja, vi forsøker å finne frem til hvor det er størst risiko
- Vi har fortsatt innsats andre plasser men da ble det retta mye ressurser mot akkurat en innsats
- Samlokaliserte enheter - hvor vi samarbeider med andre enheter for å prøve å bruke hele virkemiddelkassa
- Hvitvasking er noe som er utenfor skatteetatens forvaltningsområde
- Samarbeid er viktig mellom etatene

Vedlegg 11: Intervju med Maj Hines Grape fra NHO**Hvordan oppfatter dere at avgiftssvindel i bygg og anleggsbransjen skjer i dag?**

- Jobbet med moms i 15 år og sitter i klagenemda for mva
- Problem med fiktive selskap som brukes som «vaskemaskiner»
- Momspenger taes ut av selskapet og brukes til avlønning av svart ansatte som ikke er registrert i foretakssregisteret og skatt betales heller ikke
- Merverdiavgiften blir vasket
- Veldig lett og enkel måte å svindle på
- Skyggeselskaper som «fakturagenerator» for å svare på at du kan gjøre de fradragene på hovedselskapet
- Flere selskaper som går sammen om å produsere kunstige fakturaer sp, olle egentlige representerer en omsetning fori det gir direkte fradrag på inngående avgift
- På kontroll blir det henvist til disse skyggeselskapene men disse er da oppløst
- Sakene er som regel veldig tunge og tar veldig lang tid å etterforske og man får ikke så mye penger tilbake heller
- Utfordring i byggebransjen, mange som samarbeider mellom ledd
- Mange nivåer av underleverandører
- Manglende registrering av ansatte
- Vanskelig kontrolljobb for den som stiller tjenesten
- I privatmarkedet er hovedregelen nesten at firmaet er seriøst

Hva med å innføre et register hvor seriøse aktører/leverandører blir satt opp slik at privatpersoner kan velge ut ifra den listen?

- Mittanbud.no osv.
- Opplysninger om firmaet er momsregistrert, arbeidstakerregistrert osv.
- Men ser ikke om firmaet er seriøst eller ikke
- For lite informasjon tilgjengelig i registrene

Fra et næringslivsperspektiv, er det å innføre omvendt avgiftsplikt et godt tiltak mot avgiftssvindel?

- Høring i 2009

- NHO var imot det
- Bekymret for at det ville påføre store administrative byrder
- Nesten hovedregel i EU med snudd avregning

Hva synes du vil være fordel ved å innføre omvendt avgiftsplikt?

- Luket ut muligheten for å lage papirselskaper
- Vanskeligere å lage fiktive selskapsstrukturer fordi at det er de næringsdrivende selv som blir ansvarlig
- Det blir lettere å plassere ansvaret med momsen

Ulemper?

- Administrative byrder for de næringsdrivende

Fra skatteetatens/kontrollmyndighetene perspektiv, fører dette til høyere administrative byrder eller blir det lettere for dem?

- Jo det kan fullt mulig være, at det blir mer svindel i de bransjene hvor det ikke er snudd avregning.
- Svindel i en næring vil ikke nødvendigvis øke bare fordi du begrenser svindel i en annen næring.
- Du har helt klart et problem i renholdsbransjen

ROT-fradrag. Bra tiltak?

- I Sverige har det fungert veldig bra.
- Ulempen er at det koster mye for staten i proveny
- Det er et vanskelig regnestykke for du vet ikke hvor mye skjult omsetning som vil bli brakt fram i lyset ved at du får fradraget
- Ikke tydelig offisiell standpunkt i NHO

Synes du dagens merverdiavgiftsordning er for lite komplisert?

- Har sett en del omsetningsoppgaver og de virker OK
- Synes at det visuelle/brukersnittet/pedagogiske i Alltin er litt komplisert
- Man bør se på det tekniske i brukervennligheten i Alltin og forbedre det
- Tenke på at det brukes av et tverrsnitt av befolkningen og ikke bare av revisorer

Tror du en mer detaljert omsetningsoppgave ville gjort det lettere for skattemyndighetene å kontrollere selskapene fordi de må rapportere inn mer?

- Det tror jeg, men det tror jeg ikke er så bra for virksomheten
- Å pålegge masse rapportering er ikke brukervennlig
- Fordelen med det er at det skjer en gang i året. Momsoppgaven skal man levere 6 ganger i året (som hovedregel), så hvis man skulle øke rapporteringsbyrden måtte du nok gå over til kanskje færre omsetningsoppgaver

Så du mener en hyppigere rapportering kan være et tiltak?

- Ja

Andre tiltak enn de som er nevnt?

- Månedlige omsetningsoppgaver for å få inn tallene fortere

Syntes du disse ressursene som blir brukt i dag av skatte og avgifts myndighetene er nok? Eller syntes du de bør bli mer fokus på dette?

- Det er mye fokus på det men samarbeidet mellom etatene bør bli bedre.
- Samarbeidet mellom politiet, økokrim og skatteetaten bør fungere bedre.

Vi har hatt et intervju med Marianne fra skatteetaten. Hun sa også at de ønsker et bedre samarbeid mellom etatene. Og at de ønsker å fokusere mer på det fremover.

- De bruker veldig mye ressurser på å skrive lange anmeldelser, som blir liggende i flere måneder hos politiet og blir henlagt.
- Må bli en mer løpende dialog mellom etatene og politiet og andre instanser

Fra NHO sitt perspektiv, hva slags rolle har dere i forhold til avdekking eller tiltak?

- Vi har ingen kontroll aktivitet.
- Useriøse unytter de seriøse.
- Det er vanskelig å være seriøs næringsdrivende når du vet du har stor useriøs næring
- Vi er mer på et politisk nivå, det blir veldig lite på bedriftsnivå.

- **Var det lurt at omvendt avgiftsplikt ikke ble innført, etter din mening?**
- Ja
- Kanskje for tidlig å innføre. Men det betyr ikke nødvendigvis at det er tilfellet nå.

Hva med fra NHO sitt perspektiv?

- Da måtte vi ta kontakt med bedriftene
- Større bedrifter virker ikke negative
- Kan hende at mindre bedrifter syntes at dette vil være en byrde, en administrativ byrde
- Statoil, Hydro og Telenor gjør dette hele tiden, dem kjøper tjenester fra utlandet hele tiden; betyr ikke så mye for dem
- Mer problematisk for små selskap. Men det betyr ikke nødvendigvis at de vil være i mot men det er de som vil merke den administrative byrden

Vedlegg 12: Intervju med Roy Kristen Kristensen fra Handelshøyskolen BI

Vet du om det er noen modeller som har fungert bedre enn andre?

- Se på EU-regler
- Med det er en årsak til hvorfor landene har valgt forskjellige løsninger. Det landet som kanskje er mest interessant for oss er Sverige
- Både positive og negative erfaringer i Sverige

Hva er din oppfatning av hvordan avgiftssvindel skjer i dag i bygge- og anleggsbransjen? Dine erfaringer.

- Fiktiv fakturering er de største problemet
- Svart arbeid

Hva ser du på som fordeler ved innføring av omvendt avgiftsplikt?

- Muligheten ved å svindle ved fiktiv fakturering faller bort.

Hva med ulempene?

- Et helt nytt system (det Svenskene har opplevd)
- Det er en ganske stor kostnad i overgangsfasen med å etablere et helt nytt system
- Vanskelig skille; hvilke tilfeller skal man bruke omvendt avgiftsplikt og i hvilket tilfelle skal vi bruke avgifts beregning.

Hva er dine synspunkter rundt omvendt avgiftsplikt?

- Vært for omvendt avgiftsplikt i 30 år.
- Fiktiv fakturering er et kjempe stort problem

Vi har snakket med Marianne Gansmo og henne var helt imot. Henne fokuserte på at avgiftssvindelen vil flytte seg.

- Ja men det vil det jo alltid.
- Spørsmålet er bare å finne det riktige virkemiddelet

I Sverige har dem ROT fradraget. Tror du det er noe som kan fungere i Norge?

- Ja
- Det har blitt behandlet politisk, og av den nåværende regjeringen. Og i Nydalen erklæringen som de avga når de skulle tiltre, så sa dem at de skulle innføre det, men så kom dem til at dem ikke skulle gjøre det likevel. Årsaken er nok mest politisk.
- Mange land i EU har innført dette, men det er for å bekjempe svart økonomi, ikke fiktiv fakturering. Det er på en måte to virkemidler.

Hva syntes du om dagens merverdiavgiftssystem/ordning? Kunne den vært mer komplisert? Bør den ha fler poster?

- Det blir jo flere poster fra januar 2017

Tror du flere poster kan være et steg frem til å bekjempe omvendt avgiftsplikt?

- Ja
- Kan ikke ha kontroll med bare 11 poster
- Bra med 19 poster men ikke bra med for mange detaljerte krav

I Norge har vi jo allerede omvendtavgiftsplikt med klimavoter og omsetning av gull. Vet du hva som kan være forskjellen på at vi ikke har innført det bygge- og anleggsbransjen?

- EU har en bestemmelse 199 i direktivet vårt, som sier at vi kan innføre omvendt avgiftsplikt på en del områder

- I Norge har vi kun valgt klimakvoter og investeringsgull. Men det er i henhold til EU direktivet.
- ”Anti fraud measures” innføres når krisen blir for stor

Hva syntes du om at små foretak får store byrder ved innføring av omvendt avgiftsplikt?

- Skal ikke være et problem
- Små foretak bruker stort sett regnskapsførere som har nok kompetanse

Vi har sendt ut mail til det som tilsvarer skatteetaten i Sverige og de har fått tilbakemeldinger om at de har følt at det har vært en byrde for små foretak.

- Ja, det har vært en kostnad.
- Ville ikke overdrevet denne. Den veier ikke opp.
- I Norges brukes autoriserte regnskapsførere i 80% av små foretak

Vedlegg 13: Argumenter fra høringsuttalelse 2009

Brønnøysundregistrene

- Små virksomheter
- Administrative byrder
- Effekten kan bli at noen virksomheter heller velger å unndra avgift
- Avgiftsunndragelse skjer på grunn av for kompliserte nettverk
- Tiltak: elektronisk rapportering

Bedriftsforbundet

- Sunnere konkurranseforhold
- Omlegging vil bety forenklinger idet beregning og innkreving av merverdiavgift frem til hovedentreprenør faller bort
- Administrative kostnader for små bedrifter
- Omvendt avgiftsplikt benytter internasjonalt
- Signaleffekt til markedet om at samfunnet ikke tolerer avgiftssvindel

Revisorforeningen

- Problemer med treffsikkerhet, forslaget vil ikke hindre svart omsetning

- Subjektavgrensning – komplisert regelverk
- Objektavgrensninger – komplisert regelverk
- Ansvarsfordeling

LO

- Går gjennom færre ledd
- Opptjeningsfunksjonen

Skatt Øst

- Redusere avgiftstapet til staten
- Store avgiftslekkasjer i byggebransjen
- Ansvar for uriktig fakturering – hvem skal ha den?
- Selger må ikke bli etterberegnet om han handler riktig
- Etablering av eget skattekontor?
- Hvilke tjenester skal det nye regelverket omfatte?
- Selgers god tro er viktig

Skatt vest

- Ressurskevende for bransjen, regnskapsfører og staten
- Omfanget av ordningen
- Useriøse kjøperer er et stort problem
- Fare for alternative former for svindel
- Fare for redusert kontrollfokus på bransjen
- Alternative metoder for kontroll i store prosjekt
- Forhold til strafferettslige reaksjoner

NHO

- Treffsikkerhet
- Administrative byrder
- Unndragelsesmetoder endrer seg
- Er omvendt avgiftsplikt et effektivt virkemiddel mot avgiftsunndragelse?
- Må foreligge dokumentasjon på at en endring av avgiftssystemet fører til mindre avgiftsunndragelser før man går til så vesentlige skritt
- Enkelpersonsforetak
- Mer komplisert regelverk kan føre til mer svart omsetning

- Tiltak: flere og mer målrettede kontroller
- Lav etableringsstørrelse i byggebransjen
- Kontrollfokus
- Unndragelse vil ikke automatisk forsvinne
- Reaksjoner ved feil anvendelse av reglene om omvendt avgiftsplikt
- Likviditetseffekt
- Økt rapporteringsbyrde

Advokatforeningen

- Tap på krav redusert ved innføring
- Forventer økt kontrollfokus
- Delt innbetaling
- Useriøse aktører
- Ansvar og risiko på kjøper

Skattebetalerforeningen

- Ordningen medførte i Sverige større informasjonsbehov enn antatt
- Vanskelig å praktisere ordningen selv når den blir kjent
- Noen typer bedrageri kan forhindres, men unndragelsene antar bare andre former

Aker Solutions

- Lovteknikk
- Snudd avregning hjelper med økonomistyring
- Utenlandske leverandører – forenkling
- Informasjonsbehov
- Avgrensningsspørsmålet
- Subjektavgrensning
- Gjør ordningen valgfri til en viss grad
- Kravet til tjenesteinnhold
- Grensen mellom fast eiendom og løsøre
- Kjede-transaksjoner
- Registreringsplikt og –rett
- Oppgaveplikter

NØF

- Medføre proveny for staten
- Sverige avdekket avgiftsunndragelser for 2,5 mrd. svenske kroner
- Byggherreforskriften bør legges til grunn
- Vurderinger der det leveres både varer og tjenester – vanskelig avgresning
- Ansvar for korrekt merverdiavgiftsberegning – hvem?
- Behov for særskilte sanksjonsregler
- Spesifikasjon av merverdiavgift – endre omsetningsoppgaven

Norges Bondelag

- Jo færre pengetransaksjoner som skjer nedover i kjeden, desto mindre er sannsynligheten for unndragelse
- Unødvendig byrdefullt for tjenesteytere
- Risikofordeling
- Sverige må evalueres ytterligere

Maskinentreprenørenes Forbund

- Frykter at mulige avviksunndragelser flyttes fra utførende ledd til bestillende ledd
- Tvilende til hvovidt byggherrene har kompetanse til å foreta beregning av utgående merverdiavgift
- Kan bidra til at useriøse aktører kun operer lenger innenfor bransjen før de evt. blir oppdaget og straffeforfulgt

10. PRELIMINARY

Studentnummer: 0909180

0891176

PRELIMINARY THESIS REPORT

ved Handelshøyskolen BI

Omvendt avgiftsplikt – fordeler og ulemper

*Bør vi ha mer omfattende regler om
omvendt avgiftsplikt i Norge?*

Innleveringsdato: 15.01.2016

Stuedsted: BI Nydalen, Oslo

Major: Business Law, Tax and Accounting

Veileder: Anders Mikelsen

Innledning

Oppgaven er obligatorisk som en avsluttende del av masterutdanningen ved Handelshøyskolen BI. Hensikten med oppgaven skal være å fordype seg og bidra med nærmere granskning innenfor sitt spesialiseringsfelt. Oppgaven skal skrives under spesialiseringen forretningsjus, skatt og regnskap.

I de siste årene har det vært økt fokus på økonomisk kriminalitet i form av skatte- og avgifts unndragelser. Slike saker har dekket mange overskrifter i media, og har i større grad blitt avdekket av skattemyndighetene. Tallene på skatte og avgifts- unndragelse er høye, dette er sumner som i utgangspunktet skal tilbake til fellesskapet og støtte opp velferdssamfunnet. Denne formen for økonomisk kriminalitet som kommer under betegnelsen skatte- og avgiftskriminalitet, er derfor ødeleggende for samfunnet og viktig å avdekke og forebygge.

Fiktiv fakturering er en form for hvitvasking av penger og gjennomføres for å skjule skatte- og avgiftsunndragelser. Systematisk og organisert bruk av fiktiv fakturaer er en form for å få tilgang til større profitt, og hvor staten bidrar til å finansiere denne tilgangen. Disse midlene mistenkes til å finansiere svart arbeid, men også til mer drastiske tilfeller som korrupsjon, valgkamp, menneskehandel, og smugling mv.

Det er stadig flere aktører fra den offentlige forvaltningen, politi- og påtalemyndigheter, bransjeorganisasjoner og finansinstitusjoner som er bekymret for dagens utvikling av denne formen for skatte og avgiftsunndragelse, og som har uttalt seg i media angående dette. Blant annet har skattedirektør Hans Christian Holte uttrykket forholdet i malerbransjen for å ha "mafialignende tilstander" (intervju 2013). Med dette menes at denne type nettverk har en pyramideliknende struktur hvor få aktører på toppen styrer økonomien og mottar gevinstene mens andre aktører lengre ned i strukturen påtar seg eventuell straffeskyld.

Med bakgrunn i den økte interessen og oppmerksomheten som emnet har fått, i tillegg til stadig økende fokus hos sentrale samfunnsaktører, syntes vi dette virker interessant og ønsker derfor å undersøke emnet nærmere. Vi skal også se nærmere på hvordan omvendt avgiftsplikt blir brukt som et tiltak for å minske problemet med merverdiavgiftsunndragelse.

Problemstilling

Vi ønsker å skrive en utdypende oppgave om omvendt avgiftsplikt og fordeler og ulemper knyttet til dette. Vår problemstilling er i utgangspunktet følgende;

- Bør vi ha mer omfattende regler om omvendt avgiftsplikt i Norge?

For å kunne svare på denne problemstillingen ønsker vi å se på de ulike bransjene hvor det allerede har blitt innført omvendt avgiftsplikt i Norge og eventuelt i andre EU-medlemsland, og se i hvilken grad dette har vært en suksess. Vi kommer til å analysere fordeler og ulemper ved å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. Ut fra dette ønsker vi å dra noen konklusjoner om omvendt avgiftsplikt er noe som bør innføres i byggebransjen eller ikke, ettersom at det er et velkjent fenomen at det gjøres mye svindel her. Vi ønsker også å kunne identifisere hvordan svindel kan forhindres gjennom omvendt avgiftsplikt og vil holde fokus på fiktiv fakturering.

Metode

Fremgangsmåten i oppgaven vil stort sett bestå av juridisk metode. Rettskilder som lovforarbeid, gjeldene lov og rettspraksis vil være sentrale punkter. Tallene og statistikken som finnes rundt emnet er ikke forklarende nok for å forstå de underliggende motivene bak svindelforsøk, vi ønsker derfor å vektlegge fortolkning som et element i analysen. I den kvalitative analysen ønsker vi også å få frem de sentrale lovene i merverdiavgiftsloven i lys av teoriene innenfor organisert merverdiavgiftsunndragelse. Vi kommer også til å se på EU-land som allerede har innført lovendringer, og undersøke om disse endringene har hatt positiv eller negativ effekt.

For å kunne foreta en spennende drøfting kreves det en del teori for å underbygge argumentasjoner. Vi kommer til å definere de mest sentrale formene for merverdiavgiftsunndragelse. Vi skal se særlig på fiktiv fakturering men vil også se på andre former for merverdiavgiftssvindler for å få en bredere forståelse. I tillegg vil forhånds- og høringsuttalelser benyttes som et hjelpemiddel i analysen. Rangorden mellom de bindene rettskildene vil være etter lex superior prinsippet. Nye lover vil som hovedregel gå foran gamle lover i henhold til lex posterior prinsippet. Det kan også komme til anvendelse spesielle regler som kommer foran hovedregler og lover, dette vil komme til anvendelse under prinsippet lex specialis.

Avgrensning

Vi ønsker ikke å ta for oss andre aspekter av økonomisk kriminalitet enn merverdiavgiftsunndragelse. Vi kommer ikke til å se på konsekvenser merverdiavgiftssvindler har på skatteområdet. Vi ønsker å legge vekt på hvordan fiktiv fakturering kamufleres i praksis og kommer derfor ikke til å gå i dybden av de andre metodene for avgiftssvindler. Vi vil i utgangspunktet begrense analysen til å handle om forholdene i Norge men kommer til å dra inn EU i analysen for å få andre perspektiver.

1. Generelt om merverdiavgift

Merverdiavgift er en forbruksskatt og er en av statskassens viktigste inntektskilder. Med forbruksskatt menes det at det er forbruker som blir rammet av denne beskatningen. Avgiften blir lagt på i alle ledd i omsetningskjeden fram til den når forbrukeren. Hovedregelen i merverdiavgiftsloven er at det forekommer merverdiavgiftsplikt ved omsetning av alle varer og tjenester med mindre det er unntatt i loven. Salget må komme over en viss sum for å være avgiftspliktig og først når summen er overskredet kan virksomheten registreres. Når virksomheten registreres har virksomheten rett og plikt til å beregne merverdiavgift. Merverdiavgift skal også beregnes på vareimport og import av bestemte tjenester fra utlandet. Det gjelder også for betaling i form av bytte av varer eller tjenester.

I merverdiavgiftsloven slås det fast at selger av en vare eller tjeneste skal beregne merverdiavgiften av salget for å så oppkreve denne av kjøper. Selger innbetaler dermed mottatt merverdiavgift til avgiftsmyndighetene. Ved bruk av reglene om omvendt avgiftsplikt skal kjøperen av tjenesten eller varen beregne utgående merverdiavgift. Det er kjøper som er ansvarlig for å beregne, innberette og betale merverdiavgift etter norske

avgiftsregler. I Norge brukes omvendt avgiftsplikt ved innførsel av fjernleverbare tjenester, omsetning av klimakvoter og kjøp av gull. Siden 2008 har det vært fremmet forslag om å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen etter flere tilfeller av avgiftsunndragelser både i Norge og i EU.

2. Omvendt avgiftsplikt i EU

Medlemslandene i EU er forpliktet til å ha et merverdiavgiftssystem. Omvendt avgiftsplikt ble innført i EU for å forenkle merverdiavgiftsrapporteringen på tvers av medlemslandene. Merverdiavgiftsdirektivet i EU sikter til en harmonisering av merverdiavgiftssystemene i EU ved at de setter begrensninger for implementering av regelverk. Prinsippene for merverdiavgift er stort sett de samme, men avgiftsplikt, avgiftssatser og registreringsplikt varierer. Myndighetene i hvert enkelt land bestemmer imidlertid selv hvordan innholdet i direktivet skal gjennomføres i nasjonal rett. Merverdiavgift inngår ikke som en del av EØS-avtalen, derfor er ikke Norge bundet av direktivets bestemmelser. Utgangspunktet i EU's merverdiavgiftssystem er sammenlignbar med systemet i Norge. Parallellene medfører at det er av interesse å se nærmere på EU-domstolens avgjørelser for enkelte spørsmål, slik som ivaretagelse av grunnleggende prinsipper for merverdiavgiftssystemet.

2.1 Omvendt avgiftsplikt ved omsetning av klimakvoter

En klimakvote anses som en tjeneste i merverdiavgiftslovens forstand, jf. merverdiavgiftsloven § 1-3 første ledd bokstav c, og omsetning av klimakvoter av avgiftspliktig etter merverdiavgiftsloven § 3-1 første ledd. Klimakvoter er en fjernleverbar tjeneste, jf. merverdiavgiftsloven § 3-30. Kvotesystemet i EU er et system hvor FN utdeler klimakvoter til medlemslandene. Myndighetene i hvert enkelt land fordeler så kvoter til aktuelle industrier. Noen bedrifter er lovpålagte å ha kvotekontoer hvor den antatte utslippsmengden registreres. Disse bedriftene må rapportere den faktiske utslippsmengden til klima- og forurensningsdirektoratet som gjennomgår utslippsregnskapet. Om bedriftene har utslipp til gode kan de selge dette, hvis ikke må de ut i markedet og kjøpe flere kvoter. Dette fører til at kvotepliktige vil ha incentiver til å kutte utslippene av skadelige gasser. Bedrifter som ikke er pålagt å registrere klimautslipp, kan også frivillig ha kvotekontoer.

I løpet av sommeren og høsten 2009 ble det rapportert om mulige tilfeller av momssvindel gjennom kjøp og salg av klimakvoter i en rekke EU-land. Europol (Europol er Den europeiske unions organisasjon for politisamarbeid innen kriminaletterretning) uttalte 9. desember 2009 at svindel knyttet til EUs kvotesystem kan ha resultert i tap av nasjonale skatteinntekter tilsvarende 40 milliarder kroner. I den norske

merverdiavgiftsloven er det gjort endringer som innebærer at kjøper skal beregne og betale merverdiavgift ved innenlandsk omsetning av klimakvoter. Reglene er gjeldende for næringsdrivende og offentlig virksomhet's innenlandsk omsetning av klimakvoter. Endringen følger av lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 11-1 annet ledd . Det er også blitt foretatt endringer i lovens § § 11-4 første ledd og § 15-6 annet ledd. Endringene trådte i kraft i 2010. Endringene ble gjort for å forhindre momssvindel ved handel med klimakviter i Norge. Norge så seg nødt til å innføre umiddelbare tiltak fordi man så mange tilfeller av dette i EU.

2.2 Omvendt avgiftsplikt ved kjøp av gull

I 2013 kom forslaget i statsbudsjettet om å innføre omvendt avgiftsplikt ved kjøp av gull i Norge. De siste årene før lovendringen trådte i kraft i 2014 var det blitt smuglet inn over et halvt tonn gull. Sverige hadde samme problem, svindel med gull og moms. Svenskene endret regelverket i år 2000 og ble kvitt problemet. I Norge ble det lagt frem flere forslag om å få innført samme prinsipp som de aller fleste EU-land hadde, momsfritt kjøp av gull. Regelendringen kom i 2013 og trådte i kraft 1. januar 2014. Lovforslaget skyldes avdekking av merverdiavgiftssvindel med gull gjennom organisert nettverk. I motsetning til de fleste EU-medlemsland var omsetning av gull i Norge avgiftspliktig, noe som gjorde svindel lett gjennomførbar. Gull er både lett omsettelig internasjonalt og har høy verdi. Ved å innføre omvendt avgiftsplikt bortfaller svindelmuligheten. I Norge ble omvendt avgiftsplikt på gull lovpålagt i 2014. Reglene er ikke endret ved omsetning til privatpersoner, det vil si at selger fortsatt beregner og betaler merverdiavgiften til myndighetene. Reglene om omvendt avgiftsplikt omfatter alt gull, uansett form. Reglene er tatt inn i merverdiavgiftsloven § 11-1 tredje ledd første punktum.

2.3 Forslag om innføring av omvendt avgiftsplikt, bygge- og anleggsbransjen - fordeler

Det har vært forslag til høring om å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen som et verktøy for å stoppe fiktiv fakturering. Bygge- og anleggsbransjen har lenge vært kjent for å bestå av useriøse aktører, både kjøpere og selgere. Finansdepartementet har mottatt ulike innspill om at merverdiavgiftssvindel i bygge- og anleggsbransjen kan motvirkes ved å innføre omvendt avgiftsplikt. Merverdiavgiften er en av den største inntektskilden til statskassen, bekjempelse av merverdiavgiftssvindel er derfor en høy prioritet. Målet med å innføre omvendt avgiftsplikt er å få et rettferdig konkurranseforhold i bransjen, samtidig som staten i større grad skal kunne være sikret inngående merverdiavgift. En slik ordning vil også sende signaler til resten av markedet at samfunnet ikke tolerer avgiftsunndragelser og at tiltak

blir iverksatt for å få bukt med dette. Sverige har innført omvendt avgiftplikt i byggebransjen og har gode erfaringer med ordningen.

Ved vurdering om innføring av omvendt avgiftsplikt vil være lønnsomt må man se på om det vil være ulemper ved systemet som er så tungtveiende at det ikke lønner seg å iverksette et nytt regelverk. Hvorvidt omvendt avgiftsplikt vil omfatte en stor nok andel av kundegruppen til de useriøse aktørene og hvorvidt avgiftsinntekten vil være stor nok til å kunne forsvare innføringen av en slik ordning er spørsmål avgiftsmyndighetene prøver å få svar på før en eventuell innføring.

Ønsket om å innføre omvendt avgiftsplikt ved omsetting av tjenester i byggebransjen er fremmet for å først og fremst redusere det avgiftstapet som staten opplever ved at selger krever inn merverdiavgift ved omsetningen uten å innbetale denne til staten, eller ved at selger innberetter, men velger å ikke betale merverdiavgiften, samtidig som kjøper fradragsfører og får utbetalt merverdiavgiften. Ved å innføre omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen vil merverdiavgiften ikke gå gjennom mange ledd som den gjør i dag og det blir ikke mulig for selger å innberette merverdiavgift av eget salg, for deretter å la være å innbetale avgiften til staten. Et slikt system vil ikke påvirke opptjeningsfunksjonen - staten vil motta det samme avgiftsbeløpet som ved ordinær avgiftsberegning.

Også etter innføring av det nye systemet vil det være mulig å unndra staten for avgift ved at selger for eksempel ikke beregner utgående merverdiavgift også i tjenester som ikke skal videreselges. Staten vil da tape avgift hvis kjøper ikke har full fradragsrett og ikke innberetter utgående merverdiavgift. Finansdepartementet skriver imidlertid i høringsuttalelsene at de antar at unndragelser i det leddet ikke vil øke så vesentlig i forhold til dagens ordning.

Flere land i EU har valgt å innføre omvendt avgiftsplikt gjennom regelendringer for å motvirke svindelmuligheter. Dette kan øke risikoen for at svindel kan flytte seg til land som ikke har innført regelendringer. Lovforslagene som er fremmet i Norge om å innføre omvendt avgiftsplikt i ulike bransjer hvor det oppleves høy avgiftsunndragelse er tiltak for å motvirke dette. For enkelte typer omsetning i tilknytning til byggebransjen er dette innført i Storbritannia, Nederland, Irland, Sverige og Tyskland. I EU har ordningen fått en felles betegnelse ("VAT reverse charge system for business-to-business supplies") og har samme formål om å bekjempe avgiftsunndragelser og økonomisk kriminalitet. En slik ordning vil også sende signaler til resten av markedet at samfunnet ikke tolerer avgiftsunndragelser og at tiltak blir iverksatt for å få bukt med dette.

2.4 Forslag om innføring av omvendt avgiftsplikt, bygge- og anleggsbransjen - ulemper

Merverdiavgiftssystemet er i dag bygd på en modell hvor utgående merverdiavgift beregnes av selger. Det vil alltid foreligge en viss risiko for at staten taper avgift ved at kjøper fradragfører avgift som selger ikke innbetaler. Et helt nytt merverdiavgiftssystem i bransjen vil bli ressurskrevende særlig i oppstartsfasen både for bransjen, regnskapsfører og skatteetaten.

Bygge- og anleggsbransjen er i stor grad preget av useriøse leverandører, men en stor del av problemet er også useriøse kjøpere av slike tjenester. Slike kjøpere driver virksomhet ved å kjøpe opp eiendommer, pusse dem opp og selge dem videre. De får ikke fradrag for inngående avgift og vil derfor prøve å slippe å få fakturert merverdiavgift fra sine leverandører. Dette problemet vil ikke den foreslåtte endringen løse. Skatteetaten opplever at i mange tilfeller hvor det oppdages at det leveres svart omsetning eller spekuleres i at avgiften ikke innbetales, så er det i forståelse mellom kjøper og selger. Det er tvil om hvorvidt innføring av omvendt avgiftsplikt vil løse problemet eller vil føre til alternative former for avgiftssvindel. Systemet med omvendt avgiftsplikt kan vise seg å skape andre, men like store utfordringer som systemet vi har i dag. Kan man like godt bruke ressursene på bedre oppfølging av bransjen med det nåværende systemet? Det kan se ut til at man ved utforming av regelverket i Norge har lagt større vekt på å ta vare på kontrollhensyn enn å unngå avgiftsbelastning på virksomhetsrelaterte kostnader. Ved innføring av omvendt avgiftsplikt kan det åpne dører for at nye aktører velger å drive svart på grunn av de administrative byrdene ved å innføre regelverk som er for avansert og kostbart.

Skattemyndighetene tar også opp problemet med forholdet til strafferettslige reaksjoner. Useriøse aktører i bransjen blir sanksjonert med anmeldelse og straff. Ved innføring av omvendt avgiftsplikt vil ikke vilkårene for å bruke avgiftslovens strengeste straffebestemmelser være til stede i en del av tilfellene. Siden det er kjøper som skal innberette og innbetale avgiften for selger mister staten muligheten til å anmelde for avgiftsunndragelse. Det er en uheldig konsekvens av snudd avgiftsplikt.

3. Mva svindel og fiktiv fakturering

Merverdiavgiftssystemet i Norge bygger på tillit, at den som krever merverdiavgift og får avgiften refundert av staten, faktisk gjør dette. Ettersom mva-systemet i stor grad beror på tillit kan det være lett å bedra systemet. I tillegg er det problematisk og ressurskrevende for avgiftsmyndighetene å kontrollere at lovverket blir fulgt.

3.1 Former for mva svindel

Det finnes ulike former for mva svindel, og vi ønsker å kartlegge de mest relevante teoriene innenfor organisert momssvindel, men vil fokusere hovedsakelig på fiktiv fakturering ettersom at omfanget av fiktiv fakturering er vesentlig både nasjonalt og internasjonalt. Hovedfokuset vårt vil være på Norge, men vi ønsker også å se nærmere på EU og mva svindel som følge av eksport og import iforhold til dette. EUs regelverk om merverdiavgift er ikke en del av EØS-avtalen. På grunn av dette vil norske selskaper i flere tilfeller ikke kunne handle på lik linje med selskaper innad EU. Til tross for dette kan norske bedrifter som oftest finne gunstige løsninger på sin vare- og tjenesteflyt gjennom å dra nytte av regelverket som allerede eksisterer. Varehandel mellom to selskaper innad EU faktureres uten mva, gitt at begge selskapene er registrerte. Deretter skal kjøperen beregne mva i sitt eget land og rapportere det i momsregnskapet sitt. Selger fakturerer altså uten mva og merverdiavgiften innkreves av tollmyndighetene i kjøperens hjemland, deretter blir den fradragsberettiget i kjøpers oppgjør med landets skattemyndigheter. Den samme situasjonen forekommer dersom et selskap i EU kjøper goder i et annet EU-land og deretter selger de direkte til et selskap i et tredje EU-land. Dette kalles for trekanthandel og legger til grunn at alle de innblandede selskapene er momsregistrerte.

Organisert moms svindel forekommer i flere former. Blant annet ved at selskaper rapporterer inn forfalskede fakturaer for kjøp som aldri har forekommet eller ved å oppføre en høyere sum enn den som har funnet sted. På denne måten vil den inngående merverdiavgiften være høyere enn den utgående merverdiavgiften og selskapet vil få en uriktig momsrefusjon basert på et falsk grunnlag. Videre forekommer det svindel ved at selskaper fradragsfører merverdiavgift som i utgangspunktet ikke er fradragsberettiget. Ved kjøp av både momspiktige og ikke momspiktige varer kan produksjonskostnadene allokteres til den momspiktige slik at begge varene kan fradragsføres. Selskaper kan også kjøpe varer til privat konsum, men kjøpet foretas gjennom selskapet slik at merverdien som egentlig skulle bli betalt, fradragsføres for virksomheten. Andre svindelmetoder er feilrapportering av salg. Selskaper kan forfalske regnskapet sitt, eller drive med svart handel på siden slik at de kun rapporterer deler av salget sitt til myndighetene. På denne måten kan man få refusjon på et høyere inngående merverdiavgiftsbeløp enn det de opprinnelig har krav på.

3.2 Klimakvoter

Svindel med klimakvoter antas også å være svært omfattende og aktuelt. EU-kommisjonen har sett at dette er et omfattende problem, og oppkrevingen av momsen har blitt begrenset til slutt-kjøper hvor det antas å være størst fare for svindel. Svindel med klimakvoter skjer blant annet ved at man selger de samme kvotene flere ganger. Det kan også forekomme ved at ulike selskaper som ikke har rett til å kjøpe kvoter likevel lurer seg til å få kjøpt kvoter. Årsaken til at kvotesystemet lett kan rammes av svindel kan være at klimakvoter handles raskt og har ofte meget høye verdi. Merverdiavgiftsinntektene utgjør den viktigste inntektskilden i Norge, slik svindel gir derfor en negativ innvirkning på velferdsstaten.

3.3 Karusell og missing-trader

Karusellsvindel og missing-trader er enda en form for en svært utbredt merverdiavgifts svindel, spesielt i EU. Dette bygger på mva-fritaket på transaksjoner på tvers av landegrensene. Missing-trader svindel utføres ved at innkrevd mva fra kunden ikke betales inn til skattemyndighetene, det er vanlig at dette gjøres ved at selskapet slettes før skatten innbetales eller at det angis konkurs. Missing trader gjennom eksport og import foregår ved at varer importeres eksklusivt merverdiavgift fra et annet EU-land. Importøren selger disse varene i sitt hjemland til priser pålagt mva og forsvinner deretter uten å betale momsen inn til myndighetene. Karusell svindel er en bredere versjon av missing trader-svindel. I dette tilfellet selger importøren varene eller tjenestene til en forhandler som deretter eksporterer tilbake igjen til det opprinnelige EU-landet, eksklusivt mva. Forhandleren har fradragsrett på merverdiavgiften og kan herved kreve refusjon på mva som ikke ble innbetalt av importøren. Karusellen startes på nytt gjennom eksport av varer/tjenester tilbake til importør som forsvinner før merverdiavgiften på salget i hjemlandet blir betalt. Denne svindelen kontinuerer som en sirkel, herunder navnet karusellvirksomhet. Land med mer eller mindre lik momslovgivning er mest utsatt for denne type svindel. Utfordringen for skatte og avgiftsmyndigheten vil være å være klar over ulike former for svindel for å så følge opp og på beste måte forhindre dem.

4. Fiktiv fakturering

Fiktiv fakturering er også et velkjent fenomen. I dette tilfellet opprettes selskaper kun for å skrive ut falske fakturaer. Fiktive selskaper benyttes for å kunne fradragsføre inngående merverdiavgift. Ved fiktiv/falsk dokumentasjon oppnås fradrag for inngående mva som ikke er fradragsberettiget. Denne svindel metoden misbruker det faktumet at det er svært vanskelig for myndighetene å avdekke enhver refusjon av inngående mva mot tidligere

innbetalt utgående mva. Fiktiv fakturering kan sees på som en metode for hvitvasking, hvor formålet er å dekke over skatte- og avgiftsunndragelser. Denne hvitvaskingsmodellen er meget utbredt i dagens samfunn og dette er en form for svindel vi ønsker å se nærmere på, og utdype i større grad.

4.1 Fiktiv fakturering – omfang

I følge et landsdekket prosjekt utført av skatteetaten (avsluttet i 2011), viser det seg at det er betydelige beløp som unndras ved fiktiv fakturering i organiserte nettverk. Tapet for samfunnet og staten som følge av fiktiv fakturering utgjør ca. 70 % av fakturaens pålydende. Avslørte unndragelser i saker med fiktiv fakturering utgjør bortimot en halv milliard kroner, hvorav merverdiavgiften atskilt utgjør 94 millioner kroner.

4.2 Fiktiv fakturering - i nettverk

Fiktiv fakturering i nettverk foregår ved at såkalte kjeder av leverandører organiserer svart arbeid og deretter oppretter falske fakturaer for å kunne unndra skatt og merverdiavgift, stadig gjennom å skjule svarte inntekter. Unndragelsen forekommer ved at den fiktive fakturaen, typisk for tjenester, dokumenterer en transaksjon som ikke har funnet sted eller som er gjennomført i en annen form og mellom andre parter enn det fakturaen tilsier. Den fiktive fakturaen kostnadsføres hos kjøper og betales til selger. Selger er stadig et individ uten fast bosted, er rusmisbruker eller har falsk identitet. Selger tar pengene ut i kontanter øyeblikkelig og leverer disse tilbake til kjøper mot en avtalt provisjon.

4.3 Fiktiv fakturering – kjennetegn

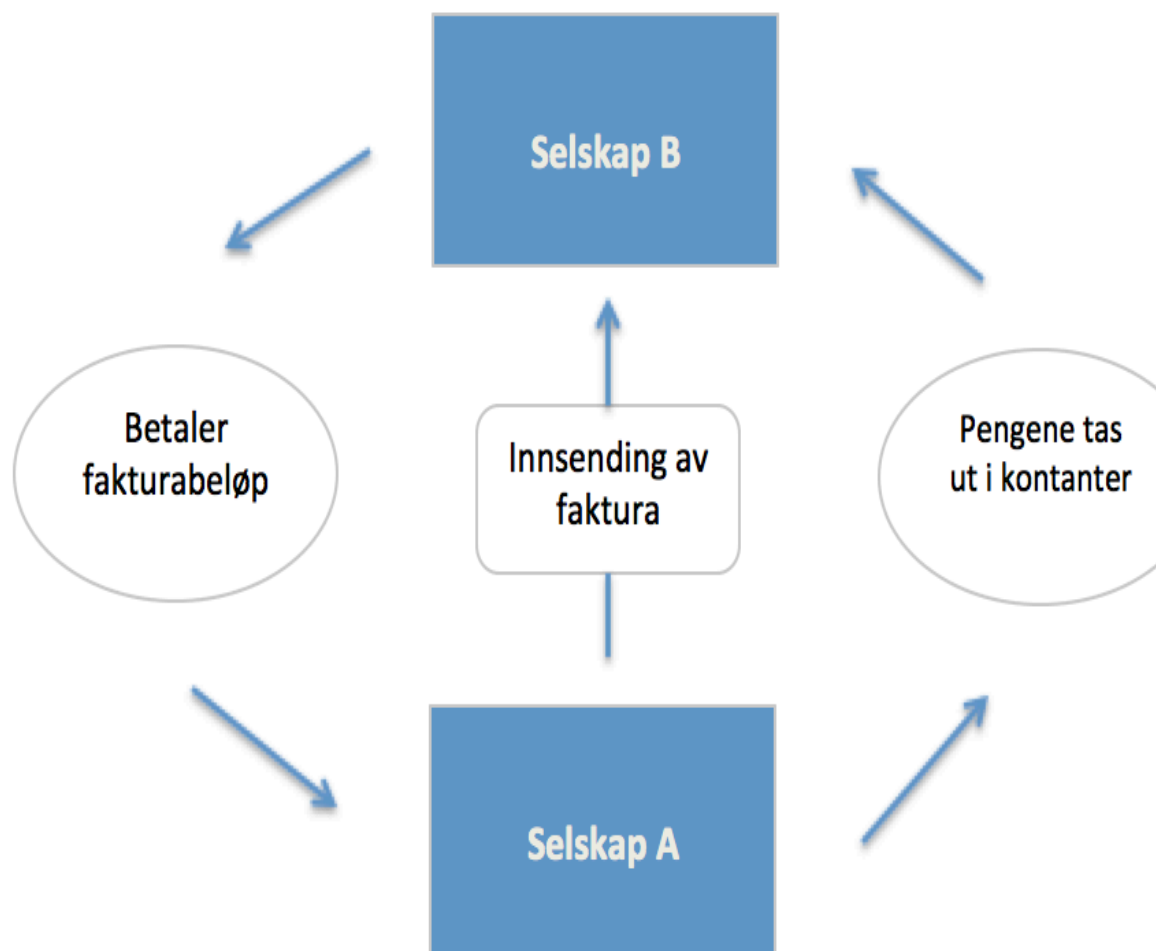
De vanligste kjennetegnene ved en fiktiv faktura er at det er lite eller mangelfull informasjon iforhold til hva som kreves av salgsdokumentet. Det er vanskelig å avdekke bedrageriet ved å se på fakturaens utseende, men det mangler ofte konkret beskrivelse av hva som er levert.

Når det gjelder fiktivt fakturanettverk, kjennetegnes det ved at personer som er involvert (“stråmenn”) ikke nødvendigvis er bevisst på hva selskapene egentlig er involvert i, dem låner kun bort navnet sitt i bytte mot et lite honorar. Ifølge skatteetaten er det vanlig at det står én hovedmann bak nettverket som skaffer arbeid og har den virkelige kontrollen over økonomien. Selskapene som skriver ut fakturaene angir ofte uriktige kontaktopplysninger og er ofte uten ansatte. Selskapene har aldri blitt registrert i verken merverdi- eller arbeidsgiverregisteret, i de tilfellene de er registrerte unnlater de å levere

omsetningsoppgaver og annet som kreves av myndighetene, eventuelt leverer de med uriktige opplysninger.

4.4 Fiktiv fakturering i nettverk – eksempel

I praksis fungerer fiktiv fakturering i nettverk gjerne ved at et selskap B mottar en faktura fra selskap A for utført arbeid. Dette beløpet betales til selskap A etter at selskap B har fradragført den inngående mva. I virkeligheten har selskap A ingen ansatte og har ikke gjennomført noe arbeid. Pengene tas ut i kontanter, og leveres tilbake til selskap B som bruker dette til å betale svarte lønninger. Resten blir tatt av eierne eller “skjulte bakkmenn” som ikke er registrert med en formell funksjon i selskapet. Se modell for illustrasjon.

Et annet eksempel kan være momssvindel gjennom fiktiv fakturering ved at feks. et malerselskap tar på seg ett oppdrag fra entreprenører eller fra staten. Dette selskapet

utfører jobben og får utbetalt et beløp inklusivt moms som skal betales tilbake til staten. Eieren vet derimot at selskaper som betaler merverdiavgift får pengene tilbake fra staten. Selskapet oppretter derfor et nytt selskap i falskt navn, og sender ut en faktura for det utførte arbeidet (gjerne med et høyere beløp). Dette fiktive selskapet betaler denne fakturaen (egentlig til seg selv), og pengene tas så ut under falsk identitet. Merverdiavgiftsregningen blir sendt til staten, hvor selskapet nå får godtgjort merverdiavgift som er høyere enn hva som skal innbetales. Selskapet får altså penger til gode fra staten og kan bruke dette inkludert pengene fra oppdraget til å betale arbeiderne svart. Eieren får penger rett i lomma og samtidig opprettholder et rent regnskap.

Som vi ser utifra eksemplene er det de på toppen i pyramiden i et fiktivt nettverk som risikerer minst og tjener mest. Det sies at organisert nettverk med fiktiv fakturering beskytter bakmennene (hjernen bak) mens løpeguttene (mellomleddene) havner i fengsel.

4.5 Fiktiv fakturering - mest utsatte bransjer

Fiktiv fakturering forekommer ofte i bransjer der hvor bruk av underleverandører er normalt og hvor arbeid i form av tjenester og leveranser er krevende å beregne. Fiktiv fakturering er vanlig i bransjer hvor det er vanskelig å konstatere hva av arbeid som egentlig er gjort, og det pålegges ingen formell fagkompetanse eller autorisasjon. Dette gjør bygg- og anleggsbransjen, og renholdsbransjen særlig utsatt.

I følge skattedirektør Hans Christian Holte er det bygg og anlegg som er en "verstingbransje". Denne bransjen har en omsetning på 400 milliarder kroner i året. På landsbasis er 40 prosent av de avdekkede sakene innenfor svart arbeid i byggebransjen (etterkontroll for 2008-2013).

4.6 Fiktiv fakturering – avdekking

Avdekking skjer gjennom kontroll av lønningsregnskap, fakturaer, timelister, og pengestrømmer. I Norge ble det gjennomført et omfattende prosjekt for å avdekke fiktiv fakturering i organiserte nettverk, som startet i 2009 og varte ut i 2011. Dette prosjektet ble ledet av skattekrimavdelingen i Skatt øst og deltakerne var alle fem skatteregionene, NAV, Politidirektoratet og Oslo kemnerkontor. Det ble gjennomført 243 kontroller ved registrering av virksomhet i mvaregisteret, ved levering av omsetningsoppgjør, og ved opphør av virksomheter. Det ble også foretatt grundig bokettersyn. Nevnte kontroller avdekket 46 nettverk med skatte og avgiftsunndragelser på opptil sammen 886 millioner kroner. Skatteetatens innsats rettet mot denne problemstillingen har etter prosjektet økt.

Revisorer og regnskapsførere har en viktig rolle når det kommer til avdekking, selv om dette kan virke vanskelig. Omvendt avgiftsplikt kan være et viktig tiltak for å forebygge og bekjempe avgiftskriminalitet, og mange land i Europa har innført dette.

Kilder

Borge, Marius. Larsen, Pål Feen. 2006. "Snudd avregning på merverdiavgift ved import av varer". Bacheloroppgave BI

Dyrnes, Cecilie. Gjems, Onstad. Kildal, Tor S. 2012. Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal.

Finansdepartementet. 2011. Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/fin/Nyheter-og-pressemedlinger/nyheter/2011/handlingsplan-mot-okonomisk-kriminalitet.html?id=635889>. Lest januar 2016

Finstad, Esten. 2013. "Merverdiavgift i EU - Grunnleggende og optimalisering under EU's direktiv". Avsluttende oppgave Master of Management BI

Gansmo, Marianne Dybå. 2014. "Organisert bruk av fiktive fakturaer (fiktiv fakturering i nettverk) - Hvem straffes og hvem får gevinsten?" Prosjektoppgave BI

Gedde-Dahl, Siri, Ane Hem, Einar Haakaas, Jonas Brenna, Wallem, Eirik Fossan, og The Smiths. 2014. Animasjonsfilm fra APTV.no. «Slik finansieres svart arbeid» <http://www.aftenposten.no/webtv/Slik-finansieres-svart-arbeid-7515803.html> Hentet 10.01.16

Gedde-Dahl, Siri, Ane Hem, Einar Haakaas. 23.04.2014. For hver kriminell handling utbetaler staten et honorar. Aftenposten nettavis.

<http://www.aftenposten.no/spesial/For-hver-kriminell-handling-utbetaler-staten-et-honorar-7543741.html> lest januar 2016

Gedde-Dahl, Siri, Ane Hem, Einar Haakaas. 01.05.2014. Krever endring i momsreglene. Aftenposten nettavis.

<http://www.aftenposten.no/spesial/Krever-endring-i-momsreglene-7551370.html> lest januar 2016

Gedde-Dahl, Siri, Ane Hem, Einar Haakaas. 18.11.2014. Organiserte nettverk med fiktiv fakturering beskytter bakmennene. Aftenposten nettavis

<http://www.aftenposten.no/fakta/innsikt/Toppene-i-kriminelle-nettverk-slipper-unna-7789715.html> lest januar 2016

Grape, Maj Hines. 2008. Banker og momsunndragelse.

<http://www.revregn.no.ezproxy.library.bi.no/i/2012/8/rr08-2012-2370> lest januar 2016

Høringsuttalelser vedrørende omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. 15.06.2009.

Momsbedragerier i forbindelse med omsetning av klimavoter. 07.06.2010.

<http://www.hvitvasking.no/Dokumentlager/Momsbedragerier-i-forbindelse-med-omsetning-av-klimavoter/> lest januar 2016

NTNU. Regnskap - Mva ved import av tjenester

<https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Regnskap+-+Mva+ved+import+av+tjenester> lest januar 2016

REGJERINGEN. Prop. 73 L (2009-2010). Endringer i lov om merverdiavgift

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Prop-73-S-2009-2010/id593350/?ch=4> lest januar 2016

REGJERINGEN. 09.11.2009. Karusellsvindel for svimlende beløp

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/karusellsvindel-for-svimlende-belop/id694340/> lest januar 2016

REGJERINGEN. 26.02.2010. Strakstiltak for å hindre momssvindel med klimavoter

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/strakstiltak-for-a-hindre-momssvindel-me/id594135/> lest januar 2016

REGJERINGEN. Omvendt avgiftsplikt ved omsetning av klimavoter. 26.03.2010

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/omvendt-avgiftsplikt-ved-omsetning-av-kl/id599440/>

Roen, Glenn Arne. 2012. «Hvorfor begås fiktiv fakturering og hvordan forebygge». Masteroppgave. BI

Sandberg, Synnøve Sophie. 2013. «Merverdiavgiftskaruseller i EU» Masteroppgave NHH

SKATTEETATEN. Endringer i lov om merverdiavgift – Omvendt avgiftsplikt ved innenlandsk omsetning av klimavoter. 26.03.2010.

<http://www.skatteetaten.no/no/Radgiver/Rettskilder/Kunngjoringer/Endringer-i-lov-om-merverdiavgift--Omvendt-avgiftsplikt-ved-innenlandsk-omsetning-av-klimavoter/> lest januar 2016

Utredning om omvendt avgiftsplikt i bygge- og anleggsbransjen. 28. mars 2008.

ØKOKRIM. 07.06.2010. Momsbedragerier i forbindelse med omsetning av klimavoter <http://www.hvitvasking.no/Dokumentlager/Momsbedragerier-i-forbindelse-med-omsetning-av-klimavoter/> lest januar 2016

ØKOKRIM 2013. Trusselvurdering økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet 2013-2014. [http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/www93sfde-trusselvurdering_2013-20141/\\$FILE/trusselvurdering_2013-20141.pdf](http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/www93sfde-trusselvurdering_2013-20141/$FILE/trusselvurdering_2013-20141.pdf) Lest januar 2016